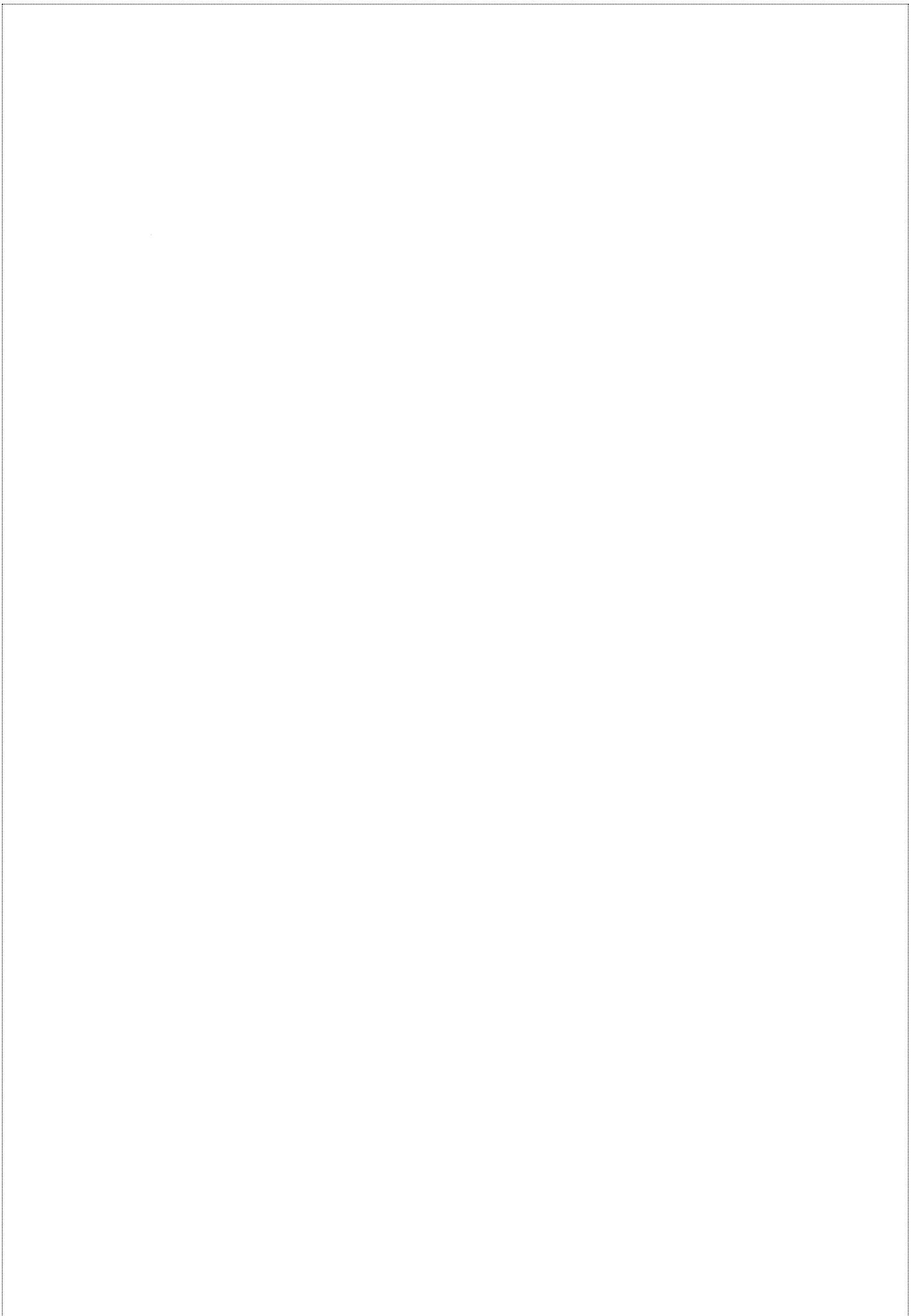

**Sonkajärven kunnan
TILINPÄÄTÖS
2019**

Valtuusto 15.6.2020 § 5 liite nro 1

Sisällysluettelo

1	Toimintakertomus	1
1.1	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1	Kunnanjohtajan katsaus	1
1.1.2	Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta	2
1.1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	7
1.1.4	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	11
1.1.5	Kunnan henkilöstö	12
1.1.6	Ympäristöasiat	13
1.1.7	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	14
1.1.8	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	15
1.2	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	18
1.2.1	Sisäisen valvonnan järjestämien	18
1.2.2	Riskienhallinnan järjestäminen	21
1.3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	23
1.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	24
1.3.2	Toiminnan rahoitus	25
1.4	Rahoitusasema ja sen muutokset	26
1.5	Kokonaistulot ja –menot	28
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	29
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	29
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus ja valvonta	30
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	33
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	33
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	33
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	35
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely	40
2	Talousarvion toteutuminen	41
2.1	Käyttötalouden toteutuminen	41
	Keskusvaalilautakunta	42
	Tarkastuslautakunta	43
	Kunnanhallitus ja valtuusto	44
	Sukevan aluelautakunta	57
	Sivistyslautakunta	58
	Tekninen lautakunta	75
2.2	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	91
2.3	Investointiosan toteutuminen	93
2.4	Rahoitusosan toteutuminen	97
2.5	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	98
3	Tilinpäätöslaskelmat	103
3.1	Tuloslaskelma	103
3.2	Rahoituslaskelma	104
3.3	Tase	105
3.4	Konsernilaskelmat	107

4	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	111
4.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	111
4.1.1	Arvostus- ja jaksotuseriaatteet ja -menetelmät	111
4.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	113
4.2.1	Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	113
4.2.2	Muutokset konsernirakenteessa.....	113
4.3	Tuloslaskelman liitetiedot	114
4.3.1	Toimintatulot tehtäväalueittain.....	114
4.3.2	Verotulot	114
4.3.3	Valtionosuudet.....	114
4.3.4	Palvelujen ostojen erittely	114
4.3.5	Tuottoihin ja kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset	114
4.3.6	Satunnaiset tuotot ja kulut.....	114
4.3.7	Rahoitustuotot ja -kulut	114
4.4	Taseen liitetiedot	115
4.4.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	115
4.4.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	118
4.5	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	120
4.6	Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot.....	122
5	Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat.....	123
5.1	Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös.....	123
5.1.1	Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut	123
5.1.2	Toimintakertomus.....	130
5.1.3	Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot	131
6	Tilinpäätöksen tunnuslukujen laskentakaavat	134
	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	138
	Tilinpäätöksen allekirjoitus..	139
	Tilintarkastusmerkintä.....	139

Muut liitetiedot

Henkilöstökertomus 2019

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet vuonna 2019

Arviointikertomus vuodelta 2019

Tilintarkastuskertomus vuodelta 2019

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus 2019

Talouden kehitys oli vuonna 2019 hidasta ja bruttokansantuotteen kasvu jäi 1,6 prosenttiin. Työllisyystilanne oli kuitenkin hyvä ja työttömyys aleni. Metall- ja konepajateollisuudella oli hyvä tilauskanta ja kasvun rajoitteena lähinnä työvoima- ja komponenttipula.

Ylä-Savon teollisuuden tilanne oli hyvä, mutta täälläkin erityisesti ammattitaitoisista metallimiehistä oli pula. Työllisyystilanne parani myös Sonkajärvellä ja työttömyys oli pienempää kuin koko Pohjois-Savossa keskimäärin. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä väheni merkittävästi.

Sonkajärvellä vuosi 2019 meni talouden osalta arvioitua paremmin. Tilikauden tulos on 714.000 euroa. Suomen kunnista kaksi kolmasosaa ennustetaan tekevän alijäämäisen tuloksen.

Hyvään tulokseen vaikuttaa menojen alittuminen ja tulojen ylittyminen, mutta myös kertaluontoiset erät kuten Savon Energiaholding Oy:n osinko. Myös sosiaali- ja terveystoimen menot kokonaisuudessaan alittuivat, vaikka erikoissairaanhoidon menot ylittyivät huomattavasti.

Hallituksen ja sote-uudistuksen kaatumisen myötä myös valinnanvapauskokeilu päättyi heinäkuun lopussa. Sonkajärvelläkin siirryttiin kokonaan julkiseen palvelutuotantoon eli sote-palvelut tuottaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Kaiken sote-palvelun siirtyminen takaisin julkiselle toimijalle sujui Sonkajärvellä kuitenkin hyvin. Uusi hallitus on sittemmin käynnistänyt jälleen kerran sote-uudistuksen ja paljolti entiseltä, maakuntamalliin perustuvalta pohjalta. Lait on luvattu käsitellä eduskunnassa vuoden 2020 aikana ja 2023 uusi malli olisi käytössä.

Uusi kunnantalo valmistui keväällä ja se on osoittautunut hyvin toimivaksi ja viihtyisäksi toimitilaksi. Sonkajärven kunnalla on kuitenkin omistuksessaan liikaa kiinteistömassaa tarpeeseen nähden. Vanha virastotalo on tarkoitus purkaa tämän vuoden loppupuolella ja osaa muista kiinteistöistä esitetään myytäväksi, vuokrattavaksi tai purettavaksi. Syksyllä 2019 tehtiin myös palveluverkkoselvitys. Sonkajärven kunnallisissa palveluissa on selvityksen mukaan merkittäviä sopeuttamistarpeita.

Mosaiikin muutos- ja laajennushankkeen myötä terveystoiminnan keittiötoiminnot siirtyivät Mosaiikkiin ja terveystoiminnan entisen keittiön tilalle rakennetaan kunnan arkisto. Terveystoiminnan peruskorjausta siirrettiin eteenpäin vuosille 2020 ja 2021.

Huolestuttavinta myös vuonna 2019 oli väestönkehitys niin Sonkajärvellä kuin koko Ylä-Savossa. Suomi jakautuu kahtia väestökehityksen suhteen kovaa vauhtia. Muutama keskuskaupunki kasvaa ja muu osa maasta tyhjenee. Nykyinen nopea muutos ei ole kenenkään etu, mutta myös valtiovalta omalla toiminnallaan mm. palvelujen keskittämällä ja investointien kohdentamisella vauhdittaa keskittymiskehitystä.

Tilinpäätöstä tehtäessä maailmalta levisi koronaepidemia myös Suomeen. Ensimmäistä kertaa rauhan aikana Suomessa otettiin käyttöön valmiuslainsäädäntö ja julistettiin poikkeustila. Kunnille tilanne on erityisen vaikea, sillä tulot vähenevät, sosiaali- ja terveystoimen menot kasvavat huomattavasti ja yritystoimintaan tulee vakavia häiriöitä. Epidemian aiheuttamat taloudelliset, mutta ennen kaikkea inhimilliset vauriot ovat valtavia. Kuitenkin tämän hetkisestä tilanteesta huolimatta on hyvä muistaa, että kriisit menevät ohi ja tilanne normalisoituu.

Kiitokset kuntalaisille, luottamusmiehille ja henkilöstölle vuodesta 2019.

Simo Mäkinen
Kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta

Sonkajärven kuntastrategiassa vuosille 2017-2021 tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Kunta on toteuttanut asuinkuntastrategiaa, jossa tavoitteena on luoda kuntalaisille mahdollisuus elää hyvää elämää. Kunnan tavoitteena on järjestää kaikille kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut. Tämä koskee mm. sosiaali- ja terveyspalveluja, koulua, päivähoitoa, kirjastoa ja liikuntamahdollisuuksia.

Tahtotilana on, että Sonkajärvellä on mahdollisuus hyvään elämään, yrittämiseen, työntekoon ja harrastuksiin. Arvomme ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo sekä yhteistyö- ja palveluhenkisyys.

Keskeisiksi menestystekijöiksi on määritelty 1) elinkeinoelämän kehittäminen, 2) asuminen ja ympäristö, 3) kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, 4) seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen, 5) tasapainoinen kuntatalous, 6) osaava ja motivoitunut henkilöstö.

Kuntastrategia on otettu huomioon kaikessa kunnan toiminnassa, valmistelussa ja päätöksenteossa. Strategiset tavoitteet on saavutettu hyvin tasapainoisen kuntatalouden osalta. Vuoden 2019 ylijäämä on 714 000 euroa ja velkamäärä on alle maan keskitason sekä kunnan että kuntakonsernin osalta. Kumulatiivinen ylijäämä on 3,4 miljoonaa euroa.

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi on tehty hyvää yhteistyötä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa. Palvelusopimuksen mukainen palvelu toteutui pääosin, mutta viiveitä ja puutteita oli mm. kouluterveydenhuollossa ja osin vastaanottopalveluissa. Valinnanvapauskokeilun päätyminen ja sen seurauksena asiakkaitten palaaminen terveyskeskukseen sujui hyvin. Kokonaisuutena sote-menot alittuivat talousarviosta, mutta erikoissairaanhoidon ylitys huomattavasti.

Eri järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö hyvinvoinnin edistämiseksi on koettu erityisen tärkeäksi. Tämä yhteistyö tukee ja täydentää kunnan työtä ja tavoitteita.

Elinkeinojen kehittämisessä parhaiten on toteutunut työllisyyden parantaminen. Sonkajärvellä työttömyys on ollut alhaisempaa kuin Ylä-Savossa ja Pohjois-Savossa keskimäärin. Erityisen hyvä on ollut pitkäaikais-työttömyyden väheneminen Pohjois-Savon alimpaan määrään. Kunnan oma työllistämisyksikkö on toiminut tässä hyvin.

Yritystoiminnassa myös Sonkajärvellä oli pulaa ammattitaitoisesta ja osaavasta työvoimasta. Rekrytoinnin esteenä on erityisesti Ylä-Savossa puoliso-työpaikkojen puute.

Maataloudessa jatkui tilojen väheneminen ja yksikkökoon kasvu. Maatalous on edelleen äärimmäisen tärkeä koko kunnan elinvoimaisuuden kannalta.

Asumisen ja ympäristön osalta on tavoitteena ollut kehittää Sonkajärven ja Sukevan taajamia tasapuolisesti. Kunta mm. mahdollisti pankkiautomaattitoiminnan jatkumisen Sukevalla. Vuokra-asuntojen osalta on panostettu ympäristön viihtyvyyteen.

Uudisrakentaminen on ollut hiljaista Sonkajärvellä ja koko Ylä-Savossa. Kunta aloitti 2020 tonttikampanjan, jossa Sonkajärven ja Sukevan taajamissa myydään vapaina olevia tontteja yhdellä eurolla.

Osaava ja motivoitunut henkilöstö on edellytys kunnan menestykselle. Työtyytyväisyyskyselyissä Sonkajärven kunta on saanut kokonaisuutena hyvät arviot. Strategian mittareista huonoiten vuonna 2019 kehittivät sairauspoissaolot, jotka kasvoivat merkittävästi verrattuna vuoden 2018 hyviin lukemiin. Sairauspoissaoloissa korostuivat pitkät poissaolot.

Seutukunnallisen yhteistyön tavoitteena on Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen. Yhteistyöhön Sonkajärvi osallistuu mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutuksen, pelastustoimen ja maaseutu- ja lomitustoimen sekä vesi- ja jäteveden osalta.

Sote-uudistuksessa yhteistyö oli tiivistä Iisalmen, Kiuruveden, Vieremän ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa. Hallituksen kaaduttua keväällä myös sote-uudistus kaatui. Uusi hallitus käynnisti syksyllä uudistuksen uudelleen pitkälti entisen, maakuntahallintoon perustuvan mallin pohjalta.

Strategisten tavoitteiden saavuttamista vuonna 2020 tulee vaikeuttamaan merkittävästi alkuvuonna Suomeen saapunut koronavirusepidemia. Vaikutukset näkyvät taloudessa, palveluissa ja ihmisten hyvinvoinnissa pitkään. Yritystoiminnalle ja erityisesti pienyrityksille tilanne on äärimmäisen tukala. Valtiovalta on luvannut laajoja tukipaketteja yrityksille ja myös kunnille, mutta lupausten toteutuminen konkreettisina ja vaikuttavina toimenpiteinä on epävarmaa.

1.1.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnan hallinnossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoteen 2018 verrattuna.

Valtuusto:

21 valtuutettua, pj. Ilpo Kärkkäinen, vpj. Eino Luukkonen

Paikkajakautuma: KESK 10, SDP 5, PS 4, VAS 1, KOK 1

Kunnanhallitus:

7 jäsentä, pj. Kirsti Tervo 10.6.2019 saakka ja Ilpo Partanen 10.6.2019 alkaen, vpj. Helena Kainulainen

Kunnanjohtaja:

Simo Mäkinen

Toimielimet ja niiden esimiehet:

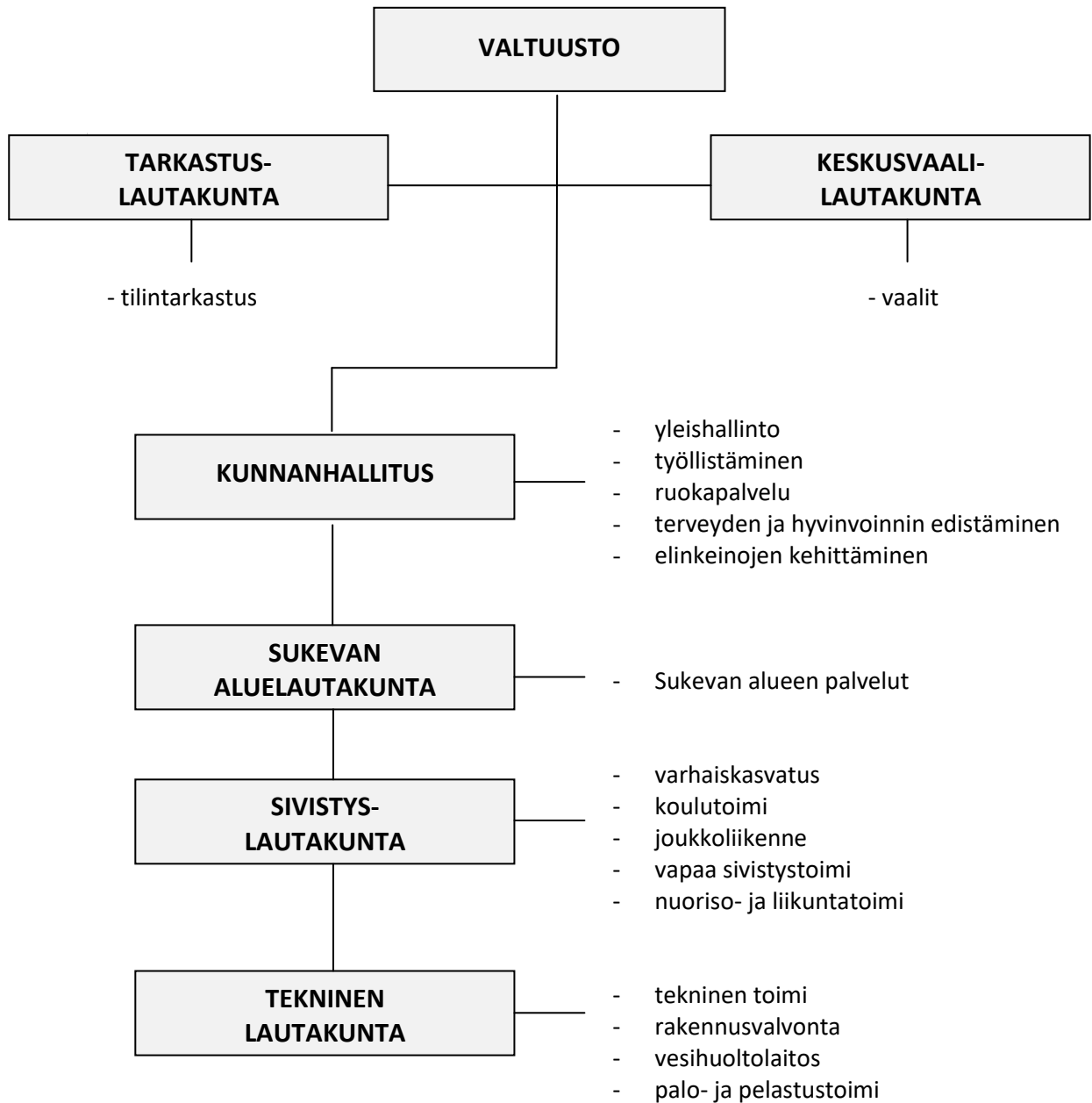
Valtuusto ja kunnanhallitus/kunnanjohtaja Simo Mäkinen

Sukevan aluelautakunta/aluesihteerä Mirja Tonteri

Sivistyslautakunta/rehtori Merja Väisänen-Räty

Tekninen lautakunta/kunnaninsinööri Jari Sihvonen

Sonkajärven kunnan hallinto-organisaatio 2019

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet:

- kunnanhallitus
- tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta)
- keskusvaalilautakunta
- Sukevan aluelautakunta
- sivistyslautakunta
- tekninen lautakunta

Tilivelvolliset viranhaltijat:

Vaalit:	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Yleishallinto:	Kunnansihteeri Kunnanjohtaja Henkilöstöasioista vastaava (henkilöstöasioiden osalta)
Työllistäminen:	Työllisyyssihteeri Kunnansihteeri
Ruokapalvelu:	Ruokapalvelupäällikkö Kunnansihteeri
Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnanjohtaja
Elinkeinojen kehittäminen:	Kunnanjohtaja
Sukevan aluelautakunta:	Aluesihteeri Kunnaninsinööri
Koulutoimi:	Rehtorit Sivistyslautakunnan esittelijä
Joukkoliikenne:	Sivistyslautakunnan esittelijä
Varhaiskasvatus:	Varhaiskasvatuksen vastaava Sivistyslautakunnan esittelijä Päiväkotien johtajat
Vapaa sivistystoimi:	Kirjastotoimenjohtaja/kansalaisopiston rehtori Sivistyslautakunnan esittelijä Kulttuurisihteeri
Nuoriso- ja liikuntatoimi:	Nuoriso- ja liikuntasihteeri Sivistyslautakunnan esittelijä
Tekninen toimi:	Kunnaninsinööri Kunnanrakennusmestari
Rakennusvalvonta:	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Palo-, pelastus- ja suojelutyö:	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Vesihuoltolaitos:	Vesihuoltomestari Kunnaninsinööri

1.1.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (talvi 2019, 18.12.2019) mukaan kotimainen kysyntä ylläpitää talouskasvua tulevina vuosina, sillä ulkomaankaupan näkymät ovat heikohkot. Julkisen kulutuksen ja investointien merkitys BKT:n kasvuksi korostuu varsinkin vuonna 2020.

Julkinen talouden alijäämä kasvaa vuonna 2020, kun hallitusohjelman mukaiset menolisäykset astuvat voimaan. Ilman työllisyyttä sekä talouden ja julkisen hallinnon tuottavuutta kohentavia toimia julkinen talous pysyy myös tulevina vuosina alijäämäisenä. Julkinen velka suhteessa BKT:hen kääntyy vähitellen uudelleen kasvuun.

Vuonna 2019 Suomen BKT:n ennustettiin kasvavan 1,6 % ja vuonna 2020 BKT:n ennustetaan kasvavan 1 %. Palveluviennin kasvu jatkuu nopeana ja pitää viennin kasvun vientikysyntää nopeampana. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu tasaisena. Kotitalouksien tulojen kasvua pitää yllä ansiotason nousu. Julkisen kulutuksen kasvun kiihtyminen nostaa kotimaisen kysynnän osuutta. Yksityisten investointien ennustetaan vähenevän ensi vuonna asuinrakennusinvestointien supistuessa.

Työllisten määrä nousee 0,5 % vuonna 2020. Talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu heikentävät työllisyyden kasvua. Nimellisansiotason arvioidaan nousevan 3 %.

Bruttokansantuote kasvaa 1,1 % vuonna 2021 ja 1,2 % vuonna 2022. Hitaahko talouskasvu ja kiihtyvä nimellispalkkojen nousu pysäyttävät työvoiman kysynnän kasvun vuosina 2020–2021. Työllisyysaste nousee 73,6 prosenttiin vuoteen 2022 mennessä työkäisen väestön edelleen vähentyessä.

	2018	2017	2018	2019**	2020**	2021**	2022**
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	234	3,1	1,7	1,6	1,0	1,1	1,2
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	92	4,1	5,0	3,1	2,0	1,9	2,1
Kokonaistarjonta	326	3,3	2,6	2,1	1,3	1,3	1,5
Tavaroiden ja palvelujen vienti	91	8,8	2,2	4,0	1,9	1,9	2,0
Kulutus	177	0,7	1,7	1,5	1,6	1,2	1,2
yksityinen	124	1,0	1,8	1,4	1,5	1,7	1,5
julkinen	53	0,2	1,5	1,5	1,8	0,1	0,6
Investoinnit	56	4,0	3,3	0,3	-0,3	0,9	1,5
yksityiset	46	4,8	2,9	0,2	-0,9	1,3	2,2
julkiset	10	0,2	5,5	0,9	2,8	-0,7	-1,7
Kokonaiskysyntä	326	3,4	2,6	2,2	1,5	1,5	1,6
kotimainen kysyntä	235	1,6	2,7	1,6	1,3	1,3	1,5

Taulukko 1. Lähde: Taloudellinen katsaus. Talvi 2019. Valtiovarainministeriön julkaisu – 2019:69.

Taloudellisen katsauksen (talvi 2019) julkistamisen jälkeen on puhjennut maailmanlaajuinen Koronavirus-epidemia, jonka vaikutukset maailmantalouteen ja Suomen talouteen tulevat olemaan merkittävät. Vuonna 2020 bruttokansantuotteen ennakoitaan 1 % kasvun sijaan pienenevän.

Tartuntataudit, kuten koronavirus ja erityisesti sen torjuntatoimet, vaikuttavat monin tavoin epäsuotuisasti talouteen. Osa epäsuotuisista vaikutuksista on suoria ja osa epäsuoria. Suoria vaikutuksia syntyy esimerkiksi työpaikkojen sulkemisesta, sairauspäivistä, sairastuneiden hoitoon käytettävistä voimavaroista ja menetetyistä ansiosta.

Pandemia vaikuttaa haitallisesti kotimaiseen kysyntään, erityisesti moniin palveluihin. Samalla epävarmuus lisääntyy ja yritysten ja kotitalouksien luottamus heikkenee, jolloin kysyntä vähenee edelleen, mahdollisesti laajalti. Lisäksi häiriöt sekä kotimaisissa että globaaleissa tuotantoketjuissa viivästyttävät tai vähentävät pysyvästi tuotantoa.

Epäsuorasti tartuntataudit ja taudin torjuntatoimet vaikuttavat muun muassa työn tehokkuuteen. Ne saattavat myös nostaa investointien kustannuksia ja lykätä niistä päättämistä, vähentää panostuksia työvoiman osaamiseen ja aiheuttaa kustannuksia julkiselle sektorille.

Epäsuotuisten vaikutusten kesto riippuu yhtäältä pandemian ja torjuntatoimien kestosta ja toisaalta siitä, muuttuuko kuluttajien ja tuotantoketjujen toiminta pysyvästi.

Pohjois-Savon kehitys

EK:n heinäkuun lopulla julkaiseman suhdannebarometrin mukaan suhdannetilanne olisi Itä-Suomessa aavistuksen tavanomaista parempi ja tuotanto- ja myyntimäärät olisivat kasvussa. Yritysten taloudelliset näkymät ovat edelleen hyvät. Erilaiset ennusteet talouden heikkenemisestä eivät ole konkretisoituneet yritysten tämän hetkiseen toimintaan. Talous kasvaa edelleen, mutta nyt jo hitaampaan tahtiin. Viimeisten vuosien aikana on toteutettu runsaasti erilaisia investointeja, sekä tuotantorakennuksiin että koneisiin ja laitteisiin. Uusia investointeja suunnitellaan ja toteutetaan edelleen erityisesti Kuopion seudulla, mutta myös Varkauden ja Ylä-Savon seuduilla on sekä yksityisen sektorin että julkisen puolen investointisuunnitelmia aiempia vuosia enemmän. Kuntien taloudellinen tilanne saattaa kuitenkin joiltain osin viivästyttää hankkeiden toteutumista. Sisä-Savon seudulla puolestaan seurataan jo tehtyjen mittavien investointien sekä valmistumassa olevien hankkeiden tuottavuutta.

Rakentaminen maakunnassa on edelleen vilkasta sekä uudisrakentamisen että korjausrakentamisen osalta. Suurin asuntorakentaminen keskittyy lähinnä Kuopion seudulle, mutta myös Ylä-Savossa on sekä kerrostalorakentamista että rivitalorakentamista käynnissä. Julkista rakentamista sekä tuotantotilojen rakentamista tapahtuu lähes koko maakunnan alueella.

Teknoliateollisuudella on koko kuluvan vuoden ajan ollut tilauksia hyvin, joten töitä riittänee jatkossakin.

Maakunnan kaikilla seudulla tuotantotilat ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta käytössä. Tämä pakottaa uusiin toimitilainvestointeihin. Kunnat ovatkin kaavoitusohjelmissaan huomioineet teollisuustonttitarpeet. Hoivapuolen tilojen rakentaminen on ollut vilkasta myös pienemmillä paikkakunnilla, kuten Vesannolla, Rautalammillä ja Vieremällä.

Julkisen korvausrakentamisen tarvetta on useilla seuduilla. Erityisesti koulurakennusten uudisrakentamista ja korjausrakentamista suunnitellaan Siilinjärvellä, Varkauden seudulla ja Sisä- ja Ylä-Savossa. Varkaudessa rakenteilla oleva uusi sairaala on kaupungin historian suurin yksittäinen hanke. Noin 40 miljoonan sairaalahankkeen on määrä olla valmis vuoden 2020 lopussa. Iisalmen terveystalolle suunnitellaan uudisrakennusta. Sairaalan on määrä olla valmis 2021.

Pohjois-Savon pääomarahasto (10 milj. €), North Savo Startup Fund etenee suunnitellusti. Sijoitustoiminta päästään aloittamaan viimeistään vuoden 2021 alusta. Rahastosta sijoitetaan pääasiassa pohjoissavolaisiin alkuvaiheen kasvuhakuisiin yrityksiin. Rahoituksen uskotaan vauhdittavan innovatiivisten, kasvuhaluisten ja kasvukykyisten pk-yritysten nopeampaa kasvua ja kehittymistä. Rahasto on toimialariippumaton, Kuopion, Iisalmen ja Varkauden kaupunkien sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen yhteistyönä syntynyt rahoitusmuoto, jonka tavoitteena on talousalueen elinvoimaisuuden kasvattaminen.

Uudet avoimet työpaikat ovat lisääntyneet kahden viimeisen vuoden aikana selvästi. Selvästi eniten työpaikkoja oli hallinto- ja tukipalveluissa. Rekrytointiongelmista huolimatta työpaikat on pystytty täyttämään, heinäkuuta lukuun ottamatta, hiukan koko maan keskiarvoa nopeammin (työpaikkojen avoinna olon kestolla mitattuna). Osaavan työvoiman saatavuusongelma näyttäytyy maakunnassa enemmän osaamisen

puutteena kuin työntekijöiden vähäisyytenä. Työtehtävät ovat murroksessa ja työ tulee vaatimaan yhä korkeampaa koulutusta, kun samalla osa osaamisesta menettää arvoaan työmarkkinoilla.

Työttömien määrä maakunnassa on alentunut kaikkiaan 6,4 % vuoden takaisesta eli syksystä 2018 syksyyn 2019. Työttömyys on alentunut Pohjois-Savossa muuta maata hitaampaan tahtiin, mutta vuoden 2019 aikana Pohjois-Savon työttömyyden kehitys on ollut aavistuksen koko maan keskiarvoa suotuisampaa.

Lähde: Alueelliset kehitysnäkymät. Syksy 2019. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:52.

Alueellisten kehitysnäkymien (syksy 2019) julkistamisen jälkeen on puhjennut maailmanlaajuinen Koronavirus-epidemia, jonka taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan merkittävät myös Pohjois-Suomessa. Esimerkiksi teknologiateollisuuden komponenttitoimitusten vaikeutuminen on johtamassa tuotannon hidastumiseen ja lomautuksiin.

Kuntatalouden kehitys

Kuntatalousohjelman 2020-2023 (syksy 2019) mukaan Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino pysyy vuosina 2020–2023 mittavana. Kuntatalouden sopeutustarve on suuri.

Kuntatalouden tilanne heikkeni huomattavasti vuonna 2018 ja myös vuoden 2019 ennakkotiedot näyttävät synkiltä. Väestön ikärakenteen muutos kasvattaa kuntatalouden palvelutarvetta noin 0,5 prosenttia vuosittain. Työttömyysasteen laskiessa ja työvoimakapeikkojen lisääntyessä kansantalouden ansiotason nousun arvioidaan kohoavan vajaan kolmen prosentin tuntumaan lähivuosina, minkä arvioidaan heijastuvan myös kuntatalouteen menopaineena. Kuntatalousohjelmassa kuntien toimintamenojen kasvuksi arvioidaan 3,4 prosenttia vuosittain vuosina 2020–2023. Kuntatalouden kehitysarvion perusteella toimintamenojen kasvu jatkuu koko kehyskauden toimintatulojen kasvua ripeämpänä.

Myös investointimenot jatkavat kasvuaan, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten ja koulujen rakentaminen jatkuu vilkkaana. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino pysyy vuosina 2020–2023 mittavana. Siksi kuntatalouden lainanottotarvetta heijastava toiminnan ja investointien rahavirta on kehitysarviossa kehyskaudella 1,9-2,7 mrd. euroa negatiivinen ilman uusia toimenpiteitä. Samalla kuntatalouden lainakanta kasvaa kehyskaudella nopeasti.

Hallituksen mahdolliset työllisyyttä edistävät toimet hyödyttäisivät myös kuntataloutta, mutta kuntatalouden vakauden turvaaminen edellyttää myös rakenteellisia uudistuksia. Lisäksi kuntien tulee jatkaa omia taloutta vahvistavia toimiaan.

Kuntakokoryhmittäin tilannetta tarkastellaan laskennallisen veronkorotuspaineen näkökulmasta. Laskelmien perusteella veronkorotuspaineita on kaikissa kuntaryhmissä, eniten alle 6 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Yli 100 000 asukkaan kunnissa talouden tasapainotila on paras, minkä vuoksi tarve veronkorotuksiin on selvästi muita pienempi. Tarve verojen kiristämiseen lisääntyy kaikissa kuntakokoryhmissä tarkastelukauden loppua kohti.

Kuntaliiton mukaan kuntatalous näyttää vuoden 2019 tilinpäätösarvioiden valossa edelleen synkältä. Kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta, eli yhteensä 225 kuntaa teki vuonna 2019 negatiivisen tuloksen. Vuosikate heikkeni 13,4 prosenttia.

Vuoden 2019 tilinpäätösarviot näyttävät uudella tavalla kahtia jakautuneen kuntakentän. Helsinki teki lähes 400 miljoonan euroa positiivisen tuloksen, kun taas muut isot kaupungit jäivät vahvasti miinukselle.

Heikon tuloksen taustalla on toimintamenojen kasvu sekä verorahoituksen heikko kehitys. Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat viime vuonna 3,9 prosenttia, verotulot 2,6 prosenttia ja valtionosuudet 2,1 prosenttia. Verotulojen kasvua hidasti verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje. Verotulojen tilitysvajeen vuoksi kunnilta jäi saamatta arvion mukaan peräti 400 miljoonaa euroa verotuloja.

Verorahoituksen muutos ei riittänyt kattamaan toimintakulujen kasvua, joka näkyi muun muassa vuosikatteen voimakkaana heikkenemisenä. Tilinpäätösarvioiden mukaan peräti 56 kunnassa päädyttiin negatiiviseen vuosikatteeseen.

Investoinnit kasvoivat edellisvuodesta 8,7 prosenttia. Kuntien ja kuntayhtymien käyttötulot eivät riittäneet kattamaan kasvaneita investointimenoja vaan investointimenot katettiin pääosin lainarahalla. Kunnat ja kuntayhtymät ottivat viime vuonna lisälainaa peräti 2,4 miljardia euroa. Verotulojen tilitysvajeen aiheuttama verotulojen maksun viivästymä lisäsi myös tuntuvasti lyhytaikaista lainakantaa.

Kuntatalouteen odotetaan helpotusta kuluvana vuonna kasvavien verotulojen ja valtionosuuksien muodossa. Verorahoituksen kasvu tasapainottaa käyttötaloutta vuoden 2020 aikana. Ikääntyvä väestö ja muutoliike edellyttävät kunnilta kuitenkin mittavia sopeutustoimia. Väestörakenteen muutokset näkyvät vuosi vuodelta enemmän kuntien talousluvuissa.

Lähteet: Kuntatalousohjelma 2020-2023. Syksy 2019. Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2019:52. Kuntaliitto, tiedote 5.2.2020, www.kuntaliitto.fi

Kuntatalousohjelman ja kuntaliiton tiedotteen ilmestymisen jälkeen on puhjennut maailmanlaajuinen Koronavirusepidemia. Epidemian vaikutuksen suuruutta ja kestoja kuntien talouteen on vaikeaa vielä ennakoita. Jo tässä vaiheessa on kuitenkin selvää, että epidemia lisää kuntien terveydenhuollon menoja. Lisäksi epidemia heikentää talouskasvua ja työllisyyttä ja sitä kautta julkista taloutta ja kuntataloutta. Mahdollinen verotulojen lasku näkyy kunnissa varsin nopeasti. Kunnissa ja valtiolla on mahdollisuuksien mukaan varauduttava pitkäkestoiseenkin häiriöön. On myös varauduttava siihen, että kriisistä toipumiseen menee pitkä aika välittömän kriisitilanteen jälkeenkin. Kuntatalouden kehitysnäkymät ovat olleet jo pitkään vaikeat, eikä Koronavirusepidemia helpota tilannetta.

Alueen kehitys

Taulukoissa 2-5 on kuvattu talousalueen asukasmäärää, työpaikkoja, työttömyysastetta ja huoltosuhdetta.

Väestö vähenee edelleen niin Sonkajärvellä, Ylä-Savossa kuin Pohjois-Savossakin. Vuoden 2019 väestömuutosten ennakkotiedon mukaan Sonkajärven kunnan väkiluku 31.12.2019 oli 3 895 asukasta. Vuoden 2019 talousarvion valmistelussa käytettiin väkilukuna 3 956 senhetkisen ennusteen mukaan. Väkiluku on pienentynyt viime vuosien aikana huomattavasti nopeammin kuin on ennakoitu, mikä heikentää kunnan taloutta rahoituspohjan heikentyessä. Väestön väheneminen on kuitenkin ollut vuosina 2018 ja 2019 hitaampaa kuin monena aikaisempaa vuotena.

Taulukko 2. Asukasmäärä 31.12. vuosina 2011-2019.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ¹
Sonkajärvi	4 600	4 493	4 454	4 336	4 271	4 204	4 075	3 967	3 895
Ylä-Savo	57 688	57 246	56 804	56 302	55 678	55 058	54 312	53 627	52 916
Pohjois-Savo	248 130	248 240	248 419	248 438	248 112	247 709	246 689	245 602	244 456

¹ Väestömuutosten ennakkotieto

Sonkajärven työpaikkakehitys on kääntynyt laskuun. Sen sijaan työpaikkojen kehitys Ylä-Savossa ja Pohjois-Savossa on ollut positiivista hiipuvasta väestökehityksestä huolimatta. Tämä näkyy työvoimapulana erityisesti metalliteollisuudessa. Haasteena on saada väki muuttamaan alueelle. Työpaikkatilastoja tarkasteltaessa on huomioitava, että tiedot ovat saatavissa vain vuoteen 2017 asti.

Taulukko 3. Työpaikat vuosina 2008-2017 (¹vuosien 2018-2019 tietoja ei saatavilla)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹
Sonkajärvi	1 478	1 487	1409	1 363	1 252	1 208	1 215	1 184	1 234	1 164
Ylä-Savo	22 195	20 866	21 398	21 699	21 084	20 653	20 379	19 871	20 094	20 322
Pohjois-Savo	99 561	96 058	97 581	98 839	98 888	97 354	95 814	94 696	95 447	96 712

Kunnan suurimmat toimialat ovat maa-, metsä- ja kalatalous (20 prosenttia työpaikoista) sekä terveys- ja sosiaalipalvelut (20 prosenttia työpaikoista). Julkisessa hallinnossa työpaikkoja on 12 prosenttia kaikista työpaikoista. Edellä mainittujen eniten työllistävien alojen suhteellinen osuus kaikista työpaikoista pysyi ennallaan vuoteen 2016 verrattuna. Rakentamisen alan työpaikkoja oli vuonna 2017 noin seitsemän prosenttia kaikista työpaikoista. Rakentamisen alan työpaikat ovat vähentyneet yhdellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2016 vuoteen 2017. Teollisuusalan työpaikkoja oli vuonna 2018 noin viisi prosenttia kaikista työpaikoista. Teollisuusalan työpaikat vähentyivät kolme prosenttiyksikköä vuodesta 2016 vuoteen 2017.

Työttömyyden aleneminen on selvästi hidastunut koko maassa, joskin Pohjois-Savon alueella työttömyys on vielä pääosin laskenut. Sonkajärvellä työttömyysprosentti on alentunut huomattavasti. Vuonna 2019 Sonkajärven kunnan keskimääräinen työttömyysprosentti oli 9,8 %.

Taulukko 4. Työttömyysaste %, 31.12. vuosina 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sonkajärvi	13,6	13,1	14,1	15,5	16,4	16,4	15,4	14,9	12,5	9,6
Pohjois-Savo	11,8	10,4	10,7	12,1	12,7	14,0	13,4	11,9	10,8	10,7
Koko maa	10,0	9,1	9,4	11,3	12,4	13,4	13,2	8,4	9,8	9,8

Kunnan taloudellinen huoltosuhde on pysynyt selvästi heikommalla tasolla kuin Pohjois-Savossa tai koko maassa keskimäärin. Vuonna 2017 huoltosuhde Sonkajärvellä oli 191,9, kun se Pohjois-Savossa oli 152,4 ja koko maassa keskimäärin 136,8.

Taulukko 5. Taloudellinen huoltosuhde¹ vuosina 2010-2017 (vuosien 2018-2019 tietoja ei saatavilla)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sonkajärvi	186	182	190	201	199	201	191	191,9
Pohjois-Savo	152	148	149	153	158	160	157	152,4
Koko maa	131	129	132	137	141	143	142	136,8

¹Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Taloudellinen huoltosuhde ilmoitetaan indeksilukuna, joka lasketaan jakamalla työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä työllisten määrällä ja kertomalla saatu luku sadalla.

Lähde: Tilastokeskus, tilastot.

1.1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Tilikaudella 2019 tehtiin kaksi valtiosuusiin liittyvää päätöstä, jotka muuttivat valtiosuuden alkuperäistä euromäärää. Ensimmäinen päätös liittyi siihen, että kuntien peruspalvelujen valtiosuuden Tilastokeskuksen suorittamassa syrjäisyysluvun laskennassa oli ilmennyt virhe, jolla on vaikutusta kaikkien kuntien syrjäisyyslukuihin ja tätä kautta valtiosuusiin vuosina 2017-2021. Virheen johdosta Sonkajärven kunnalle on maksettu vuosina 2017-2019 syrjäisyyslisää liikaa yhteensä 7 891 euroa. Valtiovarainministeriö on kuitenkin tehnyt päätöksen, jonka mukaan kunnille, jotka ovat saaneet virheen takia perusteettomasti etua eli syrjäisyyslisää, jätetään perusteettomasti saatu syrjäisyyslisä perimättä takaisin.

Toinen valtiosuusiin liittynyt muutos johtui hallituksen budjettiriihessä (17.9.2019) tekemästä päätöksestä siirtää kertaluonteisen valtiosuuskompensaation maksatus vuodesta 2020 vuodelle 2019. Kompensatioerä laskettiin vuosina 2019-2022 toteutuvien ja kikystä johtuvien kaksinkertaisten valtiosuusleikkauksien summana. Ilman kunnille maksettavaa kompensatiota valtiosuutta oltaisi leikattu kikyn takia tuplasti. Päätöksen johdosta Sonkajärven kunnan valtiosuus vuonna 2019 kasvoi noin 176 000 euroa.

Verotulojen kertymistä hidasti verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje. Alkuperäiseen talousarvioon nähden verotuloja jäi kertymättä 240 000 euroa.

Valtionosuuksien ja verotulojen kertymistä pienentää myös jatkuvasti pienenevä väestöpohja.

Sonkajärven kunnan vuoden 2019 tilikauden tulokseksi muodostui 714 000 euroa. Tulos ylitti talousarvion noin 125 %. Talousarviota parempi tulos johtui siitä, että toimintatuotot ylittyivät (toteuma 109,2 %) ja toimintakulut alittuivat (toteuma 99,6 %).

Toimintatuotoista myyntituotot ylittyivät yhteensä noin 19 %. Näistä ateriapalvelujen myynti ylittyi 20 %, (ylitys noin 110 000 euroa, ateriamyynnitulot yhteensä 660 000 euroa), ja muut liiketoiminnan tuotot, erityisesti puun myyntitulot, ylittyivät lähes 100 % (puun myyntitulot yhteensä noin 130 000 euroa).

Maksutuotot puolestaan alittuivat noin 15 %. Näistä lasten päivähoitomaksujen tulo jäi 47 000 euroa alle talousarvion (31 %).

Saadut tuet ja avustukset (esim. koulutoimen ja työllistämisen hankkeet) ylittyivät noin 65 000 euroa (22 %).

Henkilöstökulut ja palvelujen ostot toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Aineet ja tarvikkeet ylittyivät noin 18 %. Kulujen ylitys aiheutui pääosin lämmityksestä ja sähköstä sekä rakennus- ja muiden materiaalien sekä elintarvikkeiden ostoista. Annetut avustukset ylittyivät noin 16 %. Ylitys johtui pääosin Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämän kirjaamisesta avustuskuluihin, yhteensä noin 160 000 euroa.

Muut rahoitustuotot sisältävät Savon Energiaholding Oy:n osinkoja 396 000 euroa.

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2019 lopussa oli 167 henkilöä. Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miehiä henkilöstöstä oli 25,7 %, naisia 74,3 %. Vastaavana ajankohtana vuonna 2018 henkilöstön määrä oli 155 henkilöä. Henkilöstön määrän lisääntyminen selittyy työllistettyjen määrällä, joka on kaksinkertaistunut edellisvuoteen verrattuna.

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella oli 5,5 milj. euroa, kun se vuonna 2018 oli 5,4 milj. euroa. Palkkojen ja palkkioiden määrä kasvoi 1,0 prosenttia.

Sairauspoissaolot ovat vuonna 2019 lisääntyneet 57 % verrattuna vuoteen 2018. Sairauspoissaolojen keskeisten suhteiden määrät ovat olleet kaikissa ryhmissä suuremmat kuin aikaisempina vuonna. Sairauspoissaolojen lisääntyminen näkyy selvimmin pitkissä poissaoloissa. Pitkien sairauspoissaolojen (yli 61 päivää) osuus kaikista poissaoloista oli 54 % vuonna 2019, kun niiden osuus vuonna 2018 oli 26 %.

Sonkajärven kunnalla on henkilöstöohjelma, joka on päivitetty 17.12.2018. Lisäksi kunnalla on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka on päivitetty 26.2.2018. Henkilöstön palkitsemisen periaatteet on kirjattu henkilöstöohjelmaan.

Tyhy -työryhmä on kunnanhallituksen perustama työkykyä ylläpitävä työryhmä, jonka tehtävänä on kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen mm. koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa.

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yhteistyöryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa, työsuojelupäällikkö/henkilöstöasioista vastaava, kolme järjestöjen edustajaa, kaksi työsuojeluvaltuutettua sekä tarvittaessa työterveyshoitaja asiantuntijajäsenenä. Yhteistyöryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden 2019 aikana.

Tilikaudella 2019 kuntatyönantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Suomen Terveystalo Oy:ltä.

Tarkempi selvitys henkilökunnan määrästä, henkilöstömenoista ja muista henkilöstöä kuvaavista tunnusluvuista ja niiden muutoksista on henkilöstökertomuksessa.

1.1.7 Ympäristöasiat

Muiden kuin kunnan kiinteistöjen jätehuollon kustannukset olivat 12 167 euroa. Summaan sisältyvät myös Palosuon entisen kaatopaikan valvonta- ja tarkkailunäytteiden kustannukset.

Taulukko 6. Ympäristöinvestoinnit vuosina 2014–2019

Investointi (1 000 €)	2014 1 000 €	2015 1 000 €	2016 1 000 €	2017 1 000 €	2018 1 000 €	2019 1 000 €
Ylä-Varpasen kunnostus, vaihe 1 ja vaihe 2	-31					
Mustanjoen pohjapato ja vesistön kunnostus	Tulot Menot	32 -65				
Pikku-Siikalammen kosteikko					Tulot Menot	14 -40
Vankilan ja Iskolan kunnallistekniikka	-39					
Tenetin alueen vesijohdon ja viemäroinnin saneeraus	-33					
Sukevantien vesijohdon saneeraus	-56					
Sukevan vesitornin peruskorjaus						-18
Vedenjakelun parantaminen Isolappi-Saarimäki	Tulot Menot	30 -192	-1,6			
Vanhan valurautaputkiston uusiminen					-75	-43
Sj. taajaman sadevesiviemäri	-115					
Sonkalahden vesijohtolinjojen uusiminen		-113				
Paineviemäriin rakentaminen ja Sonkalinnan jvp:n saneeraus ja jätevesilinjan rakentaminen		-139				
Sonkajärvi-lisalmi jätevedenpumppaamoiden saneeraus		-9,5				
Taivallahden jv. pumppaamoiden uusiminen						-36
Jyrkän vedenottamon aitaaminen		-10				
Sukevan jätevedenpuhdistamon välppä			-36			
Raudanniemen alueen viemärointi		Tulot Menot	10 -65			
Sukevan vankilan siirtov. ja jvp.			-37		-2	-21
Sukevan pienpumpp.jv automaatio						-30
Sukevan Pölkylän jvp saneeraus						-34
Suksimiehentien jv-pumppaamon saneeraus			-19			
Sonkalahden jvp:n uusiminen			-87			
Sj-lisalmi jvp:n pumppaamoiden uusiminen			-30			
Sonkajärven taajaman sadevesiviemäri			-24			-25
Sonkajärven vesihuollon sähköinen kartta				-10		
Sonkajärven vesijohtoverkoston runkoventtiili-kaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen				-2	-15	-49
Sukevan jätevedenpuhdistamon peruskorjaus ja automaation päivitys				-35		
Sonkajärven pienpumppaamoiden liittäminen jv-automatioon					-31	
Sukevan pienpumppaamoiden liittäminen jv-automatioon					-2	
Sonkajärvi-lisalmi siirtoviemäriin tasausaltaan pumppujen saneeraus			Tulot Menot	13 -64		
Sonkajärven taajaman sadevesiviemäriin jv-eriyty				-27	-57	

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen isompia investointeja vuoden 2019 aikana on ollut vanhan huonokuntoisen valurautaisen vesijohtoputken uusiminen muoviputkella välille Koivukuja-Sonkalahdentie. Samaan urakkaan kuuluivat runkovesijohdon kahden venttiilikaivon rakentaminen. Ne sijoittuvat Siikalammentien alkuun ja Sonkalahdentielle Koivukujan risteykseen. Koivukujan ja Kuusikujan tasaustyöt ja viimeistelytyöt toteutuivat vuonna 2019. Sukevan Pölkkyän jätevesipumppaamon saneeraus toteutettiin samoin kuin Taivallahden jätevesipumppaamon saneeraus.

Sonkajärven ja Sukevan vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla pienpumppaamoiden varustaminen valvonta- ja ohjauslaitteilla laajenee portaittain ja kytketään käytössä olevaan vesi- ja viemäriolosuhteiden automaatioon.

Sonkajärven vesihuoltolaitos on aloittanut etäluettavien vesimittareiden vaihtotyön. Projekti kestää kolme vuotta ja etäluettavilla mittareilla lisätään vesihuollon toimintavarmuutta.

Vesistön kuntoa parantavina toimenpiteinä on sijainniltaan ennen Pikku-Siikalampea rakennettu vesien-suojelukosteikko. Kosteikon rakentamisen tavoitteena on vähentää ulkoista kuormitusta Pikku-Siikalampeen ja vaikuttaa positiivisesti Pikku-Siikalammen veden laatuun ja vesistön tilaan. Pohjois-Savon Ely-keskus myönsi kohteelle investointiavustusta vesien hoitoon ja vesiympäristön tilaa edistävänä hankkeena.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Valtakunnallinen ja alueellinen kehitys

Oletettua nopeampi väestön väheneminen heikentää kunnan taloutta sekä verotulojen että valtionosuuksien vähenemisen kautta. Samanaikaisesti väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveydenhuollon menoja. Työllisyyden kehitys alueella on ollut positiivista. Huoltosuhde on kuitenkin merkittävästi heikompi kuin Pohjois-Savossa tai koko maassa keskimäärin. Kunnan taloudellinen kantokyky ei ole kestäväällä pohjalla.

Uuden SOTE-uudistuksen valmistelu on käynnistynyt. Toteutuessaan uudistus vaikuttaa merkittävästi niin kuntien toimintaan kuin talouteen. Puhjetun Koronavirusepidemian vaikutuksia on vielä vaikea arvioida, mutta ne tulevat olemaan merkittävät.

Jotta kunnan talous on saatu tasapainoisempaan tilanteeseen, on kunnan veroprosentteja nostettu suunnitelmakaudelle (2020-2022) seuraavasti:

Taulukko 7. Vuosien 2019-2020 veroprosentit.

	2019	2020
Tuloveroprosentti	20,50	21,25
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93	1,25
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,41	0,55
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	Ei määrätty	Ei määrätty
Muiden asuinrakennusten (loma-asunnot) veroprosentti	0,93	1,25
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00	0,00
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	2,85	2,85

Kunnan talouden näkökulmasta suurimmat lähivuosien haasteet liittyvät palveluverkon sopeuttamiseen väestökehityksen mukaisesti. Palveluverkkoon katsotaan sisältyvän niin kiinteistöt kuin niissä tarjottavat palvelut. Palveluverkkoselvityksen mukaan kunnan tulee sopeuttaa toimintaansa merkittävästi saadakseen talouden tasapainoon.

Investointitarpeet säilyvät lähivuosina korkeina. Erityisen suuri investointi on terveyskeskuksen peruskorjaus, jonka kustannusarvio on noin 2,8 milj. euroa (sisältäen arkistotilat). Taloussuunnitelman 2020-2022 nettoinvestoinnit ovat 6,5 miljoonaa euroa (netto).

Taulukko 8. Vuosikate, suunnitelmapoistot ja investointisuunnitelman mukaiset nettoinvestoinnit

Vuosi	2020	2021	2022
Vuosikate, milj. €	1,7	1,9	2,1
Suunnitelman mukaiset poistot, milj. €	-1,4	-1,5	-1,4
Investointisuunnitelman mukaiset nettoinvestoinnit, milj. €	-1,3	-2,3	-2,9
Investointien tulorahoitus, %	131 %	80 %	72 %

Vuosikate säilyy suunnitelmakaudella positiivisena, mikä merkitsee sitä, että kunnan ei tarvitse ottaa sylvävelkää. Vaikka vuosikate riittää kattamaan poistot suunnitelmakaudella, se ei riitä kuitenkaan täysin kattamaan investointeja, jotka ovat poistoja suuremmat. Investointeja on lähivuosina rahoitettava lainarahalla, mikä tarkoittaa lainamäärän kasvua. Kunnan ennakoitu lainamäärä suunnitelmakauden lopussa on noin 11,7 milj. euroa. Lainamäärä per asukas kasvaa.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit

SOTE-uudistuksen valmistelu on aloitettu uudelleen. Tämänhetkisen tiedon valossa SOTE-palvelut tulevat siirtymään maakuntien vastuulle. SOTE-uudistukseen liittyy sekä palvelujen saatavuuteen että kunnan rahoitukseen liittyviä riskejä. Koska uudistuksen tarkempi sisältö ei ole vielä tiedossa, ei riskejä pysty arvioimaan tätä tarkemmin.

Sonkajärven kunnan väestömäärä jatkaa pienemistään. Kunnan taloudellisen kantokyvyn näkökulmasta on keskeistä, miten kunta pystyy sopeuttamaan palveluverkkonsa väestökehityksen mukaisesti.

Maailmanlaajuisesti puhjennut Koronavirusepidemia muuttaa kunnan toimintaympäristöä. Menestymisen ratkaisee se, miten hyvin kunta sopeutuu toimintaympäristön muutoksiin, joista osa on lyhytaikaisia, ja osa pitkäaikaisia.

Toiminnalliset riskit

Kunnan henkilöstön ikääntyminen on toiminnallinen riski. Vuoteen 2023 mennessä noin 33 prosenttia kunnan henkilöstöstä saavuttaa eläkeiän. Kunnassa on edistettävä ikääntyvän henkilöstön jaksamista ja löydettävä keinoja osaamisen siirtämiseen. Ikääntyminen mahdollistaa toisaalta myös organisaatio- ja henkilöstörakenteen uudelleentarkastelemisen. Työyhteisöille on varmistettava riittävä tuki muutostilanteissa. Osavan henkilöstön rekrytointi kuntaan on tietyillä osaamisalueilla haastavaa.

Maailmanlaajuisesti puhjennut Koronavirusepidemia pakottaa kunnan löytämään ja käyttämään vaihtoehtoisia työnteon muotoja lähityöskentelyn sijaan. Henkilöstön laajamittaisen sairastumisen riski on todellinen. Haasteena on kunnan pakollisten tehtävien hoitaminen mahdollisesta sairastumisallosta huolimatta. Sijaisjärjestelyjen on oltava toimivia.

Taloudelliset riskit

Kunnan taloudelliset riskit ovat merkittävät. Väestön väheneminen heikentää rahoitus pohjaa ja ikääntyminen kasvattaa sosiaali- ja terveystoimen menoja. Myös valtion toimenpiteet ja yleinen suhdannetilanne vaikuttavat merkittävästi kunnan rahoitus pohjaan. Kunnan taloudellisen kantokyvyn näkökulmasta on keskeistä, miten kunta pystyy sopeuttamaan palveluverkkonsa väestökehityksen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystoimen haasteet kohdistuvat ennen muuta erikoissairaanhoidon kulujen hallintaan. Sosiaali- ja terveystoimen menoja kasvattavat myös Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja Iisalmen sairaalan kiinteistöinvestoinnit. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseessa vuonna 2018 oli kattamatonta alijäämää 13,7 milj. euroa, josta kuntayhtymän valtuuston päätöksellä katettiin 7,0 milj. euroa vuonna 2019. Sonkajärven kunnan osuus alijäämän kattamisesta oli noin 80 000 euroa. Jäljelle jäänyt 6,7 milj. euroa on

suunniteltu katettavaksi valtuuston päätöksellä vuonna 2020 jäsenkuntien peruspääoman suhteessa. Sonkajärven kunnan maksuosuus on noin 80 000 euroa. Vuonna 2020 laskutettava osuus alijäämästä on kirjattu pakolliseksi varaukseksi vuoden 2019 tilinpäätökseen. Sairaanhoidopiirillä on käynnissä useita mittavia investointeja, jotka lisäävät kuntayhtymän menoja. Lisäksi erikoissairaanhoidon kustannusten nousupaine on merkittävä. Mikäli kuntayhtymä ei pysty tasapainottamaan talouttaan, on merkittävä riski, että erikoissairaanhoidon maksuosuudet ja/tai alijäämäisten tulosten kattaminen tulevat rasittamaan kunnan taloutta entistä enemmän.

Maailmanlaajuisesti puhjennut Koronavirusepidemia tulee vaikuttamaan merkittävästi kunnan toimintaympäristöön ja talouteen. Koronavirusepidemian vaikutuksen suuruutta ja kestoja kunnan talouteen on vaikeaa vielä ennakoita. Jo tässä vaiheessa on kuitenkin selvää, että epidemia lisää kuntien terveydenhuollon menoja. Lisäksi epidemia heikentää talouskasvua ja työllisyyttä ja sitä kautta julkista taloutta ja kuntataloutta. Mahdollinen verotulojen lasku näkyy kunnassa nopeasti. Kunnassa on varauduttava pitkäkestoiseenkin häiriöön. On myös varauduttava siihen, että kriisistä toipumiseen menee pitkä aika välittömän kriisitilanteen jälkeenkin. Kunnan talousnäköymät ovat olleet jo pitkään vaikeat, eikä Koronavirusepidemia helpota tilannetta.

Kunnan investointipaineet ovat merkittävät tulevina vuosina. Tiedossa on useita kiinteistöihin, vesi- ja viemäriverkostoon sekä yleiseen infrastruktuuriin liittyviä korjaustarpeita. Investointeja joudutaan rahoittamaan lainalla, mikä kasvattaa kunnan velkamäärää.

Kunnan takausten kokonaismäärä on 4,6 milj. euroa, josta suurimmat takausvastuut ovat Sonkakoti Oy:lle 3,3 milj. euroa, Iskola Oy:lle 0,5 milj. euroa, Ylä-Savon Vesi Oy:lle 0,3 milj. euroa ja Ylä-Savon Jätehuolto Oy:lle 0,2 milj. euroa. Takauksiin ei liity tällä hetkellä merkittäviä riskejä.

Kunnan osakkeiden ja osuuksien yhteismäärä vuonna 2019 oli 4,6 milj. euroa, joista tytäryhteisöjen osakkeita on 1,0 milj. euroa ja kuntayhtymien osuuksia 2,7 milj. euroa. Kuntayhtymien osuuksista suurimmat ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (1,2 milj. euroa) ja Pohjois-Savon sairaanhoidopiiri (1,2 milj. euroa).

Konserniyhteisöihin liittyvät riskit

Tytäryhteisöosakkeista Sonkajärven Virastokeskus Oy:n osakkeiden arvo 63 000 euroa tullaan alaskirjaamaan vuonna 2020 virastotalon purkamisen myötä.

Aluepro Oy:öön ja Aluekehityssäätiöön sisältyy merkittäviä taloudellisia riskejä. Sonkajärven kunta on sijoittanut Aluekehityssäätiön alla toimivaan Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahastoon 130 000 euroa. Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on antanut 90 000,00 euron talletusvakuuden Säästöpankki Optialle Aluekehityssäätiön 200 000,00 euron lainan vakuudeksi. Tällä hetkellä velan määrä on 140 000,00 euroa. Aluepro Oy:n kanssa on tehty sopimus tavaramerkkikorvauksen maksamisesta Aluekehityssäätiölle. Tavaramerkkikorvauksella Aluekehityssäätiö on lyhentänyt lainaansa Säästöpankille. Aluekehityssäätiön hallitus on 23.1.2020 tehnyt päätöksen, että tavaramerkkikorvaus pienennetään 6 000,00 (500,00 x 12 kk) euroon vuonna 2020, ja vuosi 2020 pidetään lyhennysvapaata.

Sonkajärven kunta on maksanut Aluekehityssäätiön tililimiitin. Sonkajärven kunnalle jäi takauksen maksun myötä regressioikeus ja Aluekehityssäätiö jäi velkaa 336 000,00 euroa Sonkajärven kunnalle. Tällä hetkellä velan määrä on 332 400,00 euroa.

Aluekehityssäätiö/Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto myönsi kertomusvuoden aikana Aluepro Oy:lle pääomainsa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on tätä velkaa 31.12.2019 jäljellä 37 000,00 euroa.

Aluekehityssäätiöllä ei ole tällä hetkellä toimintaa. Aluepro teki vuonna 2019 tappiota -37 026 euroa, ja on menettänyt oman pääomansa. Aluekehityssäätiö-konsernin tappio vuonna 2019 oli -41 665 euroa.

Sonkajärven kunta omistaa Savon Kuituverkko Oy:stä 5,8 % (sijoituksen arvo 85 695 euroa). Savon Kuituverkko Oy on lähestynyt osakaskuntiensa kunnan-/kaupunginhallituksia liittyen osakassopimuksen mukaisen maakuntaverkon käyttöönottoon. Yhtiön alkuvaiheen liiketoimintasuunnitelmassa maakuntaverkon oli suunniteltu olevan käytössä kaikissa osakaskunnissa vuoteen 2014 mennessä. Maakuntaverkon käyttöönotto ei ole kuitenkaan edennyt suunnitellusti ja tällä hetkellä maakuntaverkko on käytössä kahdeksassa (8) kunnassa yhtiön seitsemästätoista (17) osakaskunnasta. Käräjäoikeuden lokakuussa 2018 vahvistamassa saneerausohjelmassa yhtiötä veloitetaan ryhtymään aktiivisiin toimiin kaikkien niiden osakaskuntien osalta, jotka eivät ole sitoumuksistaan huolimatta tähän mennessä liittyneet maakuntaverkkoon. Savon Kuituverkko Oy:öön liittyy kohonnut riski tehdyn sijoituksen menettämisestä, mikäli saneerausohjelma ei toteudu suunnitellusti.

1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

1.2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen

Kunnan tehtävien, toimivallan ja vastuiden jako on dokumentoitu kunnan hallintosääntöön. Kunnan sisäisen valvonnan ohje on tullut voimaan 1.1.2017 ja riskienhallintaohje 1.1.2019.

Muita kunnan toimintaa ja hallintoa ohjaavia keskeisiä ohjeita ovat:

- konserniohjeet
- omistajapolitiikka
- tietoturvaohjeistukset sekä -koulutukset
- tietosuojaohjeistukset sekä -koulutukset
- hankintaohje
- henkilöstöohjelma
- viestintästrategia
- asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohje
- kotiseutuarkiston toimintaohje
- asiakirjojen suojelusuunnitelma

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan velvollisuutena on osana taloudenhoidon tehtävää järjestää kunnan ja kuntakonsernin kokonaisvaltainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta, ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja toimeenpano, valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä raportoida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä toimintakertomuksessa.

Kunnanhallitus:

1. valmistelee sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan ohjeen ja menettelytavat;
2. vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan ja että riskien toteutumisen vaikutukset, todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan;
3. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
4. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä (raportointivastuu).

Valtuuston tehtävänä on hyväksyä sisäisen valvonnan ohje osana hallintosääntöä.

Toimielimien velvollisuutena on järjestää toimielimen ja tulosalueiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä ohjata ja valvoa niiden toimeenpanoa sekä raportoida niistä ohjeiden mukaisesti.

Toimielimet vastaavat alaisensa toiminnan tuloksellisuudesta. Niiden tulee seurata ja arvioida tulosalueiden toimintaa ja taloutta sekä varmistaa niiden toimintaan liittyvien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan menettelytapojen toteutuminen.

Kunnan johtoryhmän tehtävä on toimeenpanna sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja määräykset sekä koordinoita sisäisen valvonnan raportointia toimintakertomuksessa.

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulosalueillaan sekä raportoida siitä ohjeiden mukaisesti. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Viranhaltijoiden tulee toimeenpanna riittävät sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat menettelytavat ja valvoa niiden toimivuutta.

Konserniyhteisöjen velvollisuutena on järjestää sisäinen valvonta ja riskienhallinta organisaatiossaan huolellisesti. Riskienhallinnassa on otettava huomioon kunnan omistajapoliittiset tavoitteet ja konserniohje hyvän hallintotavan mukaisesti. Konserniyhteisöjen tulee raportoida kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle konserniyhteisön merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä.

Henkilöstön velvollisuutena on toimia tavoitteiden ja annettujen ohjeiden mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää ammatillista osaamistaan sekä raportoida havaitsemistaan epäkohdista esimiehilleen.

Vuonna 2020 sisäisessä valvonnassa keskitytään hankintoihin.

Päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta

Kunnan päätöksenteko perustuu hyvän hallinnon mukaisesti julkisuusperiaatteeseen ja avoimuuteen. Päätöksentekoa ohjaavat lainsäädäntö ja hallintosääntö. Kuntalaisten asianmukainen kohtelu edellyttää, että henkilöstö toimii hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti ja tuntee kuntalain, hallintolain ja julkisuuslain lisäksi riittävästi muuta lainsäädäntöä omalta vastuualueeltaan.

Päätöksentekoprosessin sisäisen valvonnan kannalta on erittäin tärkeää, että päätöksentekoprosessissa käytetään sähköistä asianhallintajärjestelmää. Viranhaltijapäätökset on tehty asianhallintajärjestelmällä, jotta ne ovat olleet otto-oikeus- ja oikaisuvaatimuskelpoisia. Päätökset on asetettu asianmukaisesti nähtäville ja lähetetty tiedoksi asianosaisille.

Hankinta-oikaisuja tuli tilikauden aikana yksi: Oikaisupyyntö koski sivistyslautakunnan päätöstä 3.12.2019 § 47; Sonkajärven kunnan palvelu- ja asiointiliikenteen kilpailuttaminen 1.1.2020-31.12.2021. Hankinta-oikaisua ei ehditty käsitellä vuoden 2019 aikana. Oikaisuvaatimuksia tai kunnallisvalituksia ei tullut.

Henkilöstöasioiden sisäinen valvonta

Kuntakonsernin tärkein voimavara on sen osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö. Työkyvyn seuraaminen ja arviointi sekä ammattiosaamisen ylläpitäminen ovat tärkeä osa työyhteisön kehittämistä ja työyhteisön hyvinvoinnista huolehtimista. Työyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on myös riskienhallintaa. Toimiva työterveyshuolto, työsuojelutoiminta ja hyvin toteutettu yhteistoiminta edesauttavat työkyvyn säilymistä ja henkilöstön viihtyvyyttä. Henkilöstön on myös itse huolehdittava oman osaamisensa ylläpitämisestä.

Henkilöstöasioiden hoito perustuu valtuuston hyväksymään henkilöstöohjelmaan. Ohjelman toteutumista arvioidaan henkilöstökertomuksessa. Avainhenkilöiden tunnistaminen sekä osaamisen ja tehtävien jakaminen varmistavat toiminnan jatkuvuuden.

Viestintä on tärkeä osa johtamista. Periaatteena on, että henkilöstön on saatava tietoa henkilöstöä koskevista asioista sekä niiden kehityksestä. Erityisesti on tiedotettava henkilöstölle heidän omiin työtehtäviinsä ja niiden suorittamiseen liittyvistä muutoksista sekä työpaikkaan ja työoloihin liittyvistä asioista. Lähiesimiesten tapaamisia on järjestetty tarpeen mukaan.

Johtamista, henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa sekä työyhteisön hyvinvointia arvioidaan muun muassa kehityskeskustelujen, työpaikkakokousten ja osaamiskartoitusten avulla. Näiden toteuttamisesta vastaa toimielimen tai tulos-/vastuualueen esimies.

Henkilöstökertomus on laadittu tilinpäätöksen 2019 yhteydessä.

Talouden suunnittelun sisäinen valvonta

Talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän perustana on valtuuston vuosittain hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen liittyvät käyttösuunnitelmat. Talousarvioon kirjattujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelyprosessi on avainasemassa luotaessa perustaa seurantaan liittyvälle sisäiselle valvonnalle. Suunnittelu- ja seurantajärjestelmä on tilivelvollisten käytössä oleva sisäisen valvonnan väline, jonka avulla talouden suunnittelu ja seuranta toteutetaan.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa riskejä pienennetään hyödyntämällä kattavasti toiminnan ja talouden seurantajärjestelmiä ja sisäistä laskentaa sekä hyödyntämällä talouteen, palvelujen kysyntään, lainsäädännön kehitykseen ja väestöpohjaan liittyviä ennakkotietoja, tilastoja ja ennusteita. Talouden suunnittelun valvontatoimenpiteillä pyritään varmistamaan talousarvion ja -suunnitelman perustuminen realistisiin suunnitelmiin sekä talousarvion valmistelussa käytettävän raportoinnin luotettavuus.

Talousarvio laaditaan yhteistyössä luottamushenkilöiden, henkilöstön ja mahdollisuuksien mukaan kunta-laisten kanssa. Talousarviokäsittelystä ja sitä koskevista päätöksistä tiedotetaan aktiivisesti. Kunnan internet- sekä sosiaalisen median sivustoja hyödynnetään tiedottamisessa.

Talousarvion toteutumisen seurannassa on vuonna 2019 noudatettu sisäisen valvonnan yleisohjeen määräyksiä. Tilikauden aikana tiedossa olleista menojen lisäyksistä tai tulojen alituksista on tehty talousarvion muutosesitys tilikauden aikana.

Kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta

Kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kuntalakia, kirjanpitolakia, hyvää kirjanpito-tapaa ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia yleisohjeita sekä muuta asiaa koskevaa lainsäädäntöä. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista. Tämä edellyttää oikein tehtyjä kirjauksia sekä toimintakertomuksessa, tuloslaskelmassa, taseessa ja liitetiedoissa oikeita ja riittäviä tilinpäätöstietoja.

Kirjanpito perustuu valtuuston hyväksymään talousarvioasetelmaan. Se on järjestetty toimielimittäin, tulos- ja vastuualueittain, tulosityksiköittäin sekä tilierittelyittäin. Sen perusteella voidaan seurata talousarvion ja käyttösuunnitelmien toteutumista ja saada kunnan toiminnassa, johtamisessa ja tilastoinnissa tarvittavat tiedot.

Kunnassa on noudatettu hyvää kirjanpitoa sekä kirjanpitoa ja maksuliikennettä koskevia lakeja, sääntöjä ja ohjeita. Menotositteet ovat yksilöitävissä ja varmennettavissa kirjanpitojärjestelmästä, josta käyvät ilmi myös tositteiden asiatarkastajat ja hyväksyjät. Kirjanpidon kuukausiraportit ovat olleet tilivelvollisten viranhaltijoiden saatavissa ajantasaisesti. Kunnanhallitus on käsitellyt vuoden 2018 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kokouksessaan 28.3.2019 ja valtuusto 10.6.2019. Vuoden 2019 välitilinpäätös on laadittu tilanteen 30.6.2019 perusteella ja saatettu kunnanhallitukselle ja valtuustolle tiedoksi.

Omaisuuksien hallinnon sisäinen valvonta

Kunnan omaisuus kirjataan kunnan taseeseen. Kunnan omaisuutta ja rahavaroja on hoidettava riskittömästi ja tuloa tuottavasti. Kunnan henkilöstön velvollisuutena on huolehtia siitä, että kunnan omaisuutta ei katoa ja että se pidetään kunnossa ja että sitä käytetään taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnan omaisuuteen kohdistuneet vahingot tai rikokset on tarvittaessa ilmoitettava poliisille.

Kunta on vakuuttanut kunnan omaisuuden, henkilöstön, kunnan ulkopuolisille aiheuttamat vahingot ja asiakaskunnan vakuutusyhtiön kanssa tehdyn riskien kartoituksen perusteella.

Tilikauden aikana ei ole raportoitavia omaisuusvahinkoja.

Tietohallinnon ja tietoturvan sekä tietosuojan sisäinen valvonta

Sonkajärven kunnan tietohallinto-ohjelma 2018-2021 on tullut voimaan 1.6.2018. Ohjelmassa on määritelty tietohallinnon toimijoiden tehtävät ja vastuut. Ohjelman lisäksi kunnan tietohallinnossa noudatetaan kunnanhallituksen hyväksymiä tietoturvaohjeistoja, asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohjetta, tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa sekä muita kunnanhallituksen ja valtuuston hyväksymiä ohjeita.

Kunta on tehnyt tiivistä yhteistyötä Savon ICT Palvelut Oy:n kanssa liittyen tietohallintoon ja tietoturvaan. Kunnan tietohallintovastaava (kunnansihteeri) on osallistunut säännöllisesti tietohallintovastaavien tapaamiseen ja vastannut tiedonkulusta Savon ICT Palvelut Oy:n ja kunnan henkilöstön välillä. Tietoturvapoikkeamasta ilmoittaminen on ohjeistettu kunnan intranet-sivuilla.

Kunnassa on tietosuojavastaava (arkistonhoitaja), ja koko henkilöstö sekä luottamushenkilöt on koulutettu tietosuoja-asioihin EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen. Tietosuojaa ja turvaa koskevat seuraavat ohjeistukset:

- Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka
- Henkilötietojen käsittely Sonkajärven kunnassa
- Henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet
- Luottamushenkilön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet

Rekisteritietojen tarkastuspyyntö ja henkilörekisteriin talletetun henkilötiedon korjaamisvaatimus –lomakkeet löytyvät kunnan internet-sivuilta.

Kunnassa tapahtui vuonna 2019 kolme tietoturvapoikkeamaa. Poikkeamat koskivat henkilö- sekä henkilöstötietojen käsittelyn riskejä sekä tietoturvan vaarantamista. Poikkeamiin on reagoitu ohjeistamalla henkilöstöä ja sekä kehittämällä toimintatapoja yhteistyössä Savon ICT Palvelut Oy:n kanssa.

Muut asiat

Kunnan avustusten myöntämisessä on noudatettu talousarviota sekä annettuja ohjeita ja määräyksiä. Takauspäätökset on yksilöity ja takauspäätöksiin on liitetty tiedot takausta hakevan organisaation taloudellisesta tilanteesta. Vakuuksien käsittelyssä on noudatettu voimassaolevia säännöksiä.

1.2.2 Riskienhallinnan järjestäminen

Sonkajärven kunnan riskienhallintaprosessi koostuu kahdeksasta vaiheesta, jotka perustuvat riskienhallinnan kansainvälisiin suosituksiin ja standardeihin:

1. Toimintaympäristön määrittäminen
2. Tavoitteiden asettaminen ja perustehtävät
3. Riskien tunnistaminen
 - a. Riskien itsearviointi
 - b. Vuosittain tehtävä
 - c. Huomioidaan toimintaympäristön muutokset
4. Riskien arvioiminen
 - a. Riskien tunnistamisen yhteydessä
 - b. Arvioidaan todennäköisyyttä ja vaikuttavuutta asteikolla 1-4
5. Riskeihin vastaaminen (hallintatoimet)
 - a. Riskien priorisointi
 - b. Toimenpiteiden valinta
6. Valvontatoimenpiteet (kontrollit)
7. Raportointi
8. Seuranta

Riskienhallintaprosessin vaiheet 1 ja 2 dokumentoidaan kuntastrategiaan sekä vuosittain laadittavaan talousarvioon. Toimintaympäristö määritellään Sonkajärven kuntastrategiassa sekä vuosittaisessa talousarviossa, mutta siihen liittyviä muutoksia seurataan jatkuvasti ja niihin reagoidaan tarpeen mukaan. Sonkajärven kunnan perustehtäviä säätelevät useat lait ja asetukset. Tavoitteet asetetaan Sonkajärven kunnan kuntastrategiassa ja muissa strategioissa ja suunnitelmissa. Tavoitteita täsmennetään vuosittain talousarviossa.

Vaiheet 3-6 dokumentoidaan erilliseen vuosittain päivitettävään riskienhallintaohjelmaan. Riskienhallintaohjelma laaditaan toimielintasolla ja sen laatimisesta vastaavat toimielinten esittelijät. Ohjelman laatimiseen osallistuvat tulosalueiden esimiehet. Riskienhallintaohjelma käsitellään ao. toimielimessä talousarviovuoden keväällä ja tarvittaessa. Mikäli kesken tilikauden havaitaan merkittäviä uusia riskejä, tulee niistä raportoida välittömästi ao. toimielimelle. Riskit tulee käsitellä toimielimessä riskienhallintaprosessin vaiheiden 3-6 mukaisesti ja dokumentoida ne riskienhallintaohjelmaan.

Vaiheet 7 ja 8 toteutetaan tilinpäätösprosessin yhteydessä. Riskienhallinnan toimeenpanosta, tuloksellisuudesta ja olennaisimmista riskeistä raportoidaan toimintakertomuksessa. Seurannalla tarkoitetaan riskienhallinnan tehokkuuden arviointia ja riskienhallinnan kehittämistä. Seurannasta vastaa kunnanhallitus.

Vuonna 2020 riskienhallinnan kehittäminen tulee keskittymään varautumiseen häiriö- ja poikkeusoloihin.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. *Vuosikate* osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattavat olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutokset tilikaudella.

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>
Toimintatuotot	3 796	3 525
Valmistus omaan käyttöön	28	25
Toimintakulut	-30 177	-29 853
Toimintakate	-26 353	-26 303
Verotulot	12 728	12 221
Valtionosuudet	15 241	15 657
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	5	8
Muut rahoitustuotot	432	462
Korkokulut	-57	-64
Muut rahoituskulut	-2	-5
Vuosikate	1 993	1 976
Poistot ja arvonalentumiset	-1 279	-1 291
Tilikauden tulos	714	684
Tilinpäätössiirrot	-284	-578
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	430	107

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	12,6	11,8
Vuosikate/Poistot, %	156	153
Vuosikate euroa/asukas	512	498
Asukasmäärä	3 895	3 969

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 993	1 976
Tulorahoituksen korjauserät	78	0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 624	-1 562
Rahoitusosuudet investointimenoihin	45	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-507	414
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	-22
Antolainasaamisten vähennys	95	53
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 012	-1 009
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 700	-300
Muut maksuvalmiuden muutokset	-663	1 079
Rahoituksen rahavirta	-281	-198
Rahavarojen muutos	-787	215
	Rahavarat 31.12.	1 101
	1. 1.	885
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-1 276	969
5 vuodelta, 1000 €		
Investointien tulorahoitus, %	77,3	126,5
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,5
Lainanhoitokate	1,9	1,5
Kassan riittävyys, pv	3	12
Asukasmäärä	3 895	3 969

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

<u>VASTAAVAA</u>	Vuosi 2019	Vuosi 2018
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
2. Muut pitkävaikutteiset menot	85 214	164 999
	<hr/> 85 214	<hr/> 164 999
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	1 588 228	1 581 488
2. Rakennukset	15 383 914	14 243 156
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 740 886	3 674 619
4. Koneet ja kalusto	502 632	196 135
5. Muut aineelliset hyödykkeet	7 568	7 568
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	478 992	632 712
	<hr/> 21 702 221	<hr/> 20 335 679
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	4 571 007	4 560 181
3. Muut lainasaamiset	91 373	186 322
4. Muut saamiset	173 826	173 826
	<hr/> 4 836 207	<hr/> 4 920 329
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	270 067	298 234
2. Lahjoitusrahastojen varat	252 758	159 530
	<hr/> 522 825	<hr/> 457 763
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	402 420	311 202
2. Lainasaamiset		3 375
3. Muut saamiset	235 501	151 612
4. Siirtosaamiset	349 073	251 022
	<hr/> 986 994	<hr/> 717 210
IV Rahat ja pankkisaamiset	313 257	1 100 718
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<hr/> 28 446 718	<hr/> 27 696 697

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2019	Vuosi 2018
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	9 933 975	9 933 975
III Muut omat rahastot	44 082	44 082
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 921 522	2 814 905
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	429 858	106 617
	<hr/>	<hr/>
	13 329 438	12 899 579
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	1 518 312	939 088
2. Vapaaehtoiset varaukset	350 000	645 000
	<hr/>	<hr/>
	1 868 312	1 584 088
C PAKOLLISET VARAUKSET		
2. Muut pakolliset varaukset	76 863	
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Valtion toimeksiannot	270 067	298 234
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	252 758	264 152
	<hr/>	<hr/>
	522 825	562 386
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 232 557	5 143 257
3. Lainat julkisyhteisöiltä	518 362	687 992
7. Muut velat	7 690	
	<hr/>	<hr/>
	8 758 609	5 831 249
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	1 000 000	3 700 000
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	910 700	844 034
3. Lainat julkisyhteisöiltä	169 629	168 360
5. Saadut ennakot	1 264	3 027
6. Ostovelat	652 467	806 221
7. Muut velat	128 990	142 413
8. Siirtovelat	1 027 620	1 155 339
	<hr/>	<hr/>
	3 890 670	6 819 395
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	28 446 718	27 696 697

TASEEN TUNNUSLUVUT

	Vuosi 2019	Vuosi 2018
Omavaraisuusaste, %	53,4	51,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	39,8	38,6
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	12 445	12 855
Lainat ja vuokravastuut 31.12., euroa/asukas	3 195	3 239
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	44,9	44,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 euroa	3 351	2 922
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	860	736
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	10 831	10 824
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	2 781	2 727
Lainasaamiset, 1000 euroa	91	186
Asukasmäärä	3 895	3 969

1.5 Kokonaistulot ja menot

TULOT	1000 EUROA	MENOT	1000 EUROA
TOIMINTA		TOIMINTA	
TOIMINTATUOTOT	3 796	TOIMINTAKULUT	30 177
VEROTULOT	12 728	- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-28
VALTIONOSUUDET	15 241	KORKOKULUT	57
KORKOTUOTOT	5	MUUT RAHOITUSKULUT	2
MUUT RAHOITUSTUOTOT	432	TULORAHOITUKSEN KORJUSERÄT	
TULORAHOITUKSEN		+/- PAKOLLISTEN VARAUSTEN	-77
KORJUSERÄT		MUUTOS	
- PYSYVIEN VASTAAVIEN	0	- PYSYVIEN VASTAAVIEN	-1
HYÖDYKKEIDEN		HYÖDYKKEIDEN	
LUOVUTUSVOITOT		LUOVUTUSTAPPIOT	
INVESTOINNIT		INVESTOINNIT	
RAHOITUSOSUUDET	45	INVESTOINTIMENOT	2 624
INVESTOINTIMENOIHIIN			
PYSYVIEN VASTAAVIEN	2	RAHOITUSTOIMINTA	
HYÖDYKKEIDEN			
LUOVUTUSTULOT		PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN	1 012
RAHOITUSTOIMINTA		VÄHENNYS	
ANTOLAINASAAMISTEN	95	LYHYTAIKAISTEN LAINJOEN	2 700
VÄHENNYS		VÄHENNYS	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN	4 000	KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	36 467
LISÄYS			
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	36 342		

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 36 342 - 36 467 = -124

Rahavarojen muutos -

Muut maksuvalmiuden muutokset = -787 - (-663) = -124

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

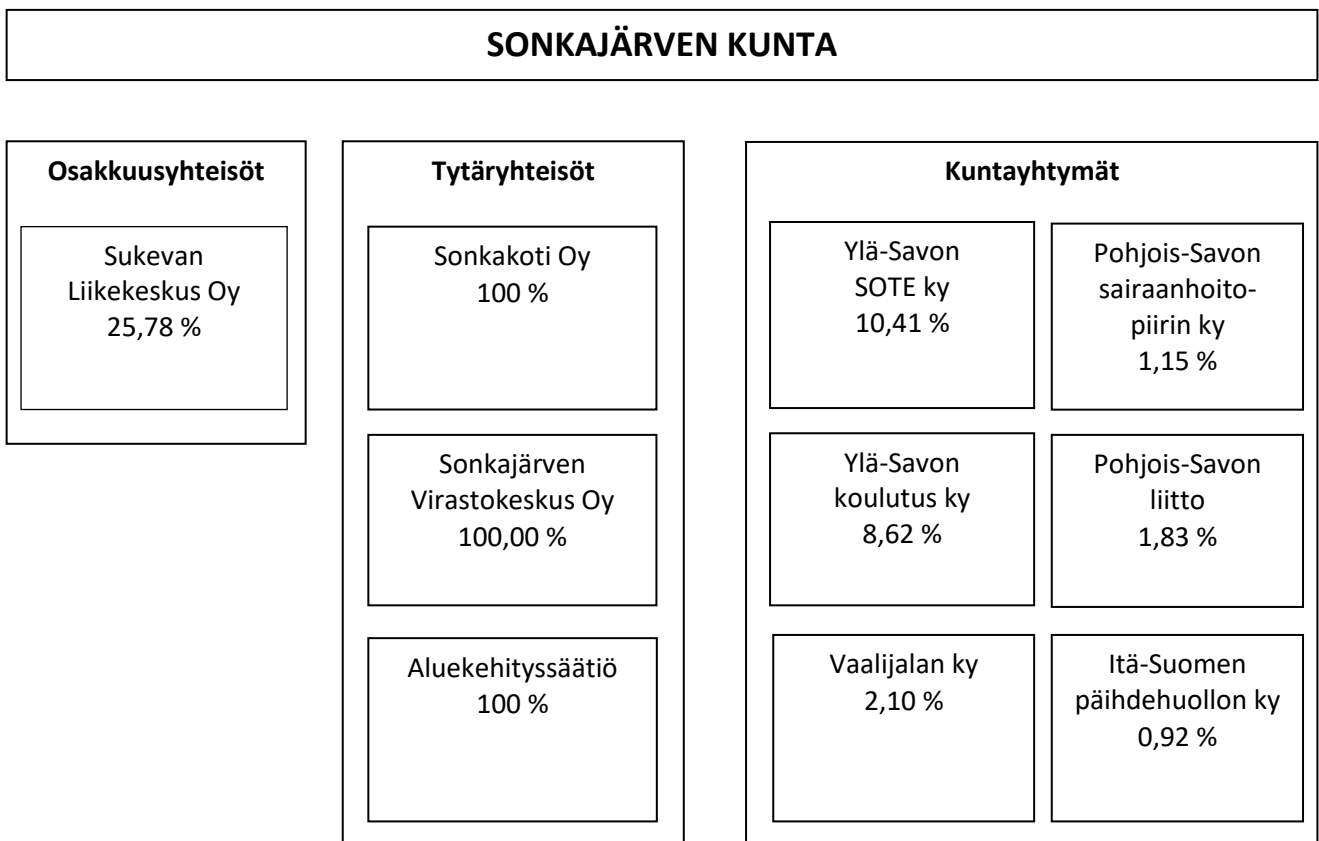
Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Sonkajärven kuntakonserniin on vuonna 2019 kuulunut kolme tytäryhteisöä, yksi osakkuusyhteisö sekä kuusi kuntayhtymää. Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkamisesta on tehty päätös.

Tytäryhteisöt ovat Sonkakoti Oy, Virastokeskus Oy sekä Aluekehityssäätiö. Osakkuusyhteisö on Sukevan Liikekeskus Oy. Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä.

KONSERNIRAKENNE 31.12.2019

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Tilikaudella 2019 ohjeiden anto tytäryhteisöille on ollut riittävää ja tiedonkulku on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnanhallitus on kokouksissaan linjannut Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ajankohtaisia asioita ja ohjeistanut siten kuntayhtymän luottamushenkilöedustajia. Kunnanjohtaja, kunnansihteeri sekä luottamushenkilöt toimivat tytäryhteisöjen hallituksissa ja toteuttavat siten omistajapoliittista ohjausta tytäryhteisöihin. Lisäksi tapauskohtaisesti yhteisöedustajia voidaan ohjeistaa, yhtiöiden edustajia kuulla suullisesti ja järjestää suunnittelukokouksia merkittävistä konsernia koskevista asioista.

Tytärtyhtiöt ovat toiminnassaan noudattaneet valtuuston vahvistamia omistajapoliittisia linjauksia.

SONKAKOTI OY

Sonkakoti Oy on Sonkajärven kunnan omistama kiinteistöyhtiö, jonka vastuulla on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Sonkajärven kunnan alueella. Yhtiöllä on hallinnassaan 294 vuokra-asuntoa, joista 80 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa.

Sonkakoti Oy:n strategia

Sonkakoti Oy noudattaa toiminnassaan ja tavoitteissaan Sonkajärven kunnan hyväksymää kuntastrategiaa vuosille 2017 – 2021

Tavoitteet

- Monipuolinen asuntotarjonta ja hyvä palvelu asiakkuuden eri vaiheissa
- Kohtuulliset asumiskustannukset
- Asukkaiden viihtyisä ja sujuva arki
- Elinkaaritaloudelliset korjaus- ja rakennusinvestoinnit
- Hyvinvoiva henkilöstö ja edistyneet tietojärjestelmät

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	Muutettu TA 2019	TP 2019
Asuinrakennukset, kpl	52	52	52
Asuinrakennukset, rakennustilavuus, m ³	59 176	59 176	59 176
Asuinhuoneistoala, m ²	15 677	15 677	15 677
Huoneistot, kpl	295	294	294
Toimistorakennus, kunnantalo, rak.tilavuus m ³		2 400	2 400
Toimistorakennus, kunnantalo, m ²		665	665
Liikevaihto, 1 000 €	1 621	1 782	1 796
Henkilökunta, henkilöitä	5	5	4
Keskivuokra, asuinhuoneistot €/m ²	8,16	8,34	8,34
Vuokra, kunnantalo €/m ² , sis. alv 24 %		16,92	16,92
Asuntojen vaihtuvuus, %	22	22	20
Asuntojen käyttöaste, %	98,1	97	97,29
Omavaraisuusaste, %	21,27	21	23,01
Maksuvalmius, quick ratio	3,53	1,0	0,51
Vuokrasaavat, 1 000 €	13	20	14
Lainakanta, 1 000 €	6 660	6 128	6 128
Lainanlyhennykset, 1 000 €	453	532	532
Poistot, 1 000 €	290	334	323
Rahoitustuotot ja kulut, 1 000 €	54	60	72

SONKAJÄRVEN VIRASTOKESKUS OY

Sonkajärven Virastokeskus Oy on Sonkajärvi-konsernin tytäryhteisö, josta kunnan omistusosuus on 100 %.

Toiminta-ajatus:

Sonkajärven Virastokeskus Oy:n toiminta-ajatuksena on vuokraoikeuden nojalla hallita Sonkajärven kunnan Rutakon kylässä Mäntykangas -nimistä tilaa (kiinteistötunnus 762-413-0007-0100-U) sekä omistaa ja hallita tilalla olevaa virastotalorakennusta.

Tavoitteet/toimintaperiaatteet vuodelle 2019:

- Talous pidetään kunnossa tarkalla talousarvion suunnittelulla ja vastikkeiden määrittämisellä.
- Yhtiön kunnossapitovastuulle kuuluvissa kiinteistön osissa suoritetaan tarpeelliset vuosikorjaukset ja -huollot ammattimaisesti hyviä työtapoja noudattaen sekä suunnitellen korjaustoiminta siten, että kiinteistö säilyttää arvonsa.
- Kiinteistöön kohdistuvissa korjauksissa ja uudistuksissa noudatetaan osakkaiden yhdenvertaisuusperiaatetta.

Tunnusluvut ja mittarit	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Liikerakennus, kpl	1	1	1
Rakennustilavuus, m ³	14 700	14 700	14 700
Huoneistoala, m ²	3 520	3 520	3 520
Huoneistot, kpl	19	19	19
Hoitotuotot, 1 000 €	171	175	134
Pääomatuotot, 1 000 €	0	0	0
Vastikesaatavat, 1 000 €	0	0	0
Lainakanta, 1 000 €	0	0	0
Lainojen lyhennykset, 1 000 €	0	0	0

Sonkajärven kunnan valtuusto on pyytänyt Virastokeskus Oy:tä valmistelemaan yhtiön ja rakennuksen purkamista. Tässä tarkoituksessa Sonkajärven kunta on hankkinut omistukseensa yhtiön vähemmistöosakkaiden osakkeet. Purkaminen on tarkoitus toteuttaa vuonna 2020.

ALUEKEHITYSSÄÄTIÖ

Säätiö tukee alueiden kilpailukykyä tutkimuksen, kehittämistyön ja koulutuksen avulla. Aluekehityssäätiön toiminta vuonna 2019 noudatti vuonna 2016 tehtyä strategista valintaa siirtää Aluekehitys, Aluetutkimus ja Aluekoulutus Aluepro Oy:lle. Aluekehityssäätiö omistaa Aluepro Oy:n osake-enemmistön (63,5 %). Vuoden 2019 kuluessa Aluekehityssäätiöllä ei ollut työntekijöitä. Taloushallintopalvelut ostettiin Aluepro Oy:ltä.

Aluekehityssäätiö on vähemmistöosakas Envitecpolis Oy -nimisessä yhtiössä (2,22 %).

Aluekehityssäätiön yhteydessä toimiva Ylä-Savon Instituutti -rahasto tukee sääntöjensä mukaisesti säätiön toimintaperiaatteita. Rahaston varat muodostuvat mm. lahjoituksista ja Säätiön tuotoista. Rahasto myönsi Aluepro Oy:lle konsernilainaa 35 000,00 euroa (hallituksen päätös 16.5.2017) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Velkaa 31.12.2019 oli 23 000,00 euroa.

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on Aluekehityssäätiön hallinnoima rahasto, jonka hallitukselle Säätiön hallitus on myöntänyt päätösvaltaa rahaston tavoitteiden toteuttamiseksi. Säätiön hallitus on hyväksynyt rahaston vuosikatsauksen vuodelta 2019.

Aluekehityssäätiö/Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto myönsi kertomusvuoden aikana Aluepro Oy:lle pääomalainaa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on 31.12.2019 tätä velkaa jäljellä 37 000,00 euroa.

Aluepro Oy

Aluepro Oy:n liikeideana on tarjota tiedonhankinta-, kehittämis-, koulutus- sekä tuki- ja taloushallintopalveluja alueiden julkisen sektorin, yritysten ja yhteisöjen kilpailukyvyyn edistämiseksi.

Aluekoulutus järjesti vuoden 2019 aikana 58 koulutusta, joihin osallistui yhteensä 1 004 henkilöä.

Taulukko 9. Aluekehityssäätiön/konsernin määrälliset tulokset vuodelta 2019 (vertailuna kaksi edellistä vuotta).

	Konserni 2019	Säätiö 2019	Konserni 2018	Säätiö 2018	Konserni 2017	Säätiö 2017
Liikevaihto (€)	287713	27970	402466	25 667	307 995	28 732
Työsuhteessa olleet työntekijät	3		3		4	0
- henkilötyövuosina	1,5		2		2	0
Ostopalvelutyöntekijät/konsultit	25		25		24	-
Hankkeita	2	0	4	0	0	0
Yhteistyötahoja (yritykset, yhteisöt)	9	2	11	2	5	2
Kohdeyrityksiä/ -yhteisöjä/ -organisaatioita	-	-	-	-	-	-
§Uusia yrityksiä	-	-	-	-	-	-
Uusia työpaikkoja	-	-	-	-	-	-
- kokoaikaiset	-	-	-	-	-	-
- osa-aikaiset	-	-	-	-	-	-
Investointeja lisää	-	-	-	-	-	-
Yhteistyöverkkoja /-verkkoja	-	-	-	-	-	-
Koulutustapahtumia	58		74		71	
Koulutettuja henkilöitä	1004		1414		1200	
Esittely-/informaatiotilaisuuksia	1		10		1	
Tutkimuksia, selvityksiä, arviointeja	2		4		4	
Raportteja, muistioita	4		6		7	
Lehdistötiedotteita	-		2		2	

Konsernin liikevaihto v. 2019 oli 0,288 miljoonaa € ja Aluekehityssäätiön liikevaihto v. 2019 oli 0,028 miljoonaa €. Konsernin tulos oli -41 665,45 € alijäämäinen ja Aluekehityssäätiön tulos oli -4 639,56 € alijäämäinen. Aluepro Oy:n vuoden 2019 tilikauden tappio oli -37 025,89 euroa (2018: 986,70 euroa).

Sonkajärven kunta on maksanut Aluekehityssäätiön tililimiitin. Sonkajärven kunnalle jää takauksen maksun myötä regressioikeus ja näin ollen Aluekehityssäätiö jäi velkaa 336 000,00 euroa Sonkajärven kunnalle. Tällä hetkellä velan määrä on 332 400,00 euroa.

Aluekehityssäätiön 200 000,00 euron lainan vakuudeksi on Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto antanut 90 000,00 euron talletusvakuuden Säästöpankki Optialle. Tällä hetkellä velan määrä on 140 000,00 euroa. Aluepro Oy:n kanssa on tehty sopimus tavaramerkkikorvauksesta.

Aluekehityssäätö/Ylä-Savon Instituuttirahasto myönsi Aluepro Oy:lle konsernilainaa 35 000,00 euroa (hallituksen päätös 16.5.2017) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on tätä velkaa jäljellä 31.12.2019 yhteensä 23 000,00 euroa.

Aluekehityssäätö/Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto myönsi kertomusvuoden aikana Aluepro Oy:lle pääomalainaa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy:llä on tätä velkaa jäljellä 37 000,00 euroa 31.12.2019.

KUNNAN MAKSUOSUUDET (1 000 €) KUNTAYHTYMILLE VUOSINA 2017–2019

	2019	2018	2017
Pohjois-Savon liitto	36 ¹	36 ¹	36 ¹
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (toteuma)	16 865	16 952	16 793
² Vaalijalan kuntayhtymä (kehitysvammaisten laitoshoido)		0	0
² Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	4 140	4 206	3 824
Yhteensä	16 901	16 988	16 829

¹ sisältää Pohjois-Savon Kehittämisrahaston maksuosuuden

² sisältyy Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toteutuneisiin kustannuksiin

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

SONKAJÄRVEN VIRASTOKESKUS OY

Sonkajärven kunnan valtuusto on 18.9.2017 esittänyt Virastokeskus Oy:lle, että se alkaa valmistella nykyisen kiinteistöyhtiön ja virastotalon purkamista. Asian valmistelemiseksi kunta tilasi BDO Auditor Oy:ltä selvityksen kiinteistöyhtiön purkamisen eri vaihtoehtoista. Selvityksen ja käytyjen keskustelujen perusteella päädyttiin vaihtoehtoon, jossa Sonkajärven kunta lunastaa vähemmistöosakkaiden osakkeet. Lunastukset on tehty, ja Sonkajärven kunta omistaa 100 % Sonkajärven Virastokeskus Oy:stä. Rakennuksen ja yhtiön purkaminen on tarkoitus toteuttaa vuoden 2020 aikana.

SONKAKOTI OY

Sonkakoti Oy:n rakennuttama uusi kunnantalo valmistui keväällä 2019. Hankekustannukset olivat 1,5 milj. euroa (alv 0 %). Tiloissa on vuokralla Sonkajärven kunta määräaikaisella viidentoista vuoden vuokrasopimuksella, minkä jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassaolevana.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sonkajärven Virastokeskus Oy ja sen hallinnoima rakennus (Virastotalo) purettaneen vuoden 2020 aikana.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kunnan konserniohjeessa luodaan puitteet Sonkajärven kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistusohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja niiden mukaisen omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja sekä muut hallintosäännössä määrätyt viranhaltijat. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin, antaa ohjeet kuntaa eri yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, jos ohjeiden antamista ei ole hallintosäännöllä annettu kunnan muulle viranomaiselle.

Kunnanhallitus seuraa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpideehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista. Kunnanhallitus myös vastaa tytäryhtiöiden valvonnan järjestämisestä, antaa konserniohjetta yksityiskohtaisemmat ohjeet tai delegoi ohjeiden antamisvaltuudet kunnan muulle viranomaiselle sekä antaa tilinpäätöksen yhteydessä valtuustolle selvityksen konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan konsernipolitiikkaa, vastaa konserniohjeen mukaan kunnanjohtajalle kuuluvista tehtävistä, seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle. Kunnanjohtaja seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle. Kunnanjohtajalla on oikeus osallistua tytäryhtiöiden hallituksen tai vastaavan toimielimen kokoukseen, jossa hänellä on läsnäolo- ja puheoikeus.

Konserniraportoinnissa tytäryhtiöt ovat noudattaneet konserniohjeen määräyksiä ja toimittaneet toimielintensä esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kunnanjohtajalle. Tytäryhtiöt ovat myös raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan välitilinpäätöksen 30.6.2019 ja tilinpäätöksen 2019 yhteydessä. Konsernitilinpäätös 2019 on laadittu kunnan tilinpäätöksen yhteydessä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt, osakkuusyhtiöt sekä kuntayhtymät. Konsernitilinpäätös käsittää konsernitaseen, -tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Merkittävistä poikkeamista tilikaudella 2019 ei ole raportoitu konsernijohtolle.

Keskitetysti järjestettyjä toimintoja kuntakonsernissa voivat olla muun muassa rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito, hankinnat ja riskienhallinta, vakuuttaminen, henkilöstöpolitiikka ja tietohallinto. Myös tiedottaminen ja markkinointi voidaan kuntakonsernissa hoitaa keskitetysti. Keskitettyjä konsernitoimintoja ei tilikaudella ole ollut, lukuun ottamatta ICT-palveluita, jotka ostetaan Savon ICT Palvelut Oy:ltä ja joita käyttää joiltakin osin myös Sonkakoti Oy.

Tytäryhteisöjen riskienhallinta on järjestetty noudattamaan mahdollisuuksien mukaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa kunnan kanssa. Riskien vakuuttamisessa on noudatettu yhtenäisiä toimintaperiaatteita. Konsernivalvonta on järjestetty tytäryhtiöiden toimintaympäristö ja kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmukaisella ja riittävällä tavalla.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	Vuosi 2019		Vuosi 2018	
Toimintatuotot		28 541 206		27 744 088
Toimintakulut		-54 901 580		-54 600 720 *
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		20 243		25 143
Toimintakate		-26 340 131		-26 831 489
Verotulot		12 674 703		12 172 635
Valtionosuudet		16 654 284		16 967 726
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	5 453		3 386	
Muut rahoitustuotot	435 466		444 836	
Korkokulut	-152 283		-150 343	
Muut rahoituskulut	-61 798	226 839	-44 263	253 616
Vuosikate		3 215 695		2 562 488
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 541 564		-2 478 152	
Omistuksen eliminointierot	-12 010		-19 788	
Arvonalentumiset	-4 474	-2 558 048	-124 115	-2 622 055
Satunnaiset erät		50		391 548
Tilikauden tulos		657 697		331 981
Tilinpäätössiirrot		2 939		4 522
Tilikauden verot		-4 497		-515
Laskennalliset verot		-9 143		-7 861
Vähemmistöosuudet		-8 807		-7 093
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		638 189		321 034

* vertailutietoa on muutettu 8.257 euroa

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut %	52,0	50,8
Vuosikate/Poistot, %	125,7	97,4
Vuosikate, €/asukas	826	644
Asukasmäärä 31.12.	3 895	3 969

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	Vuosi 2019		Vuosi 2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 215 695		2 562 488	
Satunnaiset erät	50		391 548	
Tilikauden verot	-4 497		-515	
Tulorahoituksen korjaukset	-17 825	3 193 423	-416 595	2 536 926
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 008 928		-3 645 096	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	137 709		35 040	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	24 877	-3 846 342	456 673	-3 153 383
Toiminnan ja investointien rahavirta		-652 919		-616 457
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys		-705		-21 585
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 530 691		3 433 110	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 745 738		-1 743 808	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 693 941	91 012	-559 589	1 129 713
Oman pääoman muutokset		-2 936		16 932
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-74 934		96 896	
Vaihto-omaisuuden muutos	-16 855		12 003	
Saamisten muutos	-527 503		337 008	
Korottomien velkojen muutos	-49 756	-669 047	345 096	791 003
Rahoituksen rahavirta		-581 676		1 916 063
Rahavarojen muutos		-1 234 595		1 299 606
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 075 892		4 310 487	
Rahavarat 1.1.	4 310 487	-1 234 595	3 010 881	1 299 606
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä				
5 vuodelta, €		-4 117 080		-2 273 523
Investointien tulorahoitus, %		83,1		71,0
Laskennallinen lainanhoitokate		1,1		0,9
Lainanhoitokate		1,8		1,4
Kassan riittävyys		18,4		26,0

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA

Vuosi 2019

Vuosi 2018

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

160 370

164 303

Muut pitkävaikutteiset menot

138 075

228 072

Ennakkomaksut

17 686

4 964

316 130

397 340

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

2 073 503

2 047 348

Rakennukset

25 684 529

23 778 938

Kiinteät rakenteet ja laitteet

3 924 230

3 870 960

Koneet ja kalusto

1 254 037

1 018 855

Muut aineelliset hyödykkeet

87 632

37 793

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

1 211 261

2 103 720

34 235 191

32 857 615

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosuudet

229 641

207 633

Muut osakkeet ja osuudet

915 315

925 936

Muut lainasaamiset

18 173

18 173

Muut saamiset

188 354

187 649

1 351 484

1 339 391**TOIMEKSIANTOJEN VARAT**

Valtion toimeksiannot

63 785

103 339

Lahjoitusrahastojen varat

286 269

187 552

Muut toimeksiannot

225 448

280 633

575 501

571 524**VAIHTUVAT VASTAAVAT**

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

78 828

75 139

Muu vaihto-omaisuus

117 084

103 955

195 912

179 094

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Muut saamiset

1 027

4 476

Siirtosaamiset

137

121

1 164

4 597

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

1 113 396

977 309

Lainasaamiset

29 240

101 100

Muut saamiset

954 922

513 836

Siirtosaamiset

630 203

605 892

2 727 760

2 198 137

Rahoitusarvopaperit

Muut arvopaperit

73 695

399

73 695

399

Rahat ja pankkisaamiset

3 002 197

4 310 088

VASTAAVAA YHTEENSÄ

42 479 035

41 858 185

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2019	Vuosi 2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2 845	484
Arvonkorotusrahasto	49 162	49 162
Muut omat rahastot	1 468 454	1 414 968
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 457 395	1 163 743
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	638 189	321 034
	<hr/>	<hr/>
	13 550 020	12 883 366
VÄHEMMISTÖOSUUDET	57 772	73 321
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	284 715	287 433
	<hr/>	<hr/>
	284 715	287 433
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	68 390	130 286
Lahjoitusrahastojen pääomat	293 087	298 775
Muut toimeksiantojen pääomat	26 634	32 538
	<hr/>	<hr/>
	388 112	461 600
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 652 508	15 629 394
Lainat julkisyhteisöiltä	927 020	1 198 948
Muut velat	37 082	
Laskennalliset verovelat	96 092	89 086
	<hr/>	<hr/>
	19 712 702	16 917 428
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	1 000 000	3 700 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 543 232	1 508 096
Lainat julkisyhteisöiltä	271 928	268 974
Saadut ennakot	87 292	75 182
Ostovelat	2 045 678	2 021 160
Muut velat	266 399	273 857
Siirtovelat	3 257 212	3 375 932
Laskennalliset verovelat	13 973	11 836
	<hr/>	<hr/>
	8 485 713	11 235 038
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	42 479 035	41 858 185

* vertailutietoa on muutettu 8.257 euroa

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	Vuosi 2019	Vuosi 2018
Omavaraisuusaste %	32,1	31,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	48,6	49,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1000 €	2 096	1 477
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	538	372
Konsernin lainat €/asukas	5 750	5 620
Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	22 395	22 305
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	18	18
Kunnan asukasmäärä	3 895	3 969
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 euroa	23 401	
Lainat ja vuokravastuut 31.12. euroa/asukas	6 008	

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tuloslaskelman mukaan tilikauden tulos on 714 082 euroa.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden 2019 tulokseen vaikuttavina toimenpiteinä toteutetaan seuraavat toimenpiteet:

1. Tehdään poistoeroa lisäävä kirjaus 395 000 euroa (-) Mosaiikin keittiöinvestoinnin osalta ja 250 000 euroa (-) Sukevan kyläkeskuksen katon osalta. Tehdään suunnitelman mukaisia poistoja vastaavat, poistoeroa vähentävät kirjaukset yhteensä 65 776 euroa (+): Rutakon koulukeskuksen I, II ja III vaihe 51 486 euroa, siirtoviemäri 14 168 euroa, Sukevan kyläkeskus 23 euroa ja Mosaiikin keittiö 99 euroa.
2. Tehdään investointivarausta vähentävä kirjaus 395 000 euroa (+) Mosaiikin keittiöinvestoinnin osalta ja 250 000 euroa (+) Sukevan kyläkeskuksen katon osalta. Tehdään investointivarausta lisäävä kirjaus yhteensä 350 000 euroa (-). Investointivaraksesta kohdistuu 250 000 euroa arkistotilojen rakentamiseen terveyskeskukseen (hanke nro 5019) sekä 100 000 euroa kirjastotalon iv-saneeraukseen (hanke nro 5542).
3. Tilikauden ylijäämä 429 858 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli/alijäämätilille.

2 Talousarvion toteutuminen

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu on laadittu sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalousosan toteutumisvertailu noudattaa talousarvion toimielin- ja tulosalue rakennetta. Talouden toteutumisen lisäksi esitetään tavoitteiden toteutuminen mahdollisine poikkeamineen. Valtuusto on hyväksynyt käyttötalousosan talousarviossa määrärahat ja tuloarviot **toimielintasolla (sitova taso)** sekä asettanut tavoitteet tulosalueittain.

TOIMIELIN:	KESKUSVAALILAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vaalit
Kustannuspaikat:	Eduskuntavaalit, presidentinvaalit, EU-vaalit, kunnallisvaalit
Tilivelvolliset:	Keskusvaalilautakunta, keskusvaalilautakunnan sihteeri

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittaminen; vaalipäivän äänestys ja ennakkoäänestys (yleinen, koti- ja laitosäänestys).

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	7	21		21	15	71,1
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-6	-17		-17	-10	61,3
Toimintakate	1	4		4	5	108,8
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6	-17		-17	-10	61,3

Eduskuntavaalien vaalipäivä oli 14.4.2019. Eduskuntavaaleissa oli äänioikeutettuja 3322, näistä ennakkoon äänesti 40,3 % ja varsinaisena vaalipäivänä 28,2 % eli äänestysprosentti oli yhteensä 68,5 %.

Europarlamenttivaalien vaalipäivä oli 26.5.2019. Europarlamenttivaaleissa äänioikeutettuja oli 3334, näistä ennakkoon äänesti 20,4 % ja varsinaisena vaalipäivänä 15,1 % eli äänestysprosentti oli yhteensä 35,6 %.

Kunnalle suoritettiin, oikeusministeriön 13.6.2019 päätöksen mukaisesti, vaalimenoista sekä eduskuntavaalien että europarlamenttivaalien osalta kertakorvaus, joka on 2,20 euroa jokaiselta lainvoimaiseen ääni-oikeusrekisteriin otetulta kunnan asukkaalta.

Maakuntavaalit eivät toteutuneet.

TOIMIELIN:	TARKASTUSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Tarkastustoimi
Kustannuspaikka:	Tarkastustoimi
Tilivelvolliset:	Tarkastuslautakunta

Valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-22	-26		-26	-22	85,9
Toimintakate	-22	-26		-26	-22	85,9
Tehtävän kokonaiskustannukset	-22	-26		-26	-22	85,8

- Toimikauden alussa on laadittu tarkastuslautakunnan työsuunnitelma painopistealueineen.
- Kunnanhallituksen vuoden 2018 toimintakertomukseen sisältyvä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta on tarkastettu.
- Arviointikertomuksessa vuodelta 2018 on edellisten vuosien arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi.
- Toimielinten pöytäkirjojen ja päätöksiensä seuranta.
- Yhteenvedon tarkastuksista on laadittu 29.5.2019 valtuustolle arviointikertomus vuodelta 2018. Valtuusto on käsitellyt arviointikertomuksen 10.6.2019.
- Tilintarkastuspalvelut ja tarkastuslautakunnan sihteeripöytäkirjanpitäjän tehtävät on ostettu BDO Auditor Oy:ltä.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Tarkastuslautakunnan työsuunnitelman painopistealueiden lukumäärä/vuosi	9	11	10
Koulutuspäivien lukumäärä/vuosi	1	2	1
Tilitarkastajan antamat suulliset ja kirjalliset raportit, lukumäärä/vuosi	2	4	3
Tarkastuslautakunnan tarkastuspäivät	7	6	7
Ostetut tilintarkastuspäivät:			
- tilintarkastaja	7	9	6,2
- avustava tilintarkastaja	7,5	6	6

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Yleishallinto
Kustannuspaikat:	Valtuusto, kunnanhallitus, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, hanke- rahat, edustus ja suhdetoiminta, toimikunnat ja työryhmät, keskustoimisto, yhteispalvelu, monistus, ICT-palvelut, asumispalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, muu toiminta, pakolaisten palvelut
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, kunnansihteeri

Yleishallinto vastaa kunnan hallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista sekä kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä asianhallinnasta ja arkistotoimesta.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Asuminen ja ympäristö	Kunnan viestintä on positiivista, kiinnostavaa ja säännöllistä	Käytämme verkkosivuja ja sosiaalista mediaa kuntamarkkinoinnissa	Asiakaspalautteet	Asiakaspalautteet kerätään ja analysoidaan	Palautte on kerätty ja analysoitu. Keskiarvo n. 3,5 (asteikko 1-5).
Tasapainoinen kuntatalous	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Laadimme talousarvion siten, ettei alijäämää synny ja hoidamme taloutta sen mukaisesti	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Tilikauden ylijäämä > 0 euroa	Tilikauden ylijäämä 429 858 euroa
Tasapainoinen kuntatalous	Velkamäärä ei kasva yli maan keskitason (kunta ja konserni)	Laadimme talousarvion siten, ettei velkamäärä kasva yli maan keskitason	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas	Asukaskohtainen velkamäärä 2 781 euroa (ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan Manner-Suomen keskiarvo on 3 342 euroa)
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti	Tuemme henkilöstön työssä jaksamista erilaisten työjärjestelyiden avulla	Varhe-maksujen kehitys	Varhe-maksujen kasvu < 0 %	Varhe-maksu on poistunut v. 2019 alusta lukien.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö	Kehitämme johtamista ja esimiestyötä	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset, sairauspoissaolot	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset eivät heikenny, sairauspoissaolot eivät kasva	Työtyytyväisyyskysely tehdään seuraavan kerran vuonna 2020.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Ammattitaitoinen henkilöstö	Tarjoamme henkilöstölle ammatillista koulutusta	Koulutussuunnitelman mukaiset koulutustunnit	Toteuma 80 %	Toteuma 80 %

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	129	79		79	77	98,7
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-1 290	-1 348	-47	-1 395	-1 389	99,6
Toimintakate	-1 161	-1 270	-47	-1 316	-1 311	99,6
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-80	-58	-4	-62	-58	93,9
Vyörytyserämenot	-55	-71		-71	-56	79,0
Vyörytyserätulot	310	410		410	355	86,7
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot	77	83		83	83	100,0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 425	-1 477		-1 524	-1 499	98,4
Henkilömäärä¹	8	9		9	9	

¹ Käyttötalousoosassa raportoitava henkilöstömäärä sisältää kokoaikaiset, osa-aikaiset ja työllistetyt työntekijät, jotka ovat vakinaisessa tai määräaikaisessa palvelussuhteessa kuntaan (myös osa-aikaiset harjoittelijat ja oppisopimustyöntekijät).

Vuonna 2019 kerättiin palautetta kunnan viestinnän onnistumisesta. Asteikolla 1-5 viestintä internet-sivuilta sai arvosanan 3,27, viestintä sosiaalisessa mediassa arvosanan 3,64 ja viestintä painetussa mediassa arvosanan 3,36.

Tilikauden tulokseksi muodostui 714 082 euroa, ja tilikauden ylijäämäksi 429 858 euroa. Tavoite positiivisesta tuloksesta saavutettiin. Asukaskohtainen velkamäärä on edelleen alle maan keskiarvon (Sonkajärvi 2 809 euroa/asukas, tilinpäätösten ennakkotietojen mukainen Manner-Suomen keskiarvo 3 342 euroa/asukas). Työtyytyväisyyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, seuraava kysely toteutetaan vuonna 2020. Koulutussuunnitelma toteutui hyvin.

Valtuuston kokouksia pidettiin viisi ja kunnanhallituksen kokouksia 15. Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui neljä kertaa ja kylä- ja yhdistysparlamentti neljä kertaa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Valtuuston kokousten lukumäärä	8	9	5
Hallituksen kokousten lukumäärä	20	17	15
Vanhus- ja vammaisneuvoston kokousten lukumäärä	4	5	4
Kyläparlamentin kokousten lukumäärä	4	4	4

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Työllistäminen
Kustannuspaikat:	Työpaja, työllistämishankkeet, työmarkkinatuen kuntaosuus, nuorten kesätyöllistäminen, oppisopimuskoulutus
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, työllisyssihteeri, kunnansihteeri

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistymiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Elinkeinoelämän kehittäminen	Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 11.	Turvaamme oman työllistämisyksikön toiminnan	Työttömyysprosentti	Työttömyysprosentin vuosittainen keskiarvo alle 11 %	9,8 %
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua	Nuorten kesätyöllistämiseen varatun määrärahan käyttö	Nuorten kesätyöllistämiseen varatulla määrärahalla työllistetty vähintään 38 nuorta	45 kesätyötulla ja 10 työllistämisen budjetista

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	154	189		189	217	114,9
Valmistus omaan käyttöön		15		15	2	13,1
Toimintamenot	-706	-821		-821	-823	100,3
Toimintakate	-552	-617		-617	-605	97,9
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-13	-17		-17	-16	95,2
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-719	-838		-838	-840	100,2
Henkilömäärä	3	3		3	25¹	

¹ Sisältää aiemmista vuosista poiketen myös työllistetyt.

Työllistämisen tulosalueen tavoitteissa ja toimenpiteissä huomioidaan kuntastrategiassa ja sähköisessä hyvinvointikertomuksessa esitetyt valtuustokauden tavoitteet ja toimenpiteet.

Työllisyystilanne on parantunut edelleen Sonkajärvellä ja Ylä-Savossa, vaikka valtakunnallisesti työttömyyden lasku on hiipunut. Kunnan työllistämisen tulosalue on tehnyt edelleen aktiivista, monialaista yhteistyötä eri tahojen kanssa niin paikallisesti kuin seutukunnallisesti työllisyyden, urasuunnittelun ja yrittäjyyden edistämiseksi.

Työllistämistoiminnassa tulee huomioida asiakkaan (työllistettävän) kokonaisvaltainen elämäntilanne. Palkkatuen määrä on aina henkilökohtainen, joten palkkatuen kokonaismäärää on vaikea määrittellä etukäteen, eikä se saa vaikuttaa asiakkaan tilanteeseen työllistettäessä. Työllistämistoiminnan painopisteenä on pitkäaikaistyöttömien (yli 300 päivää työttömänä työmarkkinatukea saaneet) ja nuorten työllistäminen kunnan työyksiköihin ja työpajoille. Heille haetaan myös mahdollisuuksia muun muassa avoimilta työmarkkinoilta tai koulutusvaihtoehtoja heidän palvelutarpeensa mukaisesti. Kunta on varautunut työllistämään pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria myös ilman valtion tukea pienentääkseen työttömyyden kustannuksia.

Toiminnallisten tavoitteiden osalta pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämässä saavutettiin tavoitteet. Työttömiä työnhakijoita työllistettiin palkkatuella 34 (v. 2018: 18), joista 15 ohjautui työpajalle ja 19 muihin kunnan yksiköihin ja siirtosopimuksin Sote:lle/järjestöihin. Sonkajärven kunnalla oli erilaisissa työllistämistoimenpiteissä yhteensä 14 nuorta.

Uusina toimintoina vuonna 2019 olivat: aktiivimallin työllisyyskurssit 5 kpl, joissa osallistujia oli yhteensä 27, kuntouttavan työtoiminnan ryhmä Päiväkeskus Pysäkin kanssa, keskimäärin kahdeksan kävijää (12 kokoontumiskertaa) ja moniammatillinen Mielen ja kehon kevennys -hyvinvointiryhmä vertaistoimintakeskus Touhulan kanssa, jossa kymmenen osallistujaa (viisi kokoontumista syksyllä 2019).

Työllisyysviikolla olimme mukana RekryRehveillä, työllisyyden aamukahvilla (kahdeksan kävijää) ja pidimme nuorten kesätyöinfon, jossa kävivät 8- ja 9- luokkalaiset sekä lukion 1- ja 2- luokkalaiset.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Kunnan maksuosuus 300-999 päivää työmarkkinatukea saaneista on 50 % ja yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneista 70 %. Työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 198 000 euroa v. 2019 (2018: 212 000 euroa).

Talousarviossa oli tavoitteeksi kirjattu yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita keskimäärin 58 henk./kk, mutta v. 2019 tilanne oli huomattavasti parempi eli 42 henkilöä/kk (2018: 55 henk./kk). Työttömyysprosentti Sonkajärvellä 31.12.2019 oli 9,6 % (2018: 12,5 %) ja keskimääräinen työttömyysprosentti vuonna 2019 oli 9,8 % (2018: 10,9 %).

Työpajatoiminta

Kunnan työllistämisyksikön tulee suunnitella, kehittää ja toteuttaa uusia aktivointimahdollisuuksia yhteistyössä eri työyksiköiden ja toimijoiden kanssa. Työpajalla valmennettavat tarvitsevat työhön ja koulutukseen aktivoimisen lisäksi myös sosiaalista tukea.

Vuoden 2019 aikana laajennettiin työpajan toimintaa pajan seinien ulkopuolelle niin sanotun seinättömän työpajan mallilla. Työpajan tehtävät painoutuivat kuntouttavaan valmennukseen ja työelämään valmennusta tehtiin ensisijaisesti pajan seinien ulkopuolella (esimerkiksi kunnan eri toimintayksiköissä ja työkokeiluissa seutukunnan yrityksissä).

Yritysten, yhdistysten, järjestöjen ja säätiöiden pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämisen tukemiseen harkinnanvaraisella työllistämisen kuntalisällä varattiin määrärahaa 5 000 euroa (2018: 12 000 euroa). Tuki käytettiin yhden nuoren työllistämiseen.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämiseen varattiin 15 000 euroa (2018: 22 000 euroa). Määräraha ylittyi ja nuorten kesätyötukiin käytettiin yhteensä n. 22 000 euroa. Nuoria palkattiin tuella 45 ja sen lisäksi työllistämisen budjetista kymmenen, jolloin kaikille kesätyötä hakeneille saatiin työpaikka.

Työllistämishankkeet

Nuorten työpajatoiminnan kehittämishanke

Kunta haki Itä-Suomen aluehallintovirastolta avustusta nuorten työpajatoimintaan yhden ohjaajan (yksilö- ja työvalmentajan) palkkauskustannuksiin. Nuorten työpajatoiminta tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille mahdollisuuksia ohjattuun ja tuettuun työtoimintaan. Nuorilla on mahdollisuus tutustua työelämään ja saada/ylläpitää ammattitaitoa erilaisissa työtehtävissä. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on selkiyttää ammatinvalintaa tai ylläpitää jo olevaa ammattitaitoa. Vuonna 2019 hanke painottuu seinättömän työpajatoiminnan kehittämiseen sekä opinnollistamisen suunnitteluun (Paikko- hanke v. 2020)

YTYÄ! Ylä-Savossa on työtä -hanke

Hankkeen tavoitteena on nostaa esille Ylä-Savon alueen työmahdollisuuksia sekä ohjata ja kouluttaa motivoitunutta henkilöstöä alueen työllistäville toimialoille. Aikavälillä 1.5.2017-31.12.2019 hankkeessa on ollut 38 sonkajärveläistä työnhakijaa. Hankkeen omarahoitusosuuteen vuodelle 2019 varattiin 5 000 euroa.

lisalmen seudun monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunnat ja Kela yhdessä arvioivat yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaavat yhdessä työttömien työllistämisen etenemisestä ja seurannasta. lisalmen seudun monialaiseen yhteispalveluun varattiin kuntaosuutta 2 500 euroa. Typ -palvelussa oli 31.12.2019 kirjoilla yhdeksän sonkajärveläistä, joista kolme on nuoria.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kuntaan työllistettyjen pitkäaikaistyöttömien määrä, hlö/v	19	25	34
Työttömien työnhakijoiden määrä, keskim./kk	190	275	148
Alle 25-vuotiaat työttömät työnhakijat, keskim./kk	12	25	6
Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneet työttömät työnhakijat, keskim./kk	55	58	42
Yksilö- ja työvalmennettavien määrä, hlö/v	43	45	64
- joista alle 29-vuotiaita hlö/v	10	10	14

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Ruokapalvelu
Kustannuspaikat:	Terveyskeskuksen keittiö, Sonkajärven koulukeskuksen keittiö ja Sukevan koulun keittiö
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, ruokapalvelupäällikkö, kunnansihteeri

Ruokapalvelu valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	958	1 012		1 012	1 157	114,4
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-940	1 014	-24	-1 038	-1 068	102,9
Toimintakate	17	-2	-24	-26	89	-342,3
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-20		-20	-23	116,4
Vyörytyserämenot	-20	-26		-26	-23	90,5
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-974	-1 059	-24	-1 084	-1 115	102,9
Henkilömäärä	15	14		14	16	

Koulukeskuksen keittiö valmistaa koulun lisäksi Sonkajärven päiväkodin Nalleluorin ateriat. Sukevan koulun keittiö valmistaa koulun lisäksi Sukevan päiväkodin ja SOTE:n Sukevan yksiköiden ateriat. Terveyskeskuksen keittiö valmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon tehostettujen palveluasuntojen, kuntoutusosasto Kipinän ja päiväkeskuksen sekä Nallelan ateriat.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Ateriasuoritteet, terveyskeskus	111 077	108 100	138 996
Ateriasuoritteet, koulukeskus	86 956	96 000	90 760
Ateriasuoritteet, Sukevan koulu	27 081	29 370	25 252
Ateriasuoritteet yhteensä	225 114	233 470	255 008
€ / ateriasuorite, terveyskeskus	4,56	4,60	4,61
€ / ateriasuorite, koulukeskus	3,39	3,47	3,44
€ / ateriasuorite, Sukevan koulu	5,53	5,30	5,45
€ / ateriasuorite, koko ruokahuolto	4,17	4,20	4,28
Asiakaskyselyn toteuttaminen ruokahuollon yksiköissä joka toinen vuosi	Tehty		
Suosittelujen mukaiset ruokaohjeet käytössä (Kouluruokasuositus 2017 ja Sairaalaruokasuositus 2010)	Käytössä		Käytössä
Lähi- ja kotimaisen ruoan käyttö			17 %

Suorite kuvaa aterian vaatimaa raaka-aineiden ja työn määrää. Esim. kouluateria on yksi suorite, työpaikka-ateria on 1,25 suoritetta, tehostetun palveluasumisen yhden asiakkaan ateriat/vuorokausi on 4,8 suoritetta. Suorite perustuu Kuntaliiton antamaan suositukseen.

Tulevina vuosina suoritteiden määrään vaikuttaa oppilaiden määrän väheneminen. Terveyskeskuksen suoritemäärä on palautunut suunnitellulle tasolle.

Nykyisissä hankintasopimuksissa (sopimuskausi 1.5.2017 alkaen) on huomioitu lähiruoan tarjoamisen mahdollisuus niin, että tuoteryhmäkohtaisten osatarjousten jättäminen on ollut mahdollista. Sellaisia ovat mm. tuoreet kasvikset, perunat, marjat ja leipomotuotteet.

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Kustannuspaikat:	SOTE kuntayhtymä, kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä:

- Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) tuottamat sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut sekä ympäristöterveydenhuolto.
- Erikois- ja erityistason sairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon palvelut.

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto:

- Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön eläkemenoperusteiset eläkemaksut. Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän lakkauttamisen myötä kunnalle siirtyneitä varhe -maksuja ei budjetoida enää tälle kustannuspaikalle.
- Sosiaalitoimen ja terveydenhuollon järjestöavustukset.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohenevat	Kaikki alla mainitut toimenpiteet:	Sairastavuusindeksi	Kelan sairastavuusindeksi vuonna 2015 oli 127,1 (koko maa: 100,0), sairastavuusindeksi ei nouse vuoden 2015 tasosta	Kelan vakioitu sairastavuusindeksi vuonna 2017 oli 128,2. Sairastavuusindeksi on noussut vuoden 2015 tasosta.
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ovat kuntalaisten saatavilla	Turvaamme toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut toteutuvat sopimuksenmukaisella tavalla	Sosiaali- ja terveydenhuollon toteutuneet kustannukset < talousarvio	Talousarvio 17,1 milj. euroa ja toteuma 16,9 milj. euroa. Toteuma alle talousarvion.
Seutukunnallinen yhteistyö/verkotokunnan rakentaminen	Turvataan kunnan ja seutukunnan edut SOTE-/maakuntauudistuksessa	Teemme tiivistä yhteistyötä muiden kuntien kanssa SOTE-/maakuntauudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas	Sote-uudistus ei ole vielä toteutunut.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintamenot	-17 363	-17 549		17 549	-17 285	98,5
Toimintakate	-17 363	17 549		17 549	-17 285	98,5
Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 363	17 549		17 549	-17 285	98,5

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Talousarviovertailu

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus talousarvion mukaan oli 17,1 milj. euroa. Toteuma oli 16,9 milj. euroa, joten toteuma alitti talousarvion (250 000 euroa/1,5 %). SOTEn oman toiminnan talousarvio oli 13,2 milj. euroa ja ostetun erikoissairaanhoidon talousarvio 3,9 milj. euroa. Toteumat olivat: oma toiminta 12,5 milj. euroa (alitti talousarvion 0,7 milj. eurolla, toteuma ilman satunnaisia eriä 94,6 %) ja ostettu erikoissairaanhoidon hoito 4,3 milj. euroa (ylitti talousarvion 0,4 milj. eurolla, toteuma 110,7 %).

Taulukko 10. Sonkajärven kunnan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuudet.

PALVELU (1 000 €)	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Tot. %
Aikuispsykososiaaliset palvelut	829	848	672	79,2
Aikuissosiaalityö	119	125	108	86,8
Erikoissairaanhoido, oma tuoteistettu	700	675	701	103,9
Erikoissairaanhoido, ostettu, KYS	4 206	3 900	4 319	110,7
Hoito ja hoiva	6 777	6 663	6 307	94,7
Kuntoutus	248	308	202	65,3
Perhepalvelut	709	752	836	111,1
Suun terveydenhuolto	332	407	312	76,8
Vammaispalvelut	1 692	1 697	1 754	103,4
Vastaanotto	1 350	1 449	1 363	94,1
Ympäristötoimi	184	190	173	91,2
Hallinto, seudullinen	105	102	74	73,0
Palvelut yhteensä	17 253	17 115	16 821	98,4
Alaskirjaukset	117		44	
Myyntivoitot	-417			
Maksuosuus yhteensä	16 952	17 115	16 865	98,5

Maksuosuuksien vertailu vuosien 2019 ja 2018 välillä

Vuonna 2019 varsinaisen toiminnan kustannukset (ilman satunnaisia eriä) jäivät 0,4 milj. euroa pienemmiksi kuin vuonna 2018:

Aikuispsykososiaaliset palvelut - 158 000 euroa/19,0 %.

Aikuispsykososiaalisten palveluiden kustannusten aleneminen johtuu palvelujen käytön vähentymisestä avohoidossa ja osastohoidossa. Osaston hoitopäivien määrä oli vuoteen 2018 verrattuna 240 päivää pienempi.

Aikuissosiaalityön palvelut - 11 000 euroa/9,0 %.

Aikuissosiaalityön palveluiden kustannusten aleneminen johtuu toimeentulotuen ja työtoiminnan aikaisempaa vähäisemmästä tarpeesta.

Ostettu erikoissairaanhoido + 112 000 euroa/2,7 %.

Ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu johtuu muualta ostetun esh:n käytöstä ja siitä johtuvasta kustannusten kasvusta. Muualta ostetun erikoissairaanhoidon käyttö on lisääntynyt vuoden 2019 aikana, koska osa asiakkaista on käyttänyt mahdollisuuttaan valita hoitopaikkansa Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaisesti.

Taulukossa 10 näkyvä hoito- ja hoitopalvelujen kustannus sisältää sekä hoito- ja hoivapalvelut että osastopalvelut:

Hoito- ja hoivapalvelut - 299 000 euroa/5,5 %.

Hoidon ja hoivan kustannusten aleneminen johtuu erityisesti tehostetun palveluasumisen kysynnän 1 500 hpv / 6 % ja kustannusten alenemisestä.

Osastopalvelut - 171 000 euroa/13,1 %

Osastopalveluiden käyttö väheni edellisvuodesta 296 päivää/ 7,1 prosenttia. Lisäksi osastopäivän hinta aleni. Osastopäivän hintaa pystyttiin alentamaan muun muassa osastojen käyttöastetta parantamalla.

Kuntoutuspalvelut - 47 000 euroa/18,8 %.

Kuntoutuspalveluiden kustannusten aleneminen johtuu muutoksista ikäihmisten päivätoiminnassa ja koti-kuntoutuksessa, jotka ovat vähentäneet fysioterapeutin resurssia. Terveyskeskuksen fysioterapiapalveluissa asiakkaiden ja käyntien määrät ovat vähentyneet noin 20 %.

Perhepalvelut + 127 000 euroa/17,9 %

Perhepalveluiden kustannusten kasvu johtuu aikaisempaa suuremmista lastensuojelun sijaishuollon ja avo-huollon kustannuksista. Sijaishuollon hoitopäiviä oli vuoteen 2018 verrattuna 90 päivää enemmän, mutta kustannuksia lisäsi hallinto-oikeuden päätöksellä tulleet takautuvat kulut vuosilta 2016 – 2018.

Suun terveydenhuolto -20 000 euroa/5,9 %

Suun terveydenhuollon kustannusten aleneminen johtuu siitä, että asiakkaita on ollut hieman vähemmän ja palvelu on pystytty tuottamaan kustannustehokkaammin.

Vammaispalvelut + 62 000/3,7 %

Vammaispalveluiden kustannusten kasvu johtuu vaikeavammaisten subjektiivisten palvelujen ja kehitysvammaisten asumispalvelujen suuremmasta tarpeesta. Kehitysvammaisten asumispalvelujen hoitopäivät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 861 päivää.

Vastaanottopalvelut + 13 000 euroa/1,0 %

Vastaanottopalveluiden kustannusten kasvu johtuu toimintakulujen kasvusta sekä vastaanottotoiminnan että terveysneuvonnan puolella.

Ympäristötoimi - 11 000 euroa /6,1 %

Ympäristötoimen kustannusten aleneminen johtuu eläinlääkintähuollon henkilöstömenojen arvioitua pienemmästä toteumasta, koska valvontaeläinlääkärin virka oli osan vuotta täyttämättä ja sijaisia ei saatu riittävästi kunnaneläinlääkäreille. Eläinlääkintähuollon subventioiden määrässä ei tapahtunut oleellista muutosta. Myyntituotot ylittyivät erityisesti ympäristönsuojeluyksikössä, koska maksullisia lupia, ilmoituksia ja rekisteröintejä käsiteltiin runsaasti.

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhoito

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöavustuksia jaettiin seuraavasti: Päiväkeskus Pysäkki ry noin 43 000 euroa (2018: 52 000 euroa) ja Sonkajärven mielenterveyskerho noin 14 000 euroa (2018: 14 000 euroa).

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Asukasluku	3 969	3 956	3 895
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus, 1 000 €	17 253	17 115	16 821
Maksuosuus/asukas	4 320	4 326	4 319

Maksuosuudet eivät sisällä alaskirjauksia eivätkä satunnaisia eriä.

TOIMIELIN:	KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO
Tulosalue:	Elinkeinojen kehittäminen
Kustannuspaikat:	Elinkeinoitoimi, maaseututoimi, lomatoimi
Tilivelvolliset:	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Elinkeinojen kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät hoitaa maaseutuhallinnon palvelujen järjestämissopimuksen mukaisesti Iisalmen kaupunki.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Elinkeinoelämän kehittäminen	Tiivis yritys yhteistyö ja yritys vaikutusten arviointi päätöksenteossa	Tapaamme yrittäjiä säännöllisesti ja huomioimme yritys vaikutukset päätöksenteossa	Yritys vaikutusten arviointi on tehty, kpl/v ja % kaikista päätöksistä	<ul style="list-style-type: none"> Yritys vaikutusten arviointi on tehty niissä päätöksissä, joilla on vaikutusta yritys toimintaan Kaksi tapaa mista/v 	Yritys vaikutusten arviointeja tehtiin vuoden aikana 15 kappaletta. Tapaamisia yrittäjien kanssa järjestettiin kaksi kappaletta.
Elinkeinoelämän kehittäminen	Yritystoiminta on monipuolista	Tavoittelemme yritysten lukumäärän kasvattamista ja huomioimme yrittäjyyskasvatuksen osana opetuksen suunnittelua perus- ja lukio-opetuksessa	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)	Q4/2018: Yrityskanta 242 (Q1/2018: 234). Yritysten määrä on lisääntynyt 3 %.
Elinkeinoelämän kehittäminen	Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana	Turvaamme maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä	<ul style="list-style-type: none"> Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, % 	<ul style="list-style-type: none"> Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, % 	<ul style="list-style-type: none"> 2018: Maitomäärä 22 959 532 litraa, tuotantomäärä vähentynyt -2 % vuodesta 2017. 2019: Naudanlihan tuotanto 811 212 kg, tuotantomäärä kasvanut 8 % vuodesta 2018.
Elinkeinoelämän kehittäminen	Matkailun osuus elinkeinorakenteesta kasvaa	Kehitämme matkailuelinkeinoa	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %	Q4/2018: 10. Määrä sama kuin edellisessä mittauksessa.
Seutukunnallinen yhteistyö/verkostokunnan rakentaminen	Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen	Teemme tiivistä seudullista yhteistyötä seudun elinvoimian parantamiseksi	Ylä-Savon seutukunnan väestö- ja työpaikkakehitys	Väestön vähentyminen pysähtyy Työpaikkojen määrä lisääntyy	Väestö väheni -1,8 % vuodesta 2018 vuoteen 2019 (2018: -2,6 %). Työpaikat vähenivät -5,7 % vuodesta 2016 vuoteen 2017.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	77	58		58	55	94,6
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-224	-203		-203	-191	93,9
Toimintakate	-146	-145		-145	-136	93,6
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-1	-1		-1	-1	119,1
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-224	-204		-204	-192	94,0

Maaseutuhallinnon tehtävät hoitaa maaseutulautakunta. Kunnan maksuosuus lautakunnalle vuonna 2019 oli 78 000 euroa (2018: 78 000 euroa). Maaseututoimiston toimipiste on Sonkajärvellä. Lomituspalvelut järjestää Iisalmen kaupunki.

Yhteistyötä Eukonkanto Oy:n kanssa jatkettiin. Kunnan yhteistyösopimuksen arvo oli 6 000 euroa. Kunnan markkinointiryhmä suunnitteli ja toteutti kunnan tapahtumien yhteismarkkinointia. Lisäksi osallistuttiin Iisalmi ja tienoot –markkinointiyhteistyöhön.

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän maksuosuus oli noin 20 000 euroa (yhteistoimintasopimus seudullisesta kehittämistoiminnasta).

KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO YHTEENSÄ

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	1 318	1 337		1 337	1 506	112,7
Valmistus omaan käyttöön		15		15	2	13,1
Toimintamenot	-20 524	-20 935	-71	-21 006	-20 756	98,8
Toimintakate	-19 206	-19 583	-71	-19 654	-19 248	97,9
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-92	-78	-4	-82	-82	99,4
Vyörytyserämenot	-89	-114		-114	-96	84,3
Vyörytyserätulot	310	410		410	355	86,7
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot	77	83		83	83	100,4
Tehtävän kokonaiskustannukset	-20 705	-21 127	-75	-21 202	-20 935	98,7
Henkilömäärä	27	26		26	50¹	

¹ Sisältää aiemmista vuosista poiketen myös työllistetyt.

TOIMIELIN:	SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA
Tulosalue:	Sukevan alueen palvelut
Kustannuspaikat:	Aluehallinto, alueen kehittäminen, postipalvelut
Tilivelvolliset:	Sukevan aluelautakunta, aluesihtööri, kunnaninsinööri

Sukevan aluelautakunta turvaa ja kehittää yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	24	24		24	27	112,4
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-149	-139	-4	-143	-146	102,0
Toimintakate	-125	-115	-4	-119	-119	99,9
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-7	-9		-9	-8	86,4
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-155	-148	-4	-152	-153	101,0
Henkilömäärä	2*	2*		2*	1¹	

*aluesihtööri ja kirjastovirkailija (aluelautakunta 40 %)

1 Sisältää aiemmista vuosista poiketen vain aluesihteerin.

Ylä-Savon Veturin Leader -rahoitus, yhteistyö Kirkonkylät palvelukeskuksena -hankkeen kanssa sekä paikallinen talkootyö mahdollistivat Sukevan pakoraitin toteutuksen vuonna 2019. Sukevan pakoraitti on liikunnallinen ulkoilu- ja kulttuuripolku ja sen yhteydessä tuodaan esille mm. kylän kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset. Reitistä tehtiin mobiilisovellus ja Retkipaikka-sivuston kautta voi lukea tai kuunnella tarinoita ympäri maailman. Sukevan ulkoilu- ja kulttuuripolku on hyvä kokonaisuus luontoa, virkistystä, aktiviteettejä ja historiaa, joka tukee alueen asukkaiden asumisen ja ympäristön viihtyvyyttä ja jolla on mahdollisuus vaikuttaa välillisesti alueen elinkeinojen kehittämiseen. Sukevan pakoraitti palkittiin Veturin alueella Pohjois-Savon Leader –tekona. Reitin suunnitellut toimijaryhmä palkittiin kunnan kulttuuripalkinnolla.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Tyytyväisyys asiointipisteen toimintaan, asiakastyytyväisyysmittaus, asteikko 1-5	4,7	4	joka toinen vuosi
Kävijämäärä asiointipisteessä/työpäivä	70	80	67
Sisäliikuntavuorot, kpl/viikko	18	20	20
Kuntosalin käyttäjät, hlöä/vuosi	155	135	156
Alueella järjestetyt tapahtumat			
- lukumäärä	7	8	7
- kävijämäärät yhteensä	6 000	6 500	5 500

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Varhaiskasvatus
Kustannuspaikat:	Nallemuurin päiväkoti ja päiväkodin satelliittiyksikkö Nallela, Männikön päiväkot, Sonkajärven perhepäivähoito sekä lasten kotihoidontuki.
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, lautakunnan esittelijä, varhaiskasvatuksen vastaava viranhaltija, päiväkodinjohtajat

Varhaiskasvatuksen perusteiden mukaisesti varhaiskasvatuksen palveluihin sisältyvät päiväkotihoido ja esiopetus Rutakon koululla varhaiskasvatuksen ryhmässä, vuorohoido Nallemuurin päiväkodin satelliittiyksikkö Nallelassa sekä perhepäivähoitajan kotona järjestettävä perhepäivähoito. Lasten kotihoidon tuki on varhaiskasvatuspaikalle vaihtoehtoinen lapsen hoidon järjestämisen muoto.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää ja kehittää lapsille turvallisia, monipuolisia ja yksilölliselle kehitykselle ja oppimiselle myönteisiä varhaiskasvatuspalveluja yhdessä vanhempien ja muiden lapsia ja lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> •Varhaiskasvatuksessa hoitomuoto toteutuu perheiden ensisijaisen tarpeen mukaan, % hakijaperheistä • Päivähoitopaikan jonotusaika, päiviä 	<ul style="list-style-type: none"> • 90 % • < 2 viikkoa, virikehoidossa < 4 kk 	<ul style="list-style-type: none"> • 95 % • toteutuu määräajoissa 2 viikossa ja 4 kuukauden sisällä

Tuotetaan laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja joustavasti noudattaen asiakaslähtöistä ja vastuullista toimintatapaa. Varhaiskasvatuspalvelujen hyvä saatavuus turvataan järjestämällä varhaiskasvatuspaikka lain-säädännön rajoissa ja myös virikehoito järjestetään ennen neljän kuukauden määräaika. Seurataan aktiivisesti perheiden palvelutarpeita, ja tuodaan ne esille sekä esitetään niihin kohdistuvat lisäresurssien muutostarpeet.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	130	170		170	158	92,8
Toimintamenot	-1 643	-1 655		-1 655	-1 680	101,6
Toimintakate	-1 513	-1 485		-1 485	-1 522	102,6
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-5	-5		-5	-5	102,3
Vyörytyserämenot	-37	-47		-47	-41	87,3
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot	-14	-12		-12	-15	123,2
Muut laskennalliset tulot	14	12		12	15	123,2
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 699	-1 718		-1 718	-1 741	101,3
Henkilömäärä	27	27		27	35	

¹ Sisältää aiemmista vuosista poiketen myös määräaikaiset ja sijaiset.

Varhaiskasvatuksen ympäristöön kiinnitetään erityistä huomiota, niin että se olisi kehittävä, opettava sekä terveellinen ja turvallinen. Varhaiskasvatusympäristö kattaa niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisen ympäristön ja siksi kiusaamisen ehkäisyyn panostetaan tätä kautta. Tilojen ja ympäristön on oltava turvallisia ja siksi niiden suunnittelussa otetaan huomioon myös liikuntarajoitteiset lapset.

Varhaiskasvatustoimintaa määrittää valtakunnallisten raamien mukainen varhaiskasvatussuunnitelma, joka on otettu käyttöön huomioiden paikallisuus. Uusi varhaiskasvatuslaki edellyttää vanhempien ja lasten mielipiteiden ja toivomuksien kuulemista ja heidän osallisuutensa lisäämistä suunnittelussa. Vanhemmille ja lapsille tehdään kyselyjä ja varhaiskasvatuskeskusteluissa painotetaan vanhempien vaikuttamisen tärkeyttä. Päiväkodeissa lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisesta vastaavat lastentarhanopettajat.

Varhaiskasvatuksen rakenteellinen muutos näkyy perhepäivähoidon vähenemisenä ja päiväkotihoidon lisääntymisenä. Perhepäivähoito vähenee varhaiskasvatuslakiuudistusten sekä perhepäivähoitajien eläköitymisen ja ikääntymisen myötä. Vuorohoidon tarve taas on lisääntynyt yhteiskunnallisten muutosten myötä kuten laajennettujen kauppojen aukioloaikojen sekä hoito- ja kuljetusalan vuorotyön myötä. Varhaiskasvatuspaikkoja on lisätty päiväkotiryhmiin vuorohoidon lisääntyessä. Vuorohoidon lisääntyminen näkyy henkilöstökuluissa, kun vuorotyö ajoittuu klo 4.30-23.30 väliselle ajalle maanantaista sunnuntaihin ja lisäksi yöhoidon tarve on lisääntynyt. Henkilöstöressurssia tarvitaan vuorotyön lisäksi erityisen tuen lasten hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa. Henkilöstökuluissa näkyy myös sijaiskulut kuten loma-aikojen ja sairauspoissaolojen sijaiskulut.

Päiväkotitoimintojen uudelleen järjestelyä tehtiin kesällä 2019, kun terveyskeskuksen keittiö lopetti toimintansa ja sitä myötä vuorohoidon ruokailujärjestelyt muuttuivat. Elokuussa vuorohoito siirrettiin Nallemuorin päiväkotiin ja sinne remontoitiin pieni puurokeittiö helpottamaan yksintyöskentelyä ja vuorohoidon sujuvuutta. Nallemuorin päiväkoti remontoitiin sisäilmaongelmien vuoksi ja se valmistui loppuvuodesta 2019. Nallemuorin päiväkodissa toimivat päiväryhmät arkisin. Vuokratulot nousevat päiväkotirakennusten ja tilojen suhteen.

Esiopetusta järjestetään Rutakon ja Sukevan koululla. Rutakolla eskarit ovat kahdessa ryhmässä, joista toinen on varhaiskasvatuksen alaista toimintaa. Sonkajärvi jatkaa myös kokeilussa, jossa tarjotaan maksutonta varhaiskasvatusta 20 viikkotuntia kaikille vuonna 2014 syntyneille eli 5-vuotiaille. Varhaiskasvatuksen uudistumisen myötä suuntaus tuntuu olevan kaksivuotiseen esiopetukseen eli se alkaisi jo 5-vuotiaana.

Uudistuneessa varhaiskasvatuslaissa 1.9.2018 alkaen on painotus pedagogisessa osaamisessa ja opettajien määrän lisäämisessä. Tämä on huomioitava uusissa rekrytoinneissa, jotta pääsemme siirtymäajan puitteissa vuoteen 2030 mennessä päiväkotihenkilöstörakenteissa 2/3 mitoitukseen (korkeakoulutettujen määrä per päiväkotiryhmä).

Vuonna 2019 kotihoidontuen kuntalisään varattiin 20 000 euroa (2018: 20 000 euroa).

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Päiväkotipaikat	104	98	104
Perhepäivähoitopaikat	24	20	16
Esiopetuksessa lapsia	20	16	18
Pelkässä esiopetuksessa	4	6	10
0–6-vuotiaat	197	170	187
Osuus väestöstä	4,3	4,2	4,2
Kotihoidontuen piirissä	91	70	71
Kotihoidontuki €/lapsi	1 700	1 600	1 900
Päivähoidossa lapsia 0–6-vuotiaista	69 %	65 %	80 %
Ph:kustannus/lapsi	7 200	7 000	10 000

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Koulutoimi
Kustannuspaikat:	Rutakon koulu, Sukevan koulu, Lyseotien koulu, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus koulutoimessa
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, koulujen rehtorit

Sonkajärven koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan perhepalvelukeskuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Sonkajärven lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan yleislukiassa. Koulujen yhteistyön avulla toiminta on taloudellista ja herkästi muutoksiin sopeutuvaa.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus.	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttaminen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> • Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta • Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta 	<ul style="list-style-type: none"> • Päästötodistuksen saaneet 100 % ikäluokasta • Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä 40 % ikäluokasta 	100 % ikäluokasta (40/40) 35 % (14/40)
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kyläyhdistykset ja muut yhdistykset tukevat kuntaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Teemme yhteistyötä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa ja myönnämme yhdistyksille avustuksia toiminnan järjestämiseen	Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä, euroa/vuosi	28 000 euroa	24 875 euroa.

Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja yhteistyö- ja palveluhenkisyys. Sivistystoimen toiminnot ja palvelut toteutetaan edellä mainittuja periaatteita noudattaen.

Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnon vastuualueeseen kuuluu tuottaa laadukkaat sivistystoimen palvelut kouluille ja kuntalaisille sekä tehdä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa mm. seudullisesti ja paikallisesti. Sivistystoimen johtoryhmä vastaa kunnan koulutoimen kehittämisestä sekä oppilashuollosta yhteistoiminnassa varhaiskasvatuksen kanssa.

Lisäksi tehtävään kuuluu hoitaa sivistystoimen henkilöstöasioita, esim. tiedotus, täydennyskoulutus, työolosuhteet ja työterveyshuolto ja hallinnoida sivistystoimen sekä nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen kuuluvia hankkeita.

Perus- ja lukio-opetus

Kunnan kahdessa perusopetustoimipisteessä järjestetään oppilaan oman tason mukaista perusopetusta ja tarjotaan laadukasta lähilukio-opetusta, joka hyödyntää nykyaikaisia opetusmetodeja, kuten etä- ja virtuaalioppimista. Opetusta järjestettäessä toimitaan yhteistyössä alueen muiden toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa. Sonkajärven lukio on mukana Ylä-Savon Mahis-toiminnassa, jonka tavoitteena on mahdollistaa nuorten opiskelu sekä lukiossa että ammattikoulussa. Opiskelijan on mahdollista suorittaa kaksois- tai jopa kolmoistutkinto.

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus kansainvälistymiseen erilaisten hankkeiden avulla.

Koulutoimen alaisuudessa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa, mm. iltapäiväkerho sekä koulujen kerhotoimintaa yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	234	171		171	242	141,1
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-4 131	-4 269		-4 269	-4 250	99,5
Toimintakate	-3 897	-4 098		-4 098	-4 008	97,8
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-15	-6		-6	-6	99,8
Vyörytyserämenot	-73	-99		-99	-88	89,5
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot	-19	-21		-21	-20	94,5
Muut laskennalliset tulot	19	21		21	20	94,5
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 239	-4 395		-4 395	-4 364	99,3
Henkilömäärä	50	51		51	52	

Kuntastrategia ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma asettavat sivistystoimen toimintaa ohjaaviksi periaatteiksi laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen lisäksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn. Asianmukaiset, riittävät ja tarpeeksi ajoissa toteutetut tukitoimet lasten ja nuorten oppimisen ja muiden oppilashuollollisten tukitoimien osalta ennaltaehkäisevät syrjäytymistä ja koulupudokkuutta. Tiukasta taloustilanteesta huolimatta lasten ja nuorten kehityksen tukemiseen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä sekä turvata lasten kasvu omassa kodissaan. Pidemmällä tähtäimellä inhimillisten etujen lisäksi ennaltaehkäisyllä saavutetaan lisäksi merkittäviä kustannussäästöjä.

Syrjäytymistä pyritään ehkäisemään lisäämällä perheiden palveluiden yhteensovittamista ja saavutettavuutta, varhaiskasvatukseen osallistumisen määrän kasvattamista mm. viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun avulla sekä tuen lisäämisellä oppivelvollisuuden loppuvaiheeseen.

Tavoitteena on myös ennaltaehkäistä koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten (NEET) määrää ja koulutuksen keskeyttämistä sekä edistää nuorten työllistymistä. On arvioitu, että Suomessa Neet-nuorten osuus on jopa 10-15 % prosenttia alueelliset erot huomioiden. Yhteiskunnan ulkopuolelle jäävien nuorten kustannukset nousevat nuoren eliniän aikana sadoista tuhansista jopa miljoonaan euroon, joten syrjäytymisen ennaltaehkäisemisen kustannusvaikutukset ovat merkittävät.

Nuorisotoimen alaisuudessa toteutetaan myös etsivää nuorisotyötä. Etsivän nuorisotyön kohderyhmänä on 16–29 -vuotiaat nuoret. Koska tukea on tarkoituksenmukaista suunnata yhä nuorempiin, tulee määrärahoja varata myös kouluikäisten nuorten osalle. Koulutoimen hallintoon on näin ollen varattu 25 000 euroa koulutyöntekijän ja etsivän nuorisotyön yhteiseen tehtäväalueeseen. Em. palkkakustannus on katettu toimintakuluja karsimalla.

Koulutoimi järjestettiin tavoitteiden mukaisesti. Muutokset edelliseen talousarviovuoteen näkyivät lähinnä henkilöresurssissa. Perus- ja lukio-opetus toteutettiin suunnitellusti.

Opetuksen lisäksi keskeistä on oppimisen, opiskelutaitojen ja sekä sosiaalisen kasvun tukeminen. Tämä edellyttää sitä, että koulu yhteisössä työskentelee moniammatillinen henkilökunta. Oppilashuollon järjestää Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä ja sen henkilöstöön kuuluvat kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi sekä koulukuraattori. Työaika on resursoitu koulupsykologille 2 pv/viikko, kuraattorille 2,5 pv/viikko ja kouluterveydenhoitajille yhteensä viikon työpanos. Oppilashuolto toteutui suunnitellusti, mutta yläkoulun terveydenhoitajan resurssi väheni kahteen läsnäolopäivään. Em. mitoitus on kuitenkin edelleen oppilasmäärään suhteutetun suosituksen mukainen.

Perusopetus

Kunnan kahdessa perusopetustoimipisteessä on järjestetty oppilaan oman tason mukaista perusopetusta. Koko kunnan esioppilaiden opetus toteutettiin syyslukukauden 2018 alusta koulujen yhteydessä sekä Sonkajärvellä että Sukevalla.

Aamu- ja iltapäivätoiminta, mm. iltapäiväkerho ja koulujen kerhotoiminta, on järjestetty yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa. Kerhotoiminta erityisesti alakoulussa on monipuolista ja vaihtoehtoja on runsaasti.

Huoltajien, varhaiskasvatuksen ja koulun välistä yhteistyötä on tehty aktiivisesti.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja jatko-opintokelpoisuuden saavuttaminen on merkittävä asia perusopetuksen vuosiluokilla 7-9. Oman elämänhallinnan ja käyttäytymisen tukeminen korostuu. Koulutoimeen palkattiin vuoden alusta kasvatusohjaaja ("koulutsemppari"), jonka tehtäväkuvaan yhdistettiin etsivä nuorisotyö. Koulutsempparin tuki nuorten koulunkäyntiin ja elämänhallintaan on ollut hyvin merkittävä erityisesti perusopetuksen päättövaiheessa olevien nuorten kohdalla. Lisäksi vaikuttavuus on ulottunut kaikkiin opetusryhmiin sekä henkilöstön työhön. Toimintamuotoa on perusteltua jatkaa.

Yläkoulussa ei ole yhtään vakituista koulunkäynninohjaajaa, ja tähän asiaan tulisi jatkossa kohdentaa määrärahaa.

Lukio-opetus:

Lukio on tarjonnut laadukasta lähilukio-opetusta, joka hyödyntää nykyaikaisia opetusmetodeja, kuten etä- ja virtuaalioppimista Iso-verstaan kautta. Lähilukion vahvuutena on henkilökohtainen opintojen ohjaus pienissä opetusryhmissä. Lukion 1. vuosikurssilla aloittavat opiskelijat saavat opiskelijaetuutena maksuttoman kouluruuan, perusopetuksen kriteerein myönnettävän koulumatkaetuuden, kannettavan tietokoneen sekä tilikaudella aloitetun mahdollisuuden ilmaiseen oppikirjalainaukseen.

Lukion 1.-2. -luokkalaiset tekivät Hero-projektiin liittyvän matkan Puolaan ja lukion 1. luokkalaiset kulttuuriin liittyvän opintomatkan Helsinkiin. Lisäksi opiskelijoita osallistui fysiikkatiede-leirille Cern-projektin yhteydessä. Nordplus –hankkeessa tehtiin vastavuoroisia opintoretkiä latvialaisten nuorten kanssa yrittäjyyskasvatuksen ja luokan ulkopuolisen opetuksen kehittämiseen liittyen.

Alueen muiden toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa on toimittu yhteistyössä. Lukion opetussuunnitelmatyön valmistelu käynnistettiin yhdessä Iisalmen, Kiuruveden, Vieremän, Lapinlahden ja Pielaveden lukioiden kanssa. Kukin lukio työstää valtakunnallisten perusteiden ja yhteistyön pohjalta oman opetussuunnitelmansa, joka otetaan käyttöön 1.8.2021.

Sivistystoimen hallinto:

Hallinto on tuottanut sivistystoimen palvelut kuntalaisille ja tehnyt yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Yksilöllinen ja yhteisöllinen oppilashuolto ja varhainen puuttuminen on järjestetty yhteistyössä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa. Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet Sonkajärvellä seudulliseen tilanteeseen nähden hyvin.

Koulutoimen hankkeista ovat jatkaneet kerhotoiminnan kehittämisen ja koulutuksellisen tasa-arvon lisäämisen hankkeet, ja Ylä-Savon Mahis -hanke, jonka tavoitteena on mahdollistaa nuorten opiskelu sekä lukiossa että ammattikoulussa. Opettajien kansainvälisiä täydennyskoulutuskursseja rahoittava hanke What's APPening around our Europe päättyi vuonna 2019. Hanke mahdollisti kymmenen opettajan kansainvälisen yhteistyön hankekoulujen kanssa sekä oppilaiden välisen vuorovaikutuksen kohdemaiden välillä. Erasmus+ -hankkeena käynnistyi Hero-hanke, joka pitää sisällään eurooppalaisen kulttuuriperimän ja arvojen käsittelyä taiteen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoin sekä Nordplus-hanke ympäristöteemaan liittyen. Biotalous ja luova yrittäjyys –hanke mahdollisti nuorten tutustumisen innovatiivisten yrittäjyiden eri muotoihin.

Koulutoimi on sopeuttanut toimintaansa ennakkoidusti vähenevään oppilasmäärään jo vuosien ajan ja toiminnut taloudellisesti tehokkaasti.

Henkilöstömäärää on sopeutettu eläköitymisten ja henkilöstön muualle siirtymisten yhteydessä. Lukuvuoden aikana täytettiin eläköitymisten vuoksi vapautunut virka sisäisellä siirrolla, jolloin yksi luokanopettajan virka väheni alakoulun puolella. Väliaikaisena järjestelyinä väheni sivistystoimen esimiesjärjestelyjen myötä yksi henkilötyövuosi kuluvan vuoden ajaksi. Virkavapaalla olevien henkilöiden työtehtäviä on hoidettu siten, että rehtorit ovat osittain hoitaneet työt omien virkatehtäviensä lisäksi. Tämä on tuonut kustannussäästöä, mutta edellyttänyt joustoa ja lisännyt kuormitusta.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Perusopetuksen oppilasmäärä yhteensä	346	337	337
Esiopetus (koulutoimi, Rutakko)	13	34	33
Sukevan koulu (sis. eskarit)	47	40	42
Rutakon koulu	195	181	182
Lyseotien koulu	112	119	119
Sonkajärven lukio	63	60	55
Henkilöstö	50	49,5	47
Opettajia (virassa kpl)	38	39,5	35
Koulunkäynninohjaajia (vak.in.+ma.)	10	9,5	10
Toimistohenkilöstö	2	2	2
Tuntikehys/perusopetuksen oppilas	1,8	1,8	1,9
Tuntikehys/lukion oppilas	1,7	1,8	1,8
Kuljetusoppilaiden määrä (%)	58 %	60 %	58 %
Toimintakate/perusopetuksen oppilas	9 000	9 400	9 091
Toimintakate/lukion oppilas	8 628	9 300	10 158
Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa, % ikäluokasta	100 %	100 %	100 %

¹ Kustannustenjako eri yksiköiden välillä muuttunut, mikä vaikuttaa oppilaskohtaiseen toimintakatteeseen

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Joukkoliikenne
Kustannuspaikat:	Joukkoliikenne
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, joukkoliikenteen yhdysenkilö

Järjestetään joukkoliikennettä kunnan alueella ja asiointiliikennettä lähiseuduille mahdollisimman kattavasti, mutta kustannustehokkaasti yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	22	24		24	23	94,5
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-75	-77		-77	-78	101,3
Toimintakate	-53	-53		-53	-55	104,4
Tehtävän kokonaiskustannukset	-75	-77		-77	-78	101,3

Sonkajärven kuntastrategiassa keskeisenä osa-alueena on asuminen ja ympäristö. Liikenneyhteyksillä tuetaan asumista. Tavoitteena on, että kunnassa on hyvät liikenneyhteydet ja pali-liikenne tukee muuta joukkoliikennettä. Kuntastrategian mukaisesti vahvistetaan seudullista elinvoimaisuutta aktiivisella yhteistyöllä joukkoliikennepalvelujen järjestämisessä verkostokuntien kanssa.

Kesäaikana järjestettiin kunnan omana hankintana liikennöinti Sonkajärvi-Iisalmi välille. Joukkoliikenne järjestettiin yhteistyössä Ely-keskuksen kanssa. Pali-liikenne toteutettiin entisessä laajuudessa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Joukkoliikenteen toimintakate/ asukas	13 €/as.	13 €/as.	14 €/as.
Käyttäjätietotokyselyt/clearing -raportit		käyttäjämäärä kasvava	pysynyt lähes samana
Asiakastyytyväisyys		vähintään nykyinen palvelutaso	toteutunut
Kustannusten kasvu ennakoitavaa ja hallittua		Kustannusten nousu < 5 %	alle 2 %

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vapaa sivistystoimi
Kustannuspaikat:	Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja, kulttuuri-sihtööri

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Opiston tavoitteena on edistää yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kirjasto

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastotoiminta tukee ja edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Sonkajärven kunnankirjasto toimii näiden tavoitteiden edistämiseksi osana Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoa.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi yhdessä aktiivisten kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta tarjoamalla tiloja, tukemalla toimintaa ja järjestämällä tapahtumia.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	97	46		46	59	130,0
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-765	-725		-725	-730	100,6
Toimintakate	-669	-680		-680	-671	98,7
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot		-49		-49	-44	90,3
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-801	-774		-774	-774	100,0
Henkilömäärä	6	6		6	6	
Tuntiopettajat, määräaik.		45		45	55	

Kansalaisopisto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	Kansalaisopiston kurssien lukumäärä/v	Kansalaisopiston kurssien 80 kpl	Kevät 84 Syksy 95

Kansalaisopisto toimii yhteistyössä paikallisten järjestöjen ja yhdistysten sekä muiden toimijoiden ja oppilaitosten kanssa paikallisista sivistystarpeista lähtien.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Opiskelijoiden lukumäärä	827	750	892
Oppituntien lukumäärä	3 316	3 500	3 722
Toimintakate, 1000 €	259	268	273
€/oppitunti	78	77	73
€/opiskelija	312	357	306
Asiakastytyväisyys, asteikko 1-5		4	4,35

Kirjasto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla	Järjestämme kattavat kirjastopalvelut Sonkajärven ja Sukevan kunta-alueilla	Kirjastojen lainausten, kävijöiden ja verkkokäyntien määrä/v	Kasvu 2 %	Lainaus 4 % Kävijät 1,97 % Verkkokäynnit 1,96 %

Talousarviossa esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet edistävät kuntastrategian 2017-2021 mukaisesti kattavien kirjastopalveluiden järjestämistä Sonkajärvellä ja Sukevalla.

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti yleisen kirjaston tehtävänä on: 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta, 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Tämän tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Lainaukset	61 020	68 250	63 460
Kirjastokäynnit	43 258	45 150	44 111
Verkkokäynnit	12 581	10 500	12 828
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä	1392	1 000	1 552
Toimintakate, 1 000€	285	288	282
€/asukas	70	71	72

Kulttuuritoimi

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	Kulttuuritapahtumien lukumäärä/v	Kulttuuritapahtumien määrä 10 kpl	10

- Toteutetaan monipuolisia kulttuuritapahtumia resurssien puitteissa yksin tai yhdessä muiden kulttuuri-alan toimijoiden kanssa. Syksyllä vietetään Ylä-Savon yhteistä kulttuurin teemaviikkoa ja kulttuurifoorumia. Tuetaan aktiivista harrastustoimintaa, kehitetään ja ylläpidetään harrastetiloja. Järjestetään kulttuurimatkoja.
- Tehdään aktiivista alueellista yhteistyötä ja yhteishankkeita Ylä-Savon muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.
- Järjestetään monipuolista näyttelytoimintaa Sonkajärven kirjastotalon ja Jyrkkäkosken ruukin näyttelytiloissa.
- Ylläpidetään museotoimintaa Kansainvälisellä pullomuseolla, Sonkajärven kotiseututalolla ja Jyrkkäkosken ruukilla.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Koululaisesitykset ja lasten tapahtumat	8	10	7
Museokäynnit Jyrkkäkosken ruukilla, Pullomuseolla ja Kotiseututalolla	5 000	5 000	5 000
Kulttuurimatkoja, lukumäärä/osallistujat	4	3/150	4/180
Näyttelyt, lkm	14	12	13
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	27	27	23
Kulttuuriavustusta saavat järjestöt, lkm	1	3	1
Toimintakate €/asukas	31	31	30

TOIMIELIN:	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Tulosalue:	Nuoriso- ja liikuntatoimi
Kustannuspaikat:	Nuorisotoimi, liikuntatoimi
Tilivelvolliset:	Sivistyslautakunta, nuoriso- ja liikuntasihtööri

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihtööri, jonka esimiehenä on alakoulun rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorisolaissa nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukemista, sosiaalista vahvistamista sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista. Toiminnan painopiste Sonkajärvellä on alle 20-vuotiaissa nuorissa ja etsivässä nuorisotyössä alle 29-vuotiaissa.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Liikuntatoimi toimii myös eri seurojen ja järjestöjen välisen yhteistoiminnan ylläpitäjänä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Etsivän nuorisotyön resursointi, euroa/vuosi	Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei kasva	Toteutunut. Asiakasmäärä ei ole kasvanut.
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Järjestämme kuntalaisille hyvät liikuntamahdollisuudet ja kannustamme kuntalaisia omaehtoiseen liikkumiseen	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	18 000 +11 000 +16 674 =45 674 Liikuntahallin ja kuntosalin kävijämäärät erustuvat arvioihin.

- Nuorille järjestetään mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn.
- Nuorisotyön eri menetelmin tuotetaan palveluja, jotka edesauttavat nuorten sosiaalista vahvistumista ja elämänhallintaa.
- Hankitaan ja uudistetaan liikuntapaikkoja sekä -välineitä käyttäjien toiveet huomioon ottaen.
- Nuoriso- ja liikuntatoimessa hyödynnetään seutukunnallista ja moniammatillista yhteistyötä.
- Jaetaan harkinnanvaraiset järjestö- ja seura-avustukset määriteltyjen säännösten mukaisesti.
- Pyritään säilyttämään liikuntapaikkojen hintataso yksittäisten käyttäjien sekä seurojen kannalta edullisena.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	52	51		51	46	90,5
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-392	-384		-384	-374	97,5
Toimintakate	-340	-333		-333	-328	98,6
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-9	-12		-12	-9	71,9
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-401	-396		-396	-383	96,7
Henkilömäärä	2	2		2	1	

Nuorisotoimen pääasialliset tehtävät tulevat nuorisolaista. Yhteistyö, erityisesti etsivän nuorisotyön, seurakuntien nuorisotyön, koulun ja eri yhdistysten kanssa, tulee jatkossakin olemaan isossa roolissa nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä sekä elämänhallintaan liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Nuorisotilojen toimintaa kehitetään nuorten kanssa ja heidän toiveitaan kuunnellen, jolloin varmistetaan tilojen oikeanlainen ilme, houkuttelevuus ja monipuoliset käyttömahdollisuudet.

Sonkajärven nuorisovaltuusto on nuorten oma, aktiivinen vaikuttajaryhmä. Sen kautta nuoret saavat omaa ääntään kuuluville sekä saavat järjestää toimintaa erityisesti kaikille lapsille ja nuorille, mutta myös kaikille kuntalaisille. Nuorisovaltuustossa toimiminen opettaa osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Nuorisovaltuuston toiminta tulee laajenemaan yhä enemmän myös seutukunnalliseksi ja siihen on jo reagoitu järjestämällä nuorisovaltuustojen yhteisiä tapaamisia.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Tehtävänä on myös olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyöntekijä kulkee nuoren rinnalla arjen haasteissa etsien niihin ratkaisua yhdessä nuoren ja verkoston kanssa. Etsivän nuorisotyön kohderyhmä on alle 29-vuotiaat nuoret. Etsivän toimenkuvaan on yhdistetty koulutsempparin tehtävät, josta johtuen nuoris- ja liikuntatoimen henkilömäärä on 1,4. Toimenkuvan muutos on parantanut ennaltaehkäisevän työn tekemistä nuorten keskuudessa ja sillä on myös yläkoulun yleiseen rauhaan ja oppilaiden jaksamiseen positiivista vaikutusta. Etsivällä nuorisotyöllä, ja sen jatkamisella ja turvaamisella Sonkajärvellä, on jatkossakin erityisen tärkeä rooli mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä.

Hyvien ja monipuolisten harrastusmahdollisuuksien turvaamisessa on jatkossakin tärkeässä roolissa seuroille ja kansalaistoiminnalle jaettava avustus. Avustuksella varmistetaan harrastamisen hinnan pysyminen vähintään kohtuullisena, joka madaltaa kynnystä toimintaan osallistumiselle.

Liikuntapaikkojen kehittämisessä liikuntatoimi tekee läheistä yhteistyötä teknisen toimen kanssa tarjoamalla asiantuntija-apua, tuomalla kuntalaisten toiveita jo suunnittelun alkuvaiheessa tiedoksi sekä osallistumalla konkreettisesti itse suunnitteluun. Lähivuosien suurimpana liikuntapaikkahankkeena on yleisurheilukentän kunnostus, jonka myötä kentän alueen vuosittainen käyttöaika pitenee ja kentästä tulee turvallisempi, houkuttelevampi ja monikäyttöisempi. Lisänä tietysti kunnallisen imagon parantuminen esimerkiksi Eukonkannon MM-kisojen näkyvyyden myötä.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Avoin nuorisotilatoiminta			
Nuorisotilojen kävijämäärät (ka)/ilta, Sonkajärvi / Sukeva	22/16	20/15	22/12
Nuorisotilat avoinna kertaa Sonkajärvi / Sukeva	76/48	80/40	72/39
Tilastoidut nuorten käyntikerrat kahvilassa	2 658	2 000	2 100
Kulttuurinen nuorisotyö			
Tapahtumat, lukumäärä/osallistujamäärä	17	20/300	15/250
Yhteistyö muiden nuorisotoimijoiden kanssa (seurakunnat, seurat ja yhdistykset), yhteisten tapahtumien lukumäärä		10	5
Liikuntatoimen yhteistyön kehittäminen yli kuntarajojen. Yhteiset kisat, hankinnat, tapahtumat, lukumäärä/v		5	0
Nuorten kuuleminen ja nuorten vaikuttajaryhmien tukeminen			
Nuorisovaltuuston toiminnassa olevat nuoret/kpl	19	15	16
Erityisnuorisotyö			
Yökahvila krt/vuosi	38	20	35
Kävijämäärä (ka)/ilta	33	30	32
Katupäivystys iltoja krt/vuosi	1	1	1
Liikuntatoimen tunnusluvut			
Liikuntahallin varausprosentti (iltakäyttö)	60 %	70 %	60 %
Jäähallin käyttötunnit vuodessa	1 585 h	1 300 h	1 177 h
Jäähallin käyttäjämäärä	16 784	16 000	16 674
Liikuntatapahtumat krt/vuosi	25	20	15
Kuntosalin lunastetut avaimet kpl/vuosi	620	650	630

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	535	462		462	528	114,2
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-7 006	-7 110		-7 110	-7 112	100,0
Toimintakate	-6 472	-6 648		-6 648	-6 584	99,0
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-19	-10		-10	-10	100,9
Vyörytyserämenot	-155	-206		-206	-182	88,2
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot	-34	-33		-33	-35	105,1
Muut laskennalliset tulot	34	33		33	35	105,1
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 215	-7 359		-7 339	-7 339	99,7
Henkilömäärä	85	86		86	94	

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Tekninen toimi
Kustannuspaikat:	Tekninen hallinto, kaavoitus, mittaus, paikkatieto- ja kartastopalvelut, osoitehuolto, jätehuolto, isännöinti ja muut yhteiset tehtävät, varasto ja konekeskus, kiinteistöjen hoito, kiinteistöjen kunnossapito ja rakentaminen, maa- ja metsätilat, tontit, kadut, kevyen liikenteen väylät, yksityistiet, maisemagalleriakohteet, puistot ja torit, liikunta- ja virkistysalueet, muut yleiset alueet
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, kunnanrakennusmestari

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen mukaisesti Sonkajärvellä.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	2 799	2 898		2 898	2 904	100,2
Valmistus omaan käyttöön	24	15		15	26	171,0
Toimintamenot	-3 010	-2 907	-36	-2 943	-3 116	105,9
Toimintakate	-187	6	-36	-30	-186	622,8
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-878	-897		-897	-895	99,8
Vyörytyserämenot	-54	-72		-72	-63	86,5
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot	-77	-83		-83	-83	100,1
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 019	-3 959	-36	-3 995	-4 156	104,0
Henkilömäärä	18	18		18	17	

Tavoitteet

Teknisen toimen palvelut tukevat kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Hyvä ja monipuolinen tonttitarjonta, hyvät liikenneyhteydet ja molempien kuntataajamien kehittäminen viihtyisäksi asua ovat tavoitteena asuin ympäristön kehittämisessä.

Teknisten peruspalveluiden tuotannon riittävä ja ennakoiva henkilöstöresursointi sekä ajantasaiset kalusto- ja laitosinvestoinnit.

Sonkajärven katujen ja Pohjois-Savon ELY -keskuksen teiden turvallisuutta parannetaan Sonkajärven liikenneturvallisuussuunnitelman 2017 suunnitelmien ja toimenpiteiden pohjalta.

Taajaman liikenneturvallisuutta edistetään kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla sekä esteettömyyttä edistetään liikennenympäristössä ja julkisten rakennusten läheisyydessä.

Sukevan osayleiskaava laaditaan OAS (osallistumis- ja arviointisuunnitelma) ja tavoitteena on saada osayleiskaavaluonnos kesällä nähtäville ja käydä viranomaisneuvottelu.

Tavoitteiden toteutuminen

Henkilöstön eläköitymisen myötä on tehty rekrytointia kevään aikana. Kirvesmiehen, kiinteistöhoitajan ja siivoojan toimien valintaprosessin mukaan tehtiin uudet työsopimukset tehtäviin valittujen henkilöiden kanssa 1.7.2019 alkaen. Vuoden aikana on esiintynyt normaalia vuotta enemmän pitkäaikaista sairauslo-maa vaativia poissaoloja. Poissaolot kuormittavat henkilöstöä, kun työkuormaa jaetaan töissä olevien kesken.

Taivallahden kevyenliikenteen väylän suunnitelma välille Rutakontie - Terveyskeskus on laadittu. Rakennus-hanke kilpailutettiin ja työt toteutuivat marraskuun puoliväliin mennessä.

Sukevan osayleiskaavan luonnos ja OAS on laadittu sekä viranomaisneuvottelu on pidetty. Osayleiskaava-luonnoksesta pyydettiin lausunnot kesäkuussa. Kaavoitustoimikunta käsitteli marraskuussa annettuja lau-suntoja ja päätti, että Pohjois-Savon Ely-keskuksen kanssa käydään neuvottelu ennen osayleiskaavan luon-noksen viimeistelyä kaavaehdotukseksi.

Valtuusto hyväksyi Sonkajärven kirkonkylän asemakaavan muutokset 11.11.2019 § 42. Asemakaavan muu-tos koski Sonkajärven kirkonkylän kortteleita 32 (osa), 35 (osa), 39 (osa) sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten aluetta sekä puisto- ja katualueita.

Tilapalvelu

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on monipuolinen vuokra-asunto- ja tonttitarjonta	Varmistamme vuokra-asuntojen ja tonttien määrän vastaamaan kysyntää	<ul style="list-style-type: none"> • Vuokra-asuntojen lukumäärä • Vuokra-asuntojen käyttöaste, % • Vapaiden tonttien lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> • 57 kpl • 96,5 % • Asuntotontit: Sonkajärvi: 27 kpl Sukeva: 10 kpl Yritystontit: Sonkajärvi: 8 kpl Sukeva: 4 kpl 	57 kpl 86,6 % 26 kpl 10 kpl 8 kpl 4 kpl
Asuminen ja ympäristö	Kuntataajamien kehittäminen Sonkajärvellä ja Sukevalla	Huolehdimme kunnan kiinteistöjen ylläpidosta vastuullisesti ja kehitämme Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamia	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus investointisuunnitelman mukaan, euroa/v • Uusien kehittämisprojektien määrä strategiakaudella, lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus investointisuunnitelman mukaan (euroa/v) • 4 kehittämisprojektia/3 vuotiskausko 	2 521 703 euroa Osallistuttu Tobira-hankkeeseen

- Seurataan kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkönkulutusta rakennusautomaatiota hyväksi käyttäen. Kiinteistöjen valaistusta uusitaan LED-valaistuksella vv. 2018-2021.
- Kunnossapito perustuu kuntoarvioihin ja reaaliaikaiseen ylläpidon seurantaan.
- Vähäisellä käyttöasteella olevista kiinteistöistä luovutaan tai ne puretaan.

Tavoitteiden toteutuminen

Valtuuston vuoden 2017 Virastotalon kiinteistön päätöksen mukaiset rakennuksen purkamiseen johtavat toimenpiteet on käynnistetty. Taitotalon purkamisen valmistelutyöt tehdään v. 2020 ja Taitotalo puretaan kokonaan tai 75 % vuonna 2021.

Terveyskeskuksen peruskorjaussuunnitelmat valmistuivat huhtikuussa 2019. Tekninen lautakunta hyväksyi hankesuunnitelman toukokuussa ja esitti kunnanhallitukselle ja valtuustolle, että hanketta viedään eteenpäin. Valtuusto jätti asian pöydälle kesäkuussa ja päätöksen käsittely jatkui syksyn valtuustossa. Terveyskeskuksen peruskorjauksen rakennuttaminen siirtyi vuosille 2021-2022.

Kunnanviraston toiminnot siirtyivät 29.4.2019 uuteen Kunnantaloon Lepokankaantielle, jossa palvelut avattiin asiakkaille 6.5.2019.

Virastotalon purkamista varten kunnanhallitus 2.12.2019 valtuutti teknisen toimen laatimaan arkistotilojen rakennussuunnitelman tarkennuksen terveyskeskuksen entiseen keittiöön sijoittavana ja kilpailuttamaan arkistotilojen rakentamisen. Suunnitelmien tarkentaminen käynnistyi joulukuussa 2019 ja ne ovat valmiit kilpailutukseen tammikuun lopussa 2020.

Sisäilmatalo Kärki Oy teki keväällä sisäilmatutkimukset yläkoulun viiteen luokkaan. Sisäilmatutkimusten mukaisille kohteille on laadittu korjaussuunnitelmat ja pyydetty urakkatarjoukset. Tekninen lautakunta valitsi kesäkuussa urakoitsijan ja työt käynnistyivät heinäkuun alussa.

Sisäilmatalo Kärki Oy teki sisäilmatilatutkimukset Tuulikanteleessa Nallelan tiloihin ja Kuuselan kahteen huoneeseen. Rakennushanke kilpailutettiin. Työt käynnistyivät syyskuussa 2019. Hankkeen toteutuskohteet laajenivat ja kaikki työt valmistuivat 12.12.2019. Kohteessa käytettiin suunnittelun ja työn toteutuksen aikana sisäilmatöiden valvojaa.

Mosaiikin keittiömuutoksen ja laajennuksen suunnitelmat valmistuivat alkuvuodesta 2019. Laajennus- ja muutostyöt kilpailutettiin keväällä ja tekninen lautakunta valitsi urakoitsijan toukokuussa 2019. Työt käynnistyivät kesäkuussa 2019. Urakkakohde valmistui ja vastaanotettiin lokakuussa 2019. Ulkopuoliset puura-kenteiden maalaustyöt siirtyivät keväälle 2020 tehtäväksi. Mosaiikin valmistuskeittiö käynnisti toimintansa marraskuussa 2019.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kiinteistöjen tilavuus	144 851	145 202	148 154
Toimitilojen käyttöaste-%		70 %	70 %
Kuntoarvio ja korjaaminen, kiinteistöä/v		2	3
Kiinteistökohtaiset huoltokirjat, % kiinteistöistä	80 %	90 %	80 %
Julkisten kiinteistöjen esteettömyystarkastukset, %/v		25 %	0 %

Liikenneväylät

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2019-2021	Toteuma 2019
Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Huolehdimme siitä, että ihmisillä on hyvät mahdollisuudet liikkumiseen (tieverkosto ja pali-liikenne)	Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	<ul style="list-style-type: none"> Yksityistieavustusten määrä, euroa/v Katujen korjauksen määrä, korjattuja katu 	<ul style="list-style-type: none"> 80 000 euroa 1 katu/2 vuotta 	101 309 euroa 1 katu

- Katujen talvi- ja kesäkunnossapidon valvonta ja seuranta.
- Katuvalaistuksen tarveselvityksen mukainen toteutus vuosittain.
- Yksityisteiden kunnossapidon ohjaus ja neuvonta, yksityistieavustusten määräraha 80 000 euroa ja varaudutaan Ely-keskuksen hyväksymien/avustamien yksityisteiden perusparannusten avustamiseen myös kunnan osalta esim. 20 % hankekustannusarviosta.

Katujen kunnossapidossa keskitytään perustason hoitotyöhön ja laadunvalvontaan.

Tavoitteiden toteutuminen

Alkupalvi 2019 oli lumisateinen ja talvikunnossapitoa riitti huhtikuun puoliväliin saakka. Lunta kertyi lähes metri, mutta hankikerroksia ei talven aikana lumeen muodostunut. Syksyllä 2019 talvi tuli aikaisin ja pysyvä lumi tuli jo marraskuun alussa. Talvikunnossapidon taso pidettiin hyvänä ja risteysalueilta ja kiinteistöjen piha-alueilta jouduttiin siirtämään lumia pois.

Sonkajärveltä oli kaksi tiekuntaa hakenut yksityistien perusparantamiseen valtionavustusta ja edelliseltä vuodelta oli yksi hanke kesken. Vuonna 2019 myönnettiin kolmelle Ely-keskuksen avustamalle hankkeelle myös kunnan perusparannusavustusta. Perusparannusavustuksiin ei ole erikseen varattu määrärahoja ja niiden osalta on erillispäätökset.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kadut, km	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2	Ab 13,3 Sr 5,2
Valaistut kadut, km			
- asfalttipintaiset	13,2	13,2	13,2
- sorapintaiset	2,1	2,1	2,1
Kevyen liikenteen väylät, km	10	10	10
Yksityistiet, km	449	449	449
Yksityistiet, tiekuntien lukumäärä	120	120	119
Liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v		3	0
Katujen talvikunnossapitokustannukset, €/km/v			
Sonkajärvi, €/km/v	5 111	<5 200	5 308
Sukeva, €/km/v	2 853		2 867
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, €/km/v			
Sonkajärvi €/km/v	1 891	<1 300	2 139
Sukeva, €/km/v	1 204		686
Uusitut katuvalaisimet/v, % valaisimien määrästä		5 %	2 %
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen, kpl		2	2

Ympäristö- ja viheralueet

Tavoitteet

- Tiivis ja tavoitteellinen yhteistyö Pohjois-Savon ELY -keskuksen ja alueen muiden toimijoiden kanssa.
- Aktiivinen yhteistyö työpajan ja työvoimaviranomaisten kanssa pätevien kausityöntekijöiden löytämiseksi eri työkohteisiin.
- Liikuntamahdollisuuksista huolehditaan asianmukaisten liikuntapaikkojen, -tilojen ja -kaluston avulla sekä liikuntapaikkojen kunnossapidolla. Sukevalle rakennetaan Frisbee-golf rata vuonna 2019.

Tekniset peruspalvelut on määritelty asemakaava-alueiden yhdyskuntapalveluihin ja kiinteistöjen ylläpito- palveluihin. Palvelutuotannon tavoitteena on turvallinen ja viihtyisä taajamarakenne ja kunnan asuinkunta- strategian tukeminen. Liikuntapaikkojen hyvällä hoidolla luodaan hyvät olosuhteet omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustetaan kuntalaisia liikunnallisten harrastusten pariin vauvasta vaariin. Tekninen toimi vastaa omalta osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä liittyviin tavoitteisiin. Rutakonraitin viheralueita hoidetaan yhteistyössä kiinteistönomistajien ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.

Tavoitteiden toteutuminen

Kunta on siistinyt kiinteistö- ja puistoalueitaan. Rutakon raitille kunta on hankkinut kukkaistutukset isoihin ruukkuihin lissalmentie/Rutakontien risteykseen sekä VT5 – Takkotien risteykseen. Katujen reuna-alueiden niittotyöt toteutettiin juhannuksen aikaan.

Pikku-Siikalammen kosteikkosuunnitelma valmistui kesällä 2019. Kosteikon rakentamistyöt kilpailutettiin ja hankkeen mukaiset työt valmistuivat marraskuussa. Hankkeeseen saatiin Ely-keskuksen vesistökuunnostuk- siin kohdistettua investointiavustusta.

Sukevan aluelautakunta toteutti yhteistyötahojen kanssa Sukevan frisbee-radan rakentamistyöt alkukesään mennessä.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Puistoalueet, ha	27	27	27
Leikkikentät, kpl	5	5	5
Lähiliikuntapaikat (koulujen pihat), frisbee-rata, kpl	2	2	2
	1	2	2
Pururatoja, km	6	6	6
Hiihtolatuja, km	103	100	100
Uimapaikat			
- kesäuimarannat, kpl	3	3	3
- talviuintiavannot, kpl	2	2	1
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi	4	4	4
Volokinpilku, ylläpito/vuosi	5,5	6	6
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/4 vuotta			1
Investointien toteutus/vuosi		1	1

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Vesihuoltolaitos
Kustannuspaikat:	Vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jäteveden-pumppaamot ja hulevesiviemärit
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, vesihuoltomestari

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Tulosbudjetti						
Toimintatulot	890	945		945	1 005	106,5
Liikevaihto	887	939		939	1 003	106,9
Valmistus omaan käyttöön	1	6		6		
Muut liiketoiminnan tuotot	3				2	1 070,1
Toimintamenot	-695	-730		-730	-711	97,4
Materiaalit ja palvelut	-528	-547		-547	-561	102,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-287	-250		-250	-323	129,2
Palvelujen ostot	-241	-297		-297	-238	80,2
Henkilöstömenot	-161	-178		-178	-141	79,4
Muut menot	-6	-5		-5	-8	172,7
Toimintakate	195	214		214	294	137,5
Rahoitustulot ja menot	-69	-70		-70	-67	94,2
Muut rahoitustulot	1	1		1		
Korkomenot	-8	-10		-10	-5	53,7
Korvaus peruspääomasta	-61	-61		-61	-61	100,0
Vuosikate	126	144		144	228	158,7
Poistot ja arvон alentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-301	-309		-309	-292	94,6
Tilikauden tulos	-175	-165		-165	-64	38,9
Poistoeron muutos	16	14		14	14	100,1
Tilikauden alijäämä	-159	-151		-151	-50	33,1
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 067	-1 110		-1 110	-1 070	96,4
Henkilöstö, lkm	3,5	4		4	3	

Tavoitteet

- Laatuvaatimusten mukaisen talousveden toimitus asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien käsittely ympäristölupaehtojen mukaisesti. Vuotovesiselvityksiä täydennetään ja niiden perusteella tehdään investointiohjelma.
- Vesihuollon tehostaminen ja uusien asiakkaiden tarpeeseen vastaaminen. Haja-asutusalueen ja taajamien lähialueen vesihuoltoalueiden selvitykset ja mahdolliset laajennukset.
- Yhdyskunnan vesihuoltovarmuuden lisääminen tukipalveluilla, seudullisella yhteistyöllä ja henkilöstöä täydennyskouluttamalla.
- Vesihuoltolaitoksen kehityssuunnitelmien mukaisesti maksuja tarkistetaan ohjelman mukaan.

Tavoitteiden toteutuminen

Sonkajärven vesihuoltolaitos toimii aktiivisesti seudullisissa yhteistyöpalveluissa toimialallaan. Vesihuoltolaitos toteuttaa kuntalaisille vesihuollon peruspalvelut kahdessa taajamassa ja niiden lähialueilla sekä pyrkii vesihuoltolaitoksen toiminnan kannalta liiketaloudellisesti kannattavaan tulokseen.

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen taloussuunnitelmien mukaisilla maksujen korotuksilla (1.1.2017 alkaen viitenä vuonna) katetaan pitkällä aikavälillä vesihuoltolaitoksen kustannukset ja investoinnit.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden varustaminen valvonta- ja ohjausautomaatiolla laajenee portaittain. Vesi- ja viemäriolosuhteiden automaatiolaitteiden saneerausta toteutetaan Sukevan jätevedenpuhdistamolla ja Jyrkän jätevedenpuhdistamolla. Molempien taajamien haja-asutusalueen jätevesipumppaamoita liitetään käytössä olevaan vesihuoltoautomaatioon vaiheittain.

Vuotovesisuunnitelman mukaiset toimenpiteet on käynnistetty ja niiden toteutusta jatketaan vuosina 2018-2021.

Hulevesiverkostoja on aloitettu tekemään vanhoille alueille täydennysrakentamalla ja edetään niiden laajentumisessa kunnallistekniikan/katujen peruskorjausten yhteydessä. Ensisijaisesti niiden painopisteen toteutus on alueilla, joissa on todettu eniten vuotovesiä esim. rakennusten salaojat, vuotavat kaivot ja kattovedet.

Sukevan pienpumppaamoiden liittäminen jätevesiautomaatioon; suunnitelma-asiakirjat valmistuivat ja urakoitsija käynnisti työt kesäkuussa. Huonokuntoisen runkovesijohtoputken saneeraus välillä Kuusikuja-Sonkakoskentie ja kahden vesijohdon venttiilikaivon (Siikalammentie ja Sonkalahdentie/Koivukuja) rakentamissuunnitelmat valmistuivat kesäkuussa. Hanke kilpailutettiin ja rakennustyöt toteutettiin syksyllä 2019. Hanke valmistui lokakuun puoliväliin mennessä.

Sukevan Pölkylän jätevesipumppaamon saneeraus ja Taivallahden jätevesipumppaamon saneeraus kilpailutettiin elokuussa. Saneeraustyöt valmistuivat joulukuussa.

Vesihuoltolaitos aloitti kolmevuotisen projektin etäluettavien mittareiden vaihdosta talousvesimittareiden osalta. Tavoitteena on saada mittarointityöt valmiiksi vuoden 2022 alkuun mennessä.

Pienpumppaamoiden automatisointitoita jatkettiin ja ne liitetään olemassa olevaan vesi- ja viemäriolosuhteiden automaatioon.

Ylä-Savon vesihuoltoyhteistyötä syventävä seudullinen vesihuoltoselvitys käynnistyi syksyllä 2019. Ylä-Savon vesihuollon operointiselvityksessä tehdään vertailu a) jätevesihuollon operoinnista ja b) koko vesihuollon operoinnista. Ylä-Savon vesihuollon operointiselvitys ja esitys yhteistyöstä valmistuu vuoden 2020 alussa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Puhdas vesi, m ³	251 942	238 000	240 089
Jätevesi, m ³	114 555	124 000	106 653
Laatuvaatimusten mukainen talousvesi asiakkaille, reklamaatioiden määrä	1	< 5	0
Jäteveden käsittely lupaehtojen mukaisesti, poikkeamien lukumäärä/laitos/v	0	< 2	0
Iisalmen, Sonkajärven ja Vieremän vesihuoltolaitosten yhteistyö, yhteisten koulutusten lukumäärä/v		3	1
Vesi- ja viemäriiliittymien toimitusaika enintään kk asiakkaan sitovasta tilauksesta		<2 kk	1 kk

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Rakennusvalvonta
Kustannuspaikat:	Rakennusvalvonta
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvontatoimien viranomaistehtävien suorittamisesta sekä toimia rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo turvallisen, terveellisen ja kauniin kunnan rakentumista ja säilyttämistä. Rakennusvalvonta osaltaan valvoo, että rakennukset, liikenneväylät, kadut, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitetut ulkotilat täyttävät hyvän kuntakuvan ja viihtyisyyden vaatimukset.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	24	27		27	35	130,9
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-120	-152		-152	-128	84,3
Toimintakate	-97	-125		-125	-93	74,3
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset						
Vyörytyserämenot	-6	-7		-7	-6	85,1
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot						
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-126	-159		-159	-135	84,4
Henkilömäärä	2	2		2	2	

Toiminnan tavoitteena on, että rakennettavissa rakennuksissa ei esiinny virheitä, jotka johtuisivat puutteellisista tarkastuksista. Kuntalaisille on annettu tarvittaessa neuvoa ja tietoa haja-asutusalueen jätevesijärjestelmien kunnostamisesta sekä kunnostuksen aikataulusta.

Kuntalaisia on opastettu, annettu tietoa ja neuvontaa energiatehokkaasta rakentamisesta ja teknisistä järjestelmistä sekä uusien rakentamismääräysten vaikutuksesta rakentamiseen. Rakennuslupavaiheessa sekä aloituskokouksissa on painotettu rakentamisen laatua. Myös suunnitelmien laatua ja tasoa on pyritty edistämään sekä aktivoitu kuntalaisia kiinteistöjen peruskorjauksiin.

Ylä-Savon kuntien (Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Vieremä) yhteistyössä on uudistettu rakennusjärjestys, joka astui voimaan 1.1.2020. Rakennusjärjestyksen uudistamisen tavoitteena oli säilyttää koko Ylä-Savon alueella yksi yhtenäinen rakennusjärjestys, joka ottaa huomioon entistä paremmin paikalliset olosuhteet, rakentamisen ja hyvän elinympäristön muodostamisessa osana rakentamisen suunnittelua, ohjausta, toteutusta ja ylläpitoa.

Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävien maksuja tarkistettiin ja uudet taksat tulivat voimaan 1.4.2018. Rakentamiseen myönnettyjen lupien määrä kasvoi edellisestä vuodesta kuten myös lupatuotot ennakoitua. Suuntaus on ollut, että rakennettavat rakennukset olivat kooltaan pienempiä. Jätevesienkäsittelyjärjestelmien uusimisen siirtymäaika päättyi 30.10.2019. Lupia jätevesienkäsittelyjärjestelmien uusimiseen haettiin huomattavasti tarvetta vähemmän. Jätevesijärjestelmien uusimisen ennakoitaan jatkuvan. Loppuvuodesta 2019 oli mahdollista hakea siirtymäaika jätevesijärjestelmien rakentamiselle. Mahdollisten vapautusten linjaus Ylä-Savon SOTE:n alueella määrittelee millä perusteilla vapautus jätevesijärjestelmän uusimisesta voidaan myöntää.

Sähköinen asiointi muuttaa rakennusvalvonnan toimintaympäristöä ja tuo haasteita asiakirjojen käsittelyyn. Kuntalaisilla on oikeus hoitaa rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sekä paperisen että sähköisen asioinnin järjestäminen samanaikaisesti lisää toimintojen päällekkäisyyksiä. Rakennusvalvontatoimiston omassa toiminnassa täysin sähköinen asioiden käsittely vaatii koulutusta sekä mahdollisesti järjestelmä- ja laiteinvestointeja.

Henkilöstöä on koulutettu, jotta se voi palvella kuntalaisia laaja-alaisesti sekä rakentamiseen että korjauksiin liittyvissä kysymyksissä voimassa olevien määräysten ja ohjeiden sekä tulevienkin vaatimusten mukaisesti.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Rakennuslupien käsittelyaika, kk	<1	<1	<1
Poikkeamispäätösten käsittelyaika, kk	4	<4	Ei hake- muksia
Suunnittelutarveratkaisujen käsittelyaika, kk	Ei hake- muksia	<3	Ei hake- muksia
Käsitellyt lupahakemukset, kpl	100	100	164
Suoritettut katselmukset	700	450	654
Aloituskokoukset	6	7	5
Poikkeamislupahakemukset/suunnittelutarveratkaisut	2	5	Ei hake- muksia
Toimintakate-%	20,0	19,2	27,6
Nettomenot/asukas, €	24,4	27,5	24,0

TOIMIELIN:	TEKNINEN LAUTAKUNTA
Tulosalue:	Palo-, pelastus- ja suojelutyö
Kustannuspaikat:	Palo- ja pelastustoimi
Tilivelvolliset:	Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Palo-, pelastus- ja suojelutyön tehtävistä Sonkajärvelle vastaa Kuopion kaupungin hallinnoima Pohjois-Savon pelastustoimi. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia.

Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain 379/2011 mukaisesti sammutus- ja pelastustoiminta, onnettomuuksien ehkäisy sekä neuvonta ja ohjaus, valvontatehtävät, väestön varoittaminen ja suojaaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä vastata nuohouspalveluiden asianmukaisesta järjestämisestä. Pelastuslaitos tukee alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua sekä huolehtii osaltaan varautumisesta ja öljyntorjunnasta.

Tuloarviot ja määrärahat

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-392	-404		-404	-400	99,1
Toimintakate	-392	-404		-404	-400	99,1
Tehtävän kokonaiskustannukset	-392	-404		-404	-400	99,1

Palo- ja pelastustoimen kustannuksiin v. 2019 sisältyy eläkemenerusteisia Kuel-maksuja 5 800 euroa.

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit/koko P-S pelastuslaitos	TP 2018	TA 2019	TP 2019 Sonkajärvi
Pelastustehtävät	4 222	4 000	156
Ensivastetehtävät	1 395	1 200	48
Yksiköiden toimintavalmiusaika min/sek	11:43	11:00	15:00
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilövahvuus tehtävässä	5	5	5
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen %			
- valvontakohteet A1_A8 (ei omavalvontakohteita)	101	100	100
- hoito- ja huoltolaitokset	98	100	100
- omavalvontakohteet	86	100	96
Valistus- ja koulutustilaisuuksiin osallistuneiden määrä	38 998	37 200	650
Paloasematiilojen määrä m ²	27 998	27 968	843

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	3 712	3 864		3 864	3 946	102,1
Valmistus omaan käyttöön	25	21		21	26	125,1
Toimintamenot	-4 218	-4 193	-36	-4 229	-4 355	103,0
Toimintakate	-480	-309	-36	-345	-384	111,5
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 179	-1 206		-1 206	-1 187	98,4
Vyörytyserämenot	-60	-80		-80	-69	86,4
Vyörytyserätulot						
Muut laskennalliset menot	-77	-83		-83	-83	100,1
Muut laskennalliset tulot						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-5 533	-5 562	-36	-5 597	-5 694	101,7
Henkilömäärä	24	24		24	22	

SONKAJÄRVEN KUNTA YHTEENSÄ

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2019 muutos	TA 2019 muutettu	TP 2019	Tot. %
Toimintatulot ja -menot						
Toimintatulot	5 598	5 707		5 707	6021	105,5
Valmistus omaan käyttöön	25	36		36	28	77,8
Toimintamenot	-31 926	-32 419	-110	-32 529	-32 401	99,6
Toimintakate	-26 303	-26 676	-110	-26 786	-26 353	98,4
Laskennalliset erät						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 291	-1 294	-4	-1 298	-1 279	98,5
Vyörytyserämenot	-310	-410		-410	-355	86,7
Vyörytyserätulot	310	410		410	355	86,7
Muut laskennalliset menot	-110	-116		-116	-118	101,8
Muut laskennalliset tulot	110	116		116	118	101,8
Tehtävän kokonaiskustannukset	-33 638	-34 239	-114	-34 353	-34 154	99,4
Henkilömäärä	138	136		136	167	

1 Käyttötalousoosassa raportoitava henkilöstömäärä aikaisemmista vuosista poiketen myös työllistetyt ja määräaikaisessa palvelussuhteessa olevat työntekijät. Tästä syystä henkilöstömäärä on suurempi kuin aikaisempina vuosina.

Käyttötalouden toteutumisvertailun yhdistelmä

	Ta 2019	Ta-muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot %
10 Keskusvaalilautakunta						
100 Vaalit						
Tuotot	21 000		21 000	14 939	-6 061	71,1
Kulut	-16 660		-16 660	-10 217	6 443	61,3
Netto	4 340		4 340	4 722	382	108,8
110 Tarkastustoimi						
Kulut	-25 900		-25 900	-22 251	3 649	85,9
12 Kunnanhallitus ja valtuusto						
120 Yleishallinto						
Tuotot	78 500		78 500	77 452	-1 048	98,7
Kulut	-1 348 230	-46 500	-1 394 730	-1 388 836	5 894	99,6
Netto	-1 269 730	-46 500	-1 316 230	-1 311 384	4 846	99,6
160 Työllistäminen						
Tuotot	203 550		203 550	218 559	15 009	107,4
Kulut	-820 960		-820 960	-823 290	-2 330	100,3
Netto	-617 410		-617 410	-604 731	12 679	97,9
170 Ruokapalvelu						
Tuotot	1 011 960		1 011 960	1 157 472	145 512	114,4
Kulut	-1 013 830	-24 210	-1 038 040	-1 068 209	-30 169	102,9
Netto	-1 870	-24 210	-26 080	89 263	115 343	-342,3
180 Terveyden ja hyvin- voinnin edistäminen						
Kulut	-17 548 500		-17 548 500	-17 285 065	263 435	98,5
190 Elinkeinojen kehittä- minen						
Tuotot	58 000		58 000	54 853	-3 147	94,6
Kulut	-203 320		-203 320	-190 921	12 399	93,9
Netto	-145 320		-145 320	-136 068	9 252	93,6
12 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä						
Tuotot	1 352 010		1 352 010	1 508 336	156 326	111,6
Kulut	-20 934 840	-70 710	-21 005 550	-20 756 321	249 229	98,8
Netto	-19 582 830	-70 710	-19 653 540	-19 247 985	405 555	97,9
20 Sukevan aluelautakunta						
200 Sukevan alueen palvelut						
Tuotot	23 750		23 750	26 705	2 955	112,4
Kulut	-138 750	-4 000	-142 750	-145 550	-2 800	102,0
Netto	-115 000	-4 000	-119 000	-118 845	155	99,9
30 Sivistyslautakunta						
290 Varhaiskasvatus						
Tuotot	170 000		170 000	157 784	-12 216	92,8
Kulut	-1 654 510		-1 654 510	-1 680 235	-25 725	101,6
Netto	-1 484 510		-1 484 510	-1 522 451	-37 941	102,6
300 Koulutoimi						
Tuotot	171 430		171 430	241 866	70 436	141,1
Kulut	-4 269 215		-4 269 215	-4 249 613	19 602	99,5
Netto	-4 097 785		-4 097 785	-4 007 747	90 038	97,8

	Ta 2019	Ta-muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot %
350 Joukkoliikenne						
Tuotot	24 000		24 000	22 676	-1 324	94,5
Kulut	-76 900		-76 900	-77 900	-1 000	101,3
Netto	-52 900		-52 900	-55 224	-2 324	104,4
360 Vapaa sivistystoimi						
Tuotot	45 500		45 500	59 165	13 665	130,0
Kulut	-725 125		-725 125	-729 700	-4 575	100,6
Netto	-679 625		-679 625	-670 535	9 090	98,7
385 Nuoriso- ja liikuntatoimi						
Tuotot	50 960		50 960	46 103	-4 857	90,5
Kulut	-383 770		-383 770	-374 216	9 554	97,5
Netto	-332 810		-332 810	-328 113	4 697	98,6
30 Sivistyslautakunta yhteensä						
Tuotot	461 890		461 890	527 594	65 704	114,2
Kulut	-7 109 520		-7 109 520	-7 111 664	-2 144	100,0
Netto	-6 647 630		-6 647 630	-6 584 070	63 560	99,0
60 Tekninen lautakunta						
600 Tekninen toimi						
Tuotot	2 913 060		2 913 060	2 930 341	17 281	100,6
Kulut	-2 907 200	-35 656	-2 942 856	-3 115 913	-173 057	105,9
Netto	5 860	-35 656	-29 796	-185 572	-155 776	622,8
650 Vesihuoltolaitos						
Tuotot	944 250		944 250	1 005 497	61 247	106,5
Kulut	-729 990		-729 990	-710 962	19 028	97,4
Netto	214 260		214 260	294 535	80 275	137,5
695 Rakennusvalvonta						
Tuotot	27 000		27 000	35 354	8 354	130,9
Kulut	-152 150		-152 150	-128 318	23 832	84,3
Netto	-125 150		-125 150	-92 964	32 186	74,3
698 Palo-, pelastus- ja suojelutyö						
Kulut	-403 820		-403 820	-400 282	3 538	99,1
60 Tekninen lautakunta yhteensä						
Tuotot	3 884 310		3 884 310	3 971 192	86 882	102,2
Kulut	-4 193 160	-35 656	-4 228 816	-4 355 475	-126 659	103,0
Netto	-308 850	-35 656	-344 506	-384 283	-39 777	111,5
KUNTA YHTEENSÄ						
Tuotot	5 742 960		5 742 960	6 048 766	305 806	105,3
Kulut	-32 418 830	-110 366	-32 529 196	-32 401 478	127 718	99,6
Netto	-26 675 870	-110 366	-26 786 236	-26 352 712	433 524	98,4

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	TA 2019	TA-muutos	TA 2019 Muutettu	Toteunut 2019	Poikkeama	Tot.%
Toimintatulot						
Myyntitulot	2 341 160		2 341 160	2 711 375	370 215	115,8
Maksutulot	232 700		232 700	198 402	-34 298	85,3
Tuet ja avustukset	289 750		289 750	354 652	64 902	122,4
Muut toimintatulot	2 843 850		2 843 850	2 756 722	-87 128	96,9
	5 707 460		5 707 460	6 021 151	313 691	105,5
Valmistus omaan käyttöön	35 500		35 500	27 615	-7 885	77,8
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-7 542 500		-7 542 500	-7 277 377	265 123	96,5
Palvelujen ostot	-20 658 840	-63 210	-20 722 050	-20 513 424	208 626	99,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 628 630	-8 556	-1 637 186	-1 929 545	-292 359	117,9
Avustukset	-595 000	-38 600	-633 600	-736 547	-102 947	116,2
Muut toimintamenot	-1 993 860		-1 993 860	-1 944 585	49 275	97,5
	-32 418 830	-110 366	-32 529 196	-32 401 479	127 717	99,6
TOIMINTAKATE	-26 675 870	-110 366	-26 786 236	-26 352 713	433 523	98,4
Verotulot	12 971 000	-139 000	12 832 000	12 727 678	-104 322	99,2
Valtionosuudet	15 063 210	136 000	15 199 210	15 240 876	41 666	100,3
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	4 000		4 000	4 662	662	116,6
Muut rahoitustulot	104 330	399 000	503 330	493 105	-10 225	98,0
Korkomenot	-100 000	30 000	-70 000	-57 125	12 875	81,6
Muut rahoitusmenot	-66 550		-66 550	-63 425	3 125	95,3
VUOSIKATE	1 300 120	315 634	1 615 754	1 993 057	377 303	123,4
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 293 700		-1 293 700	-1 274 501	19 199	98,5
Arvonalentumiset		-4 480	-4 480	-4 474	6	99,9
TILIKAUDEN TULOS	6 420	311 154	317 574	714 082	396 508	224,9
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	65 650	-645 000	-579 350	-579 224	126	100,0
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		645 000	645 000	295 000	-350 000	45,7
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	72 070	311 154	383 224	429 858	46 634	112,2

Verotulojen erittely

Verotulot 1 000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	9 985	-116	9 869	9 786	-83
Kiinteistövero	866	9	875	873	-2
Osuus yhteisöverosta	2 120	-32	2 088	2 069	-19
Yhteensä	12 971	-139	12 832	12 728	-104

Veroprosentit	2015	2016	2017	2018	2019
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50
Verotettava tulo, milj. euroa	49,09	49,64	48,12	47,6	
Muutos %	-5,5	1,1	-1,9	1,3	
Efekttiivinen veroprosentti	13,2	13,1	12,71	12,61	
Kiinteistöveroprosentit					
yleinen	0,80	0,80	0,93	0,93	0,93
vakituinen asunto	0,40	0,40	0,41	0,41	0,41
muu kuin vakituinen asunto	0,85	0,85	0,93	0,93	0,93

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuus 1 000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtio- osuus, ml. tasaukset	15 305	174	15 479	15 479	-
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-241	-38	-279	-238	42
Yhteensä	15 063	136	15 199	15 241	42

2.3 Investointiosan toteutuminen

		TA 2019	Ta- muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
Kunnanhallitus							
Muut pitkävaikutteiset menot							
Tietokoneohjelmistot							
2008 Microsoft Office - lisenssit	Menot	-20 000		-20 000		20 000	0,0
Muut pitkävaikutteiset menot							
2012 Valokuituverkko Rutakko	Menot	-15 000		-15 000		15 000	0,0
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä							
	Menot	-35 000		-35 000		35 000	0,0
Kalusto							
2014 Kunnantalon kalusto	Menot	-25 000		-25 000	-24 911	89	99,6
2015 Langattoman verkon tukiasemat	Menot	-15 000		-15 000	-14 644	356	97,6
Kalusto yhteensä							
	Menot	-40 000		-40 000	-39 555	445	98,9
Osakkeet ja osuudet							
2209 Osakkeiden osto ja myynti	Menot		-15 300	-15 300	-15 300		100,0
Osakkeet ja osuudet yhteensä							
	Menot		-15 300	-15 300	-15 300		100,0
Kunnanhallitus yhteensä							
	Menot	-75 000	-15 300	-90 300	-54 855	35 445	60,7
Tekninen lautakunta							
Muut pitkävaikutteiset menot							
2021 Sonkajärven asema- kaavan kiinteistöjaotus	Menot	-15 000	10 000	-5 000		5 000	0,0
2023 Sukevan osayleiskaa- van päivitys ja täydennys	Menot	-20 000		-20 000	-16 128	3 872	80,6
2036 Sukevan pohjakartta	Menot	-14 000	12 000	-2 000	-1 013	987	50,7
2050 Pikku-Siikalammen kosteikko	Menot		-48 400	-48 400	-40 379	8 021	83,4
	Tulot		14 200	14 200	14 200		100,0
	Netto		-34 200	-34 200	-26 179	8 021	76,5
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä							
	Menot	-49 000	-26 400	-75 400	-57 520	17 880	76,3
	Tulot		14 200	14 200	14 200		100,0
	Netto	-49 000	-12 200	-61 200	-43 320	17 880	70,8

		TA 2019	Ta- muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
Maa- ja vesialueet							
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti	Menot	-10 000		-10 000	-9 697	303	97,0
	Tulot	10 000		10 000	2 957	-7 043	29,6
	Yhteensä	0		0	-6 740	-6 740	
Maa- ja vesialueet yhteensä	Menot	-10 000		-10 000	-9 697	303	97,0
	Tulot	10 000		10 000	2 957	-7 043	29,6
	Yhteensä	0		0	-6 740	-6 740	
Rakennukset							
5001 Nallemuorin keittiöremontti	Menot		-13 500	-13 500	-12 726	774	94,3
5019 Terveyskeskus, arkistotilat	Menot	-200 000	185 000	-15 000	-2 440	12 560	16,3
5025 Tuulikanteleen korjaukset	Menot		-165 200	-165 200	-180 206	-15 006	109,1
5052 Terveyskeskuksen peruskorjaus	Menot	-300 000	300 000	0			
5080 Terveyskeskuksen peruskorjaussuunnitelma	Menot	-80 000	19 476	-60 524	-60 361	163	99,7
5301 Mosaiikin keittiöinvestointi	Menot	-395 000	-155 000	-550 000	-561 432	-11 432	102,1
5310 Koulukeskuksen keittiön yhd.uuni, kylmiöt, pika-jäähdytyskaapit	Menot	-80 000		-80 000	-65 564	14 436	82,0
5313 Sukevan keittiön pakastimet ja liesi	Menot	-25 000		-25 000	-10 424	14 576	41,7
5320 Koulukeskuksen korjaukset	Menot		-189 776	-189 776	-189 626	150	99,9
5409 Kangaslammen uimarannan pukuhuonetilat	Menot	-15 000		-15 000		15 000	0,0
5506 Vanhan kirjastotalon sokkelin pinnoitus, pihan asfaltointi ja lvi-suunnitelma	Menot	-50 000	10 000	-40 000	-77 975	-37 975	194,9
5507 Sukevan kyläkeskus, kattorakenteen vahvistaminen ja katon uusiminen	Menot	-250 000	-127 000	-377 000	-378 115	-1 115	100,3
5516 Onnelan paloilmoitinjärjestelmä	Menot	-40 000	10 000	-30 000	-29 486	514	98,3
5519 Tekninen tukikohta, Taitotalon korvaavat tilat suunnitelma	Menot	-40 000	20 000	-20 000	-4 320	15 680	21,6
5529 Jyrkän ruukkialueen kunnostus	Menot	-25 000	20 000	-5 000	-3 577	1 423	71,5
5541 Kirjaston markiisiverhot	Menot	-55 000	-11 000	-66 000	-61 840	4 160	93,7
5551 Kiinteistöjen valaistuksen muutos led-valaistukselle	Menot	-40 000	-11 000	-51 000	-56 968	-5 968	111,7
5565 Telian laitetila	Menot	-65 000		-65 000	-81 376	-16 376	125,2
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus	Menot	-60 000	45 000	-15 000	-18 142	-3 142	120,9
Rakennukset yhteensä	Menot	-1 720 000	-63 000	-1 783 000	-1 794 578	-11 578	100,6

		TA 2019	Ta- muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
Johtoverkostot ja laitteet							
6064 Sonkajärven vesijohto- verkon runkoventtiilikaivo- jen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Menot	-60 000		-60 000	-49 364	10 636	82,3
6084 Vanhan heikkokuntosen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Menot	-60 000	27 000	-33 000	-42 552	-9 552	128,9
6156 Sukevan vankilan siirto- viemäri ja jvp-saneeraus	Menot	-25 000		-25 000	-21 204	3 796	84,8
6214 Sukevan pienpump- paamoiden liittäminen jv- automaatioon	Menot	-30 000		-30 000	-30 099	-99	100,3
6215 Sukevan Pölkkylässä jvp-saneeraus	Menot	-20 000	-15 000	-35 000	-34 154	846	97,6
6216 Taivallahden jätevesi- pumppaamon uusiminen	Menot	-25 000	-15 000	-40 000	-36 204	3 796	90,5
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriytytys	Menot	-55 000	25 000	-30 000	-24 781	5 219	82,6
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Menot	-275 000	22 000	-253 000	-238 358	14 642	94,2
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet							
4007 Sonkaj. liikenneturvali- susuustyöt	Menot	-15 000	5 000	-10 000	-1 497	8 503	15,0
4011 Koivukujan ja Kuusi- kujan päällystys	Menot	-18 000		-18 000	-17 902	98	99,5
4102 Taivallahdentien kevyen liikenteen väylä	Menot	-25 000	-25 000	-50 000	-47 893	2 107	95,8
4206 Koulukeskuksen piha- remontti	Menot	-150 000	-30 000	-180 000	-156 847	23 153	87,1
	Tulot	50 000	-20 000	30 000	24 000	-6 000	80,0
	Netto	-100 000	-50 000	-150 000	-132 847	17 153	88,6
4207 Sukevan koulun ja päi- väkodin piha	Menot	-20 000	-19 000	-39 000	-38 446	554	98,6
4208 Sukevan Liikekeskus, leikkipuisto	Menot	-30 000		-30 000	-27 430	2 570	91,4
4209 Sonkajärven paloase- man pihan asfaltointi	Menot	-15 000		-15 000	-15 000		100,0
4309 Urheilukentän perus- korjaus	Menot		-10 000	-10 000	-9 333	667	93,3
4401 Jyrkän alueen retkeily- reitistö	Menot	-15 000		-15 000	-16 050	-1 050	107,0
4402 Matonpesupaikan rakentaminen	Menot	-50 000	10 000	-40 000	-26 071	13 929	65,2
4403 Nurmijoen ja Kiltua/ Haajainen taukopaikkojen kunnostus	Menot	-24 000		-24 000	-10 339	13 661	43,1
	Tulot	15 000		15 000	6 462	-8 538	43,1
	Yhteensä	-9 000		-9 000	-3 877	5 123	43,1
4404 Sälevän yleisen vene- valkaman rakentaminen	Menot	-16 000		-16 000	-15 486	514	96,8
	Tulot	5 000		5 000		-5 000	
	Yhteensä	-11 000		-11 000	-15 486	-4 486	140,8

		TA 2019	Ta -muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
4405 Mustanjoen silta Elekkoreitti	Menot	-40 000	30 000	-10 000	-10 231	-231	102,3
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	Menot	-418 000	-39 000	-457 000	-392 525	64 475	85,9
	Tulot	70 000	-20 000	50 000	30 462	-19 538	
	Yhteensä	-348 000	-59 000	-407 000	-362 063	44 937	89,0
<u>Koneet ja kalusto</u>							
6011 Vv-laitoksen huolto- auto	Menot	-40 000		-40 000	-35 603	4 397	89,0
6015 Etäluettavat mittarit	Menot	-40 000		-40 000	-41 041	-1 041	102,6
Koneet ja kalusto yhteensä	Menot	-80 000		-80 000	-76 644	3 356	95,8
Tekninen lautakunta yhteensä	Menot	-2 552 000	-106 400	-2 658 400	-2 569 322	89 078	96,6
	Tulot	80 000	-5 800	74 200	47 619	-26 581	64,2
	Yhteensä	-2 472 000	-112 200	-2 584 200	-2 521 703	62 497	97,6
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	Menot	-2 627 000	-121 700	-2 748 700	-2 624 177	124 523	95,5
	Tulot	80 000	-5 800	74 200	47 619	-26 581	64,2
	Yhteensä	-2 547 000	-127 500	-2 674 500	-2 576 558	97 942	96,3

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

	TA 2019	TA- muutokset	TA 2019 Muutettu	Toteutuma 2019	Poikkeama	Tot. %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	1 300 120	315 634	1 615 754	1 993 057	377 303	123,4
Tulorahoituksen korjaukset	-5 000		-5 000	78 116	83 116	-1 562,3
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-2 627 000	-121 700	-2 748 700	-2 624 177	124 523	95,5
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70 000	-5 800	64 200	44 662	-19 538	69,6
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 000		15 000	1 704	-13 296	11,4
Toiminta ja investoinnit, netto	-1 246 880	188 134	-1 058 746	-506 638	552 108	47,9
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten vähennykset	94 940		94 940	94 948	8	100,0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000 000		4 000 000	4 000 000		100,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 012 400		-1 012 400	-1 012 394	6	100,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 500 000	-1 000 000	-2 500 000	-2 700 000	-200 000	108,0
Oman pääoman muutokset		-157 000	-157 000		157 000	0,0
Vaikutus maksuvalmiuteen	335 660	-968 866	-633 206	-124 084	509 122	19,6

2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

<u>Käyttötalousosa</u>	Sitovuus	Ta 2019	Ta-muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot %	TP 2018
Sitovuus: toimielin netto								
Keskusvaalilautakunta								
Vaalit	S	4 340		4 340	4 722	382	108,8	1 344
Tarkastuslautakunta								
Tarkastustoimi	S	-25 900		-25 900	-22 251	3 649	85,9	-22 068
Kunnanhallitus ja valtuusto								
Yleishallinto		-1 269 730	-46 500	-1 316 230	-1 311 384	4 846	99,6	-1 161 095
Työllistäminen		-617 410		-617 410	-604 732	12 678	97,9	-552 066
Ruokapalvelu		-1 870	-24 210	-26 080	89 263	115 343	-342,3	16 778
Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen		-17 548 500		-17 548 500	-17 285 065	263 435	98,5	-17 363 252
Elinkeinojen kehittäminen		-145 320		-145 320	-136 068	9 252	93,6	-146 166
Yhteensä	S	-19 582 830	-70 710	-19 653 540	-19 247 986	405 554	97,9	-19 205 801
Sukevan aluelautakunta								
Sukevan alueen palvelut	S	-115 000	-4 000	-119 000	-118 845	155	99,9	-124 514
Sivistyslautakunta								
Varhaiskasvatus		-1 484 510		-1 484 510	-1 522 451	-37 941	102,6	-1 512 988
Koulutoimi		-4 097 785		-4 097 785	-4 007 747	90 038	97,8	-3 897 494
Joukkoliikenne		-52 900		-52 900	-55 223	-2 323	104,4	-52 882
Vapaa sivistystoimi		-679 625		-679 625	-670 535	9 090	98,7	-668 536
Nuoriso ja liikunta-toimi		-332 810		-332 810	-328 113	4 697	98,6	-339 682
Yhteensä	S	-6 647 630	0	-6 647 630	-6 584 069	63 561	99,0	-6 471 583
Tekninen lautakunta								
Tekninen toimi		5 860	-35 656	-29 796	-185 572	-155 776	622,8	-187 216
Vesihuoltolaitos		214 260		214 260	294 535	80 275	137,5	195 283
Rakennusvalvonta		-125 150		-125 150	-92 964	32 186	74,3	-96 754
Palo-, pelastus- ja suojelutyö		-403 820		-403 820	-400 282	3 538	99,1	-391 657
Yhteensä	S	-308 850	-35 656	-344 506	-384 283	-39 777	111,5	-480 346
Toimintakate		-26 675 870	-110 366	-26 786 236	-26 352 712	433 524	98,4	-26 302 968

Tuloslaskelmaosa	Sitovuus	Ta 2019	Ta-muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot %	TP 2018
Verotulot	S	12 971 000	-139 000	12 832 000	12 727 678	-104 322	99,2	12 220 916
Valtionosuudet	S	15 063 210	136 000	15 199 210	15 240 876	41 666	100,3	15 656 978
Rahoitustulot ja -menot								
Korkotulot		4 000		4 000	4 662	662	116,6	7 583
Muut rahoitustulot		104 330	399 000	503 330	493 105	-10 225	98,0	523 440
Korkomenot		-100 000	30 000	-70 000	-57 125	12 875	81,6	-63 976
Muut rahoitusmenot		-66 550		-66 550	-63 425	3 125	95,3	-66 342
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	S	-58 220	429 000	370 780	377 217	6 437	101,7	400 705
Yhteensä		27 975 990	426 000	28 401 990	28 345 771	-56 219	99,8	28 278 599
Vuosikate		1 300 120	315 634	1 615 754	1 993 059	377 305	123,4	1 975 631
Poistot ja arvonalentumiset		-1 293 700	-4 480	-1 298 180	-1 278 975	19 205	98,5	-1 291 240
Poistoeron muutos	S	65 650	-645 000	-579 350	-579 224	126	100,0	67 228
Varausten muutos	S		645 000	645 000	295 000	-350 000	45,7	-645 000
Käyttötalous ja tuloslaskelma yhteensä		72 070	311 154	383 224	429 860	46 636	112,2	106 617
Investointiosa								
Sitovuus: hanke								
Kunnanhallitus								
2008 Microsoft Office -lisenssit	S	-20 000		-20 000		20 000	0,0	
2012 Valokuituverkko Rutakko	S	-15 000		-15 000		15 000	0,0	
2014 Kunnantalon kalusto	S	-25 000		-25 000	-24 911	89	99,6	
2015 Langattoman verkon tukiasemat	S	-15 000		-15 000	-14 644	356	97,6	
2209 Osakkeiden osto	S		-15 300	-15 300	-15 300		100,0	
Tekninen lautakunta								
2021 Sonkajärven asemakaavan kiinteistöjaotus	S	-15 000	10 000	-5 000		5 000	0,0	
2023 Sukevan osayleiskaavan päivitys ja täydennys	S	-20 000		-20 000	-16 128	3 872	80,6	
2036 Sukevan pohjakartta	S	-14 000	12 000	-2 000	-1 013	987	50,7	
2050 Pikku-Siikalammen kosteikko								
Menot	S		-48 400	-48 400	-40 379	8 021	83,4	
Tulot	S		14 200	14 200	14 200		100,0	
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti								
Menot	S	-10 000		-10 000	-9 697	303	97,0	
Tulot	S	10 000		10 000	2 957	-7 043	29,6	
5001 Nallemuorin keittiöremontti	S		-13 500	-13 500	-12 726	774	94,3	

	Sito- vuus	Ta 2019	Ta-muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poik- keama	Tot %	TP 2018
5019 Terveyskeskus, arkistotilat	S	-200 000	185 000	-15 000	-2 440	12 560	16,3	
5025 Tuulikanteleen korjaukset	S		-165 200	-165 200	-180 206	-15 006	109,1	
5052 Terveyskeskuk- sen peruskorjaus	S	-300 000	300 000	0				
5080 Terveyskeskuk- sen peruskorjaussuun- nitelma	S	-80 000	19 476	-60 524	-60 361	163	99,7	
5301 Mosaiikin keit- tiöinvestointi	S	-395 000	-155 000	-550 000	-561 432	-11 432	102,1	
5310 Koulukeskuksen keittiön yhd.uuni, kyl- miöt, pikajäähdytys- kaapit	S	-80 000		-80 000	-65 564	14 436	82,0	
5313 Sukevan keittiön pakastimet ja liesi	S	-25 000		-25 000	-10 424	14 576	41,7	
5320 Koulukeskuksen korjaukset	S		-189 776	-189 776	-189 626	150	99,9	
5409 Kangaslammen uimarannan pukuhuo- netilat	S	-15 000		-15 000		15 000	0,0	
5506 Vanhan kirjasto- talon sokkelin pinnoi- tus, pihan asfaltointi ja lvi-suunnitelma	S	-50 000	10 000	-40 000	-77 975	-37 975	194,9	
5507 Sukevan kyläkes- kus, kattorakenteen vahvistaminen ja ka- ton uusiminen	S	-250 000	-127 000	-377 000	-378 115	-1 115	100,3	
5516 Onnelan palo- ilmoitinjärjestelmä	S	-40 000	10 000	-30 000	-29 485	515	98,3	
5519 Tekninen tuki- kohta, Taitotalon kor- vaavat tilat suunnitel- ma	S	-40 000	20 000	-20 000	-4 320	15 680	21,6	
5529 Jyrkän ruukki- alueen kunnostus	S	-25 000	20 000	-5 000	-3 577	1 423	71,5	
5541 Kirjaston markii- siverhot	S	-55 000	-11 000	-66 000	-61 840	4 160	93,7	
5551 Kiinteistöjen va- laistuksen muutos led- valaistukselle	S	-40 000	-11 000	-51 000	-56 968	-5 968	111,7	
5565 Telian laitetilä	S	-65 000		-65 000	-81 376	-16 376	125,2	
6040 Sukevan vesitor- nin peruskorjaus	S	-60 000	45 000	-15 000	-18 142	-3 142	120,9	
6064 Sonkajärven ve- sijohtoverkon runko- venttiilikaivojen ra- kentaminen ja sulku- jen uusiminen	S	-60 000		-60 000	-49 364	10 636	82,3	
6084 Vanhan heikko- kuntoisen valurauta- vesijohtoputkiston uusiminen	S	-60 000	27 000	-33 000	-42 553	-9 553	128,9	

	Sitovuus	Ta 2019	Ta-muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot %	TP 2018
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus	S	-25 000		-25 000	-21 204	3 796	84,8	
6214 Sukevan pienpumpppaamoiden liittäminen jv-automaatioon	S	-30 000		-30 000	-30 099	-99	100,3	
6215 Sukevan Pölkky-län jvp-saneeraus	S	-20 000	-15 000	-35 000	-34 154	846	97,6	
6216 Taivallahden jätevesipumpppaamon uusiminen	S	-25 000	-15 000	-40 000	-36 204	3 796	90,5	
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriytys	S	-55 000	25 000	-30 000	-24 781	5 219	82,6	
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuustyöt	S	-15 000	5 000	-10 000	-1 497	8 503	15,0	
4011 Koivukujan ja Kuusikujan päällystys	S	-18 000		-18 000	-17 901	99	99,5	
4102 Taivallahdentien kevyen liikenteen väylä	S	-25 000	-25 000	-50 000	-47 893	2 107	95,8	
4206 Koulukeskuksen piharemontti								
Menot	S	-150 000	-30 000	-180 000	-156 847	23 153	87,1	
Tulot	S	50 000	-20 000	30 000	24 000	-6 000	80,0	
4207 Sukevan koulun ja päiväkodin piha	S	-20 000	-19 000	-39 000	-38 446	554	98,6	
4208 Sukevan Liikekeskus, leikkipuisto	S	-30 000		-30 000	-27 430	2 570	91,4	
4209 Sonkajärven paloaseman pihan asfaltointi	S	-15 000		-15 000	-15 000		100,0	
4309 Urheilukentän peruskorjaus	S		-10 000	-10 000	-9 333	667	93,3	
4401 Jyrkän alueen retkeilyreitistö	S	-15 000		-15 000	-16 050	-1 050	107,0	
4402 Matonpesupaikan rakentaminen	S	-50 000	10 000	-40 000	-26 071	13 929	65,2	
4403 Nurmijoen ja Kiltua/Haajainen taukopaikkojen kunnostus								
Menot	S	-24 000		-24 000	-10 339	13 661	43,1	
Tulot	S	15 000		15 000	6 462	-8 538	43,1	
4404 Sälevän yleisen venevalkaman rakentaminen								
Menot	S	-16 000		-16 000	-15 486	514	96,8	
Tulot	S	5 000		5 000		-5 000		
4405 Mustanjoen silta Elekkoreitti	S	-40 000	30 000	-10 000	-10 231	-231	102,3	

	Sitovuus	Ta 2019	Ta-muutos	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot %	TP 2018
6011 Vv-laitoksen huoltoauto	S	-40 000		-40 000	-35 604	4 396	89,0	
6015 Etäluettavat mittarit	S	-40 000		-40 000	-41 041	-1 041	102,6	
Investointiosa yhteensä netto		-2 547 000	-127 500	-2 674 500	-2 576 558	97 942	96,3	-1 561 821
Rahoitusosa								
Toiminta ja investoinnit netto		-1 246 880	188 134	-1 058 746	-506 638	552 108	47,9	413 810
Antolainauksen muutokset								
Antolainasaamisten lisäykset	S						123,3	-21 585
Antolainasaamisten vähennykset	S	94 940		94 940	94 948	8	100,0	53 316
Lainakannan muutokset								
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	S	4 000 000		4 000 000	4 000 000		100,0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	S	-1 012 400		-1 012 400	-1 012 394	6	100,0	-1 009 089
Lyhytaikaisten lainojen muutos	S	-1 500 000	-1 000 000	-2 500 000	-2 700 000	-200 000	108,0	-300 000
Oman pääoman muutokset	S		-157 000	-157 000		157 000		
Vaikutus maksuvalmiuteen		335 660	-968 866	-633 206	-124 084	509 122	19,6	-863 548
Sitovat erät yhteensä:								
Vuosikate, investoinnit ja rahoitusosa		335 660	-968 866	-633 206	-200 945	432 261	31,7	-863 548
Poistoeron ja varauksen muutokset		65 650		65 650	-284 224	-349 874	-432,9	-577 772
Sitovat erät yhteensä	S	401 310	-968 866	-567 556	-485 169	82 387	85,5	-1 441 320
Kaikki yhteensä								
		-2 139 270	-785 212	-2 924 482	-2 270 782	653 700	77,6	-2 318 752

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2019		1.1.-31.12.2018	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 085 279,65		1 797 016,28	
Maksutuotot	197 270,84		182 771,30	
Tuet ja avustukset	354 652,09		346 935,07	
Muut toimintatuotot	1 159 271,85	3 796 474,43	1 197 806,80	3 524 529,45
Valmistus omaan käyttöön		27 615,44		25 056,06
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-5 465 475,62		-5 413 036,74	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 626 360,14		-1 600 570,87	
Muut henkilösivukulut	-185 541,31		-209 705,70	
Palvelujen ostot	-19 926 732,67		-19 959 748,04	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 888 842,44		-1 762 078,76	
Avustukset	-736 547,18		-655 980,39	
Muut toimintakulut	-347 303,23	-30 176 802,59	-251 432,52	-29 852 553,02
TOIMINTAKATE		-26 352 712,72		-26 302 967,51
Verotulot		12 727 677,56		12 220 916,03
Valtionosuudet		15 240 876,00		15 656 978,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	4 662,17		7 583,29	
Muut rahoitustuotot	431 656,58		461 992,31	
Korkokulut	-57 125,38		-63 975,86	
Muut rahoituskulut	-1 976,87	377 216,50	-4 895,58	400 704,16
VUOSIKATE		1 993 057,34		1 975 630,68
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 274 501,20		-1 291 240,48	
Arvonalentumiset	-4 473,80	-1 278 975,00	-1,00	-1 291 241,48
TILIKAUDEN TULOS		714 082,34		684 389,20
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-579 224,01		67 227,95
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		295 000,00		-645 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		429 858,33		106 617,15

3.2 Rahoituslaskelma

	<u>1.1.-31.12.2019</u>		<u>1.1.-31.12.2018</u>	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	1 993 057		1 975 631	
Tulorahoituksen korjauserät	78 116	2 071 173	-59	1 975 572
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-2 624 177		-1 561 821	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	44 662			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 704	-2 577 811	59	-1 561 762
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-506 638		413 810
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
Antolainasaamisten lisäykset			-21 585	
Antolainasaamisten vähennykset	94 948	94 948	53 316	31 731
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 012 394		-1 009 089	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 700 000	287 606	-300 000	-1 309 089
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	-104 623		104 623	
Saamisten muutos	-269 784		569 672	
Korottomien velkojen muutos	-288 970	-663 377	404 733	1 079 028
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-280 823		-198 330
RAHAVAROJEN MUUTOS		-787 461		215 480
RAHAVAROJEN MUUTOS				
Rahavarat 31.12.	313 257		1 100 718	
Rahavarat 1.1.	1 100 718	-787 461	885 238	215 480

3.3 Tase

VASTAAVAA

A PYSYVÄT VASTAAVAT

I Aineettomat hyödykkeet

2. Muut pitkävaikutteiset menot

85 214,07

164 999,47

85 214,07

164 999,47

II Aineelliset hyödykkeet

1. Maa- ja vesialueet

1 588 228,08

1 581 488,15

2. Rakennukset

15 383 913,58

14 243 155,96

3. Kiinteät rakenteet ja laitteet

3 740 886,45

3 674 619,14

4. Koneet ja kalusto

502 632,13

196 135,36

5. Muut aineelliset hyödykkeet

7 568,46

7 568,46

6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

478 992,18

632 711,55

21 702 220,88

20 335 678,62

III Sijoitukset

1. Osakkeet ja osuudet

4 571 007,11

4 560 180,91

3. Muut lainasaamiset

91 373,45

186 321,67

4. Muut saamiset

173 826,04

173 826,04

4 836 206,60

4 920 328,62

B TOIMEKSIANTOJEN VARAT

1. Valtion toimeksiannot

270 067,02

298 233,63

2. Lahjoitusrahastojen varat

252 758,09

159 529,62

522 825,11

457 763,25

C VAIHTUVAT VASTAAVAT

II Saamiset

Lyhytaikaiset saamiset

1. Myyntisaamiset

402 419,86

311 201,70

2. Lainasaamiset

3 375,00

3. Muut saamiset

235 500,89

151 611,55

4. Siirtosaamiset

349 073,49

251 021,59

986 994,24

717 209,84

IV Rahat ja pankkisaamiset

313 256,68

1 100 717,63

VASTAAVAA YHTEENSÄ

28 446 717,58

27 696 697,43

VASTATTAVAA

	Vuosi 2019	Vuosi 2018
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	9 933 975,02	9 933 975,02
III Muut omat rahastot	44 082,44	44 082,44
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 921 521,96	2 814 904,81
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	429 858,33	106 617,15
	13 329 437,75	12 899 579,42
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	1 518 312,38	939 088,37
2. Vapaaehtoiset varaukset	350 000,00	645 000,00
	1 868 312,38	1 584 088,37
C PAKOLLISET VARAUKSET		
2. Muut pakolliset varaukset	76 863,00	
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Valtion toimeksiannot	270 067,02	298 233,63
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	252 758,09	264 152,46
	522 825,11	562 386,09
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 232 557,00	5 143 257,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	518 362,31	687 991,55
7. Muut velat	7 689,70	
	8 758 609,01	5 831 248,55
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	1 000 000,00	3 700 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	910 700,00	844 034,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	169 629,24	168 360,47
5. Saadut ennakot	1 263,93	3 027,24
6. Ostovelat	652 466,80	806 221,14
7. Muut velat	128 990,42	142 413,40
8. Siirtovelat	1 027 619,94	1 155 338,75
	3 890 670,33	6 819 395,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	28 446 717,58	27 696 697,43

3.4 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	Vuosi 2019		Vuosi 2018	
Toimintatuotot		28 541 206		27 744 088
Toimintakulut		-54 901 580		-54 600 720 *
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		20 243		25 143
Toimintakate		-26 340 131		-26 831 489
Verotulot		12 674 703		12 172 635
Valtionosuudet		16 654 284		16 967 726
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	5 453		3 386	
Muut rahoitustuotot	435 466		444 836	
Korkokulut	-152 283		-150 343	
Muut rahoituskulut	-61 798	226 839	-44 263	253 616
Vuosikate		3 215 695		2 562 488
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 541 564		-2 478 152	
Omistuksen eliminointierot	-12 010		-19 788	
Arvonalentumiset	-4 474	-2 558 048	-124 115	-2 622 055
Satunnaiset erät		50		391 548
Tilikauden tulos		657 697		331 981
Tilinpäätössiirrot		2 939		4 522
Tilikauden verot		-4 497		-515
Laskennalliset verot		-9 143		-7 861
Vähemmistöosuudet		-8 807		-7 093
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		638 189		321 034

* vertailutietoa on muutettu 8.257 euroa

Konsernin rahoituslaskelma

	Vuosi 2019		Vuosi 2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 215 695		2 562 488	
Satunnaiset erät	50		391 548	
Tilikauden verot	-4 497		-515	
Tulorahoituksen korjauserät	-17 825	3 193 423	-416 595	2 536 926
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 008 928		-3 645 096	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	137 709		35 040	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	24 877	-3 846 342	456 673	-3 153 383
Toiminnan ja investointien rahavirta				
		-652 919		-616 457
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys		-705		-21 585
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 530 691		3 433 110	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 745 738		-1 743 808	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 693 941	91 012	-559 589	1 129 713
Oman pääoman muutokset		-2 936		16 932
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-74 934		96 896	
Vaihto-omaisuuden muutos	-16 855		12 003	
Saamisten muutos	-527 503		337 008	
Korottomien velkojen muutos	-49 756	-669 047	345 096	791 003
Rahoituksen rahavirta				
		-581 676		1 916 063
Rahavarojen muutos				
		-1 234 595		1 299 606
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 075 892		4 310 487	
Rahavarat 1.1.	4 310 487	-1 234 595	3 010 881	1 299 606

Konsernitase**VASTAAVAA****Vuosi 2019****Vuosi 2018****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

160 370

164 303

Muut pitkävaikutteiset menot

138 075

228 072

Ennakkomaksut

17 686

4 964

316 130

397 340

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

2 073 503

2 047 348

Rakennukset

25 684 529

23 778 938

Kiinteät rakenteet ja laitteet

3 924 230

3 870 960

Koneet ja kalusto

1 254 037

1 018 855

Muut aineelliset hyödykkeet

87 632

37 793

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

1 211 261

2 103 720

34 235 191

32 857 615

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosuudet

229 641

207 633

Muut osakkeet ja osuudet

915 315

925 936

Muut lainasaamiset

18 173

18 173

Muut saamiset

188 354

187 649

1 351 484

1 339 391**TOIMEKSIANTOJEN VARAT**

Valtion toimeksiannot

63 785

103 339

Lahjoitusrahastojen varat

286 269

187 552

Muut toimeksiannot

225 448

280 633

575 501

571 524**VAIHTUVAT VASTAAVAT**

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

78 828

75 139

Muu vaihto-omaisuus

117 084

103 955

195 912

179 094

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Muut saamiset

1 027

4 476

Siirtosaamiset

137

121

1 164

4 597

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

1 113 396

977 309

Lainasaamiset

29 240

101 100

Muut saamiset

954 922

513 836

Siirtosaamiset

630 203

605 892

2 727 760

2 198 137

Rahoitusarvopaperit

Muut arvopaperit

73 695

399

73 695

399

Rahat ja pankkisaamiset

3 002 197

4 310 088

VASTAAVAA YHTEENSÄ

42 479 035

41 858 185

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2019	Vuosi 2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2 845	484
Arvonkorotusrahassto	49 162	49 162
Muut omat rahastot	1 468 454	1 414 968
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 457 395	1 163 743
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	638 189	321 034 *
	<hr/>	<hr/>
	13 550 020	12 883 366
VÄHEMMISTÖOSUUDET	57 772	73 321
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	284 715	287 433
	<hr/>	<hr/>
	284 715	287 433
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	68 390	130 286
Lahjoitusrahastojen pääomat	293 087	298 775
Muut toimeksiantojen pääomat	26 634	32 538
	<hr/>	<hr/>
	388 112	461 600
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 652 508	15 629 394
Lainat julkisyhteisöiltä	927 020	1 198 948
Muut velat	37 082	
Laskennalliset verovelat	96 092	89 086
	<hr/>	<hr/>
	19 712 702	16 917 428
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	1 000 000	3 700 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 543 232	1 508 096
Lainat julkisyhteisöiltä	271 928	268 974
Saadut ennakot	87 292	75 182
Ostovelat	2 045 678	2 021 160
Muut velat	266 399	273 857
Siirtovelat	3 257 212	3 375 932
Laskennalliset verovelat	13 973	11 836
	<hr/>	<hr/>
	8 485 713	11 235 038
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	42 479 035	41 858 185

* vertailutietoa on muutettu 8.257 euroa

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot kirjataan niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle. Joulukuun 2018 negatiivinen verotilitys oli kuitenkin kirjattu siirtovelaksi.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyin poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelmaan on lisätty kiinteästi asennetut suuret keittiökoneet omaksi ryhmäkseen sekä jaettu muut pitkävaikutteiset menot rahoitusosuuksiin muille yhteisöille ja muihin pitkävaikutteisiin menoihin (Valtuusto 16.12.2019).

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Kehittämismenot ja aineettomat oikeudet	Tasapoisto 5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto 3 vuotta
Osakehuoneistojen muutostyöt	Tasapoisto 5 vuotta
Tavanomaista suuremmat kaavoitusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Vesistöjen kunnostusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Osallistuminen muiden yhteisöjen pysyvien vastaavien hankintamenoihin	Kunnanhallitus vahvistaa tapauskohtaisesti
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto 5 vuotta
Asuin-, hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto 40 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto 20 vuotta
Muut rakennukset	Tasapoisto 30 vuotta
Vesi- ja viemäriverkot ja laitteet	Menojäännöspoisto 10 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto 25 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto 20 %
Atk-laitteet	Tasapoisto 3 vuotta
Keittiön koneet ja laitteet	Tasapoisto 10 vuotta
Muut koneet ja kalusto	Tasapoisto 5 vuotta

Muiden pitkävaikutteisten menojen ryhmään kuuluvan maakunnallisen laajakaistan poistoajaksi kunnanhallitus on 25.11.2013 vahvistanut viisi vuotta.

Pienet, alle 10 000 euron hyödykehankinnat on kirjattu vuosikuluiksi.

Osakkeet on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Vuonna 2019 on kirjattu alas toimintansa lopettaneiden yhtiöiden osakkeiden arvoja yhteensä 4 474 euroa (Toyman Oy ja Osuuskunta Savon Pellava).

Lainasaamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuutta ei ole merkitty taseeseen.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.2.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt hankintamenomenetelmällä ja kuntayhtymät suhteellisesti peruspääomaosuuden mukaan. Osakkuusyhteisö on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Konsernin sisäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä eriä lukuun ottamatta. Sisäiset katteet ja kiinteistöverot on eliminoitu.

Kiinteistöyhtiöiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Tilikauden poiston erotus on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhtiön poistojen oikaisuksi. Edellisten tilikausien poistojen erotus on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta taseessa ja tilikauden yli- ja alijäämästä tuloslaskelmassa.

Kunnan ja kuntayhtymien poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseessa omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmassa tilikauden tulokseen. Tytäryhteisöjen poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahaus on konsernituloslaskelmassa siirretty toimintatuotoista valtionosuuksiin.

4.2.2 Muutokset konsernirakenteessa

Aluekehityssäätiö (kunnan omistus 100 %, äänivalta 60 %) ja sen tytäryhteisö (säätiön omistus 63,5 %) Aluepro Oy muodostavat yhdessä alakonsernin, joka on yhdistelty tytäryhteisönä Sonkajärven kuntakonserniin vuodesta 2016 alkaen. Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto (josta kunnan osuus 50 %) sisältyy Aluekehityssäätiön taseeseen.

Kunnan omistusosuus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymässä on vähentynyt (v. 2018 10,43 %, v. 2019 10,41 %). Kunta hankki v. 2019 omistukseensa loput Sonkajärven Virastokeskus Oy:n osakkeista, joten omistusosuus on nyt 100 % (v. 2018 90,22 %). Osuus Sukevan Liikekeskuksessa on kasvanut yhtiön osakejärjestelyjen myötä (v. 2018 20,75 %, v. 2019 25,78 %).

4.3 Tuloslaskelman liitetiedot

4.3.1 Toimintatulot tehtäväalueittain

(ulkoiset tulot tuhansina euroina taloustilaston jaottelun mukaisesti)

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	18	12	18	12
Sosiaali- ja terveystalvet	22 647	21 942	12	0
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 156	1 368	523	552
Yhdyskuntapalvelut	3 711	3 520	2 245	2 103
Muut palvelut	1 009	902	998	858
Yhteensä	28 541	27 744	3 796	3 525

4.3.2. Verotulot

	2019	2018
Kunnan tulovero	9 785 934	9 415 747
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 068 679	1 946 544
Kiinteistövero	873 065	858 624
Verotulot yhteensä	12 727 678	12 220 916

4.3.3. Valtionosuudet

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	15 478 799	15 885 452	15 478 799	15 885 452
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	3 337 224	3 390 095	3 337 224	3 390 095
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-237 923	-228 474	-237 923	-228 474
Yksikköhintarahoitukseen perustuvat valtionosuudet	1 413 408	1 310 748		
Valtionosuudet yhteensä	16 654 284	16 967 726	15 240 876	15 656 978

4.3.4. Palvelujen ostojen erittely

	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	16 830 852	16 866 391
Muiden palvelujen ostot	3 095 880	3 093 357
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	19 926 733	19 959 748

4.3.5 Tuottoihin ja kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset

	2019
Kunnan osuus kuntayhtymän alijäämästä	
Lisäys tilikaudella	76 863
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	76 863

4.3.6. Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni	
	2019	2018
Satunnaiset tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	50	428 897
Satunnaiset kulut		
Muut satunnaiset kulut	0	37 349

4.3.7. Rahoitustuotot ja -kulut

	2019	2018
Tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä		
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot muista yhteisöistä	399 567	399 365
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	29 702	41 408
Yhteensä	429 269	440 773

4.4 Taseen liitetiedot

4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

	Muut pitkä- vaikutt. menot	Aineettomat yhteensä
Poistamaton hank.meno 1.1.	164 999,47	164 999,47
Rahoitusosuudet tilikaudella	14 200,00	14 200,00
Siirrot erien välillä	40 378,70	40 378,70
Tilikauden poisto	105 964,10	105 964,10
Poistamaton hank.meno 31.12.	85 214,07	85 214,07
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	85 214,07	85 214,07

Aineelliset hyödykkeet

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät raken- teet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet
Poistamaton hank.meno 1.1.	1 581 488,15	14 243 155,96	3 674 619,14	196 135,36	7 568,46
Lisäykset tilikaudella	9 697,00			383 088,04	
Rahoitusosuudet tilikaudella			30 461,90		
Vähennykset tilikaudella	2 957,07				
Siirrot erien välillä		1 763 740,38	565 692,28		
Tilikauden poisto		622 982,76	468 963,07	76 591,27	
Poistamaton hank.meno 31.12.	1 588 228,08	15 383 913,58	3 740 886,45	502 632,13	7 568,46
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	1 588 228,08	15 383 913,58	3 740 886,45	502 632,13	7 568,46

	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset yhteensä
Hankintameno 1.1.	632 711,55	20 335 678,62
Lisäykset tilikaudella	2 216 091,99	2 608 877,03
Rahoitusosuudet tilikaudella		30 461,90
Vähennykset tilikaudella		2 957,07
Siirrot erien välillä	-2 369 811,36	-40 378,70
Tilikauden poisto		1 168 537,10
Poistamaton hank.meno 31.12.	478 992,18	21 702 220,88
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	478 992,18	21 702 220,88

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

	Tytäryhteisöt	Kuntayhtymät	Osakkuus- yhteisöosakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	955 565,84	2 700 645,43	12 563,64	891 406,00	4 560 180,91
Lisäykset	15 300,00				15 300,00
Vähennykset					4 473,80
Hankintameno 31.12.	970 865,84	2 700 645,43	12 563,64	891 406,00	4 571 007,11
Arvonlennukset				4 473,80	
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	970 865,84	2 700 645,43	12 563,64	886 932,20	4 571 007,11

Laina- ja muut saamiset

	Tytäryhteisöt	Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	168 148,65	191 999,06	360 147,71
Vähennys tilikaudella	94 948,22		94 948,22
Hankintameno 31.12.	73 200,43	191 999,06	265 199,49
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	73 200,43	191 999,06	265 199,49

Omistukset muissa yhteisöissä

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden tuloksesta
<u>Tytäryhteisöt</u>						
Sonkakoti Oy	Sonkajärvi	100	100	1 371	6 336	
Sonkajärven Virastokeskus Oy	Sonkajärvi	100	100	721	21	9
Aluekehityssäätiö *	Sonkajärvi	100	100	155	171	-42
*josta Aluepro Oy	Sonkajärvi		63,5	-29	26	-37
<u>Kuntayhtymät</u>						
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	1,83	1,83	16	105	
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	2,10	2,10	288	587	83
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky	Kuopio	1,15	1,15	1 067	4 968	-99
Itä-Suomen päihdehuollon ky	Mäntyharju	0,92	0,92	14		-3
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	Iisalmi	8,62	8,62	1 902	460	12
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	Iisalmi	10,41	10,41	1 188	2 955	
<u>Osakkuusyhteisöt</u>						
Sukevan Liikekeskus Oy	Sonkajärvi	25,78	25,78	304	1	1

Vaihtuvat vastaavat**Saamisten erittely**

Lyhytaikaiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä	2019	2018
Myyntisaamiset	31 598	28 342
Siirtosaamiset	5 112	1 559
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	73 675	54 785
Siirtosaamiset	280 330	195 663

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset	Konserni		Kunta	
Siirtosaamiset	2019	2018	2019	2018
Siirtyvät korot	27 281	38 175	30 374	41 408
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuuden palautus			250 628	146 327
Kelan korvaus henkilöstön työterveyshuollosta			29 370	25 532
Muut tulojäämät	602 922	567 717	38 701	37 755
Siirtosaamiset yhteensä	630 203	605 892	349 073	251 022
Muut saamiset				
Valtionosuussaamiset			95 527	38 574
Arvonlisäverosaamiset			139 795	113 038
Muut saamiset			179	
Muut saamiset yhteensä			235 501	151 612

Taseeseen sisältyvät saamiset

	2019	2018
Vesihuoltolaitoksen ei-palautuskelpoiset liittymismaksut, jotka laskutetaan kuluttajilta sopimuksen tekoa seuraavien kymmenen vuoden aikana	0	3 531
Aluekehityssäätiön puolesta maksetun takauksen takaisinperintä	332 400	333 600

4.4.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma	9 933 975	9 933 975	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 1.1.	484	484		
Lisäykset tilikaudella	2 555			
Vähennykset tilikaudella	-194			
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.12.	2 845	484		
Arvonkorotusrahastot 1.1.	49 162	143 976		
Vähennykset tilikaudella		-94 814		
Arvonkorotusrahastot 31.12.	49 162	49 162		
Muut omat rahastot				
Elinkeinorahaston pääoma 1.1.	44 082	44 082	44 082	44 082
Ei muutoksia tilikaudella				
Elinkeinorahaston pääoma 31.12.	44 082	44 082	44 082	44 082
Muut rahastopääomat 1.1.	1 370 886	1 259 810		
Lisäykset tilikaudella	66 310	113 252		
Vähennykset tilikaudella	-12 824	-2 176		
Muut rahastopääomat 31.12.	1 424 372	1 370 886		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 468 454	1 414 968	44 082	44 082
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	1 484 777	1 263 439	2 921 522	2 814 904
Lisäykset tilikaudella	23 156	445		
Vähennykset tilikaudella	-50 538	-100 141		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	1 457 395	1 163 743	2 921 522	2 814 904
Tilikauden yli-/alijäämä	638 189	312 777*	429 858	106 617
Oma pääoma 31.12.	13 550 020	12 875 109	13 329 438	12 899 579

*vertailutietoa on muutettu +8 257 euroa, koska Vaalijalan kuntayhtymä ja Pohjois-Savon Liitto ovat muutaneet v. 2018 tilinpäätöstään

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kunta	
	2019	2018
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 921 522	2 814 904
Tilikauden ylijäämä	429 858	106 617
Kertynyt poistoero 31.12.	1 518 312	939 088
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	350 000	645 000
Kertynyt ylijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	5 219 692	4 505 609

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Osuus kuntayhtymän alijäämästä			76 863	0
Vahingonkorvausvaraus	15 387	12 930		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	244 972	274 503		
Muut varaukset	24 356			
Pakolliset varaukset yhteensä	284 715	287 433	76 863	0

Vieras pääoma**Pitkäaikainen vieras pääoma**

Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pitemmän ajan kuluttua				
	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 829 051	11 150 456	5 847 056	3 430 906
Lainat julkisyhteisöiltä	348 604	400 336	225 765	278 992
	14 177 655	11 550 792	6 072 821	3 709 898

Lyhytaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	Kunta	
	2019	2018
Lyhytaikaiset		
Kuntatodistus 2018/2019 - korko -0,05 %, kertalyhenteinen		2 600 000
Kuntatodistus 2018/2019 - korko 0,20 %, kertalyhenteinen		1 100 000
Kuntatodistus 2019/2020 - korko 0,20 %, kertalyhenteinen	1 000 000	
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	1 000 000	3 700 000

Velkojen erittely

Lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille	2019	2018
Ostovelat	836	96
Lyhytaikaiset velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	1 251	3 302
Siirtovelat	926	

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
Lyhytaikaiset siirtovelat	2019	2018	2019	2018
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	2 470 318	2 228 716	690 194	601 166
Korkojaksotukset	21 968	33 713	14 917	14 612
Valtionosuusennakot	265 866	296 504	77 030	97 677
Kunnan tuloveron palautus	0	234 742	0	234 742
Muut menojäät	499 061	590 514	245 479	207 142
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 257 212	3 384 189	1 027 620	1 155 339

Käyttötililimiitti

	2019	2018
Luotollisen käyttötilin limiitti 31.12.	300 000	300 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	300 000	300 000

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vakuudet

Ympäristöluvan vakuudet	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Omasta puolesta	0	0	10 000	10 000
Muiden puolesta	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	10 000	10 000

Vastuusitoumukset

Takaukset	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	5 470 000	5 470 000
Jäljellä oleva pääoma	0	0	3 279 694	3 509 316
Muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 951 800	2 057 800	1 951 800	2 057 800
Jäljellä oleva pääoma	1 006 352	1 115 520	1 006 352	1 115 520

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	23 882 509	23 263 876
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	15 713	14 946

Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	92 158	100 680	16 774	20 490
Myöhemmin maksettavat	28 984	406 137	15 256	28 634
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut yhteensä	121 142	506 817	32 030	49 124
Toimitilojen vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	305 271	63 055	132 947	99 077
Myöhemmin maksettavat	579 488	170 576	1 448 738	1 882 471
Toimitilojen vuokravastuut yhteensä	884 759	233 631	1 581 685	1 981 548
Vuokravastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	397 429	163 735	149 721	119 567
Myöhemmin maksettavat	608 472	576 713	1 463 994	1 911 105
Vuokravastuut yhteensä	1 005 901	740 448	1 613 715	2 303 672
Siitä konsernin sisäiset vuokravastuut			1 559 362	1 981 548

Muut taloudelliset vastuut

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	27 416			
Arvonlisäveron palautusvastuu, kokonaismäärä	2 170 763	2 153 431	1 808 649	1 747 479
Rahoitusvastuu Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alijäämästä (muodostettu pakollinen varaus v. 2019)			0	178 441
Vastuu Kevan eläkemenoista				
- osuus toimivien jäsenyhteisöjen maksuista	216 692	214 726	216 692	214 726
- seuraavana vuonna erääntyvä eläkemenoperusteinen maksu	720 559	689 880	720 559	689 880
Johdannaisopimukset				
Nimellisarvot	1 645 207	1 703 850		
Markkina-arvot	-99 600	-75 456		
Virastotalon purkamisvastuu	570 000	570 000	570 000	570 000
Muut vastuut	291 812	355 584		

4.6 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä toimielimittäin 31.12.2019:

	2019	2018
Kunnanhallitus ja valtuusto	50	35
Sukevan aluelautakunta	1	1
Sivistyslautakunta	94	92
Tekninen lautakunta	22	27
Kunta yhteensä	167	155

Henkilöstön lukumäärään on laskettu vakinaiset, määräaikaiset (ml. sijaiset) ja työllistetyt henkilöt. Tarkempi selvitys henkilöstöstä on annettu henkilöstökertomuksessa.

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetut luottamushenkilömaksut (eur):

Puolue/puolueyhdistys:	2019	2018
Keskusta	1 919	2 099
Sos.dem.työväenyhdistys Sonkajärvi	1 930	2 557
Perussuomalaiset	705	725
Kokoomus Sonkajärvi	131	146
Vasemmistoliitto	302	277
Ylä-Savon KD/Sonkajärvi	0	0
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	4 987	5 805

Lakisääteisen tilintarkastuksen tilikaudella 1.1.–31.12.2019 on suorittanut BDO Auditor Oy.

Tilintarkastajan palkkiot	2019	2018
• tilintarkastuspalkkiot	7 804	9 378
• tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 075	4 055
Yhteensä	12 879	13 433

5 Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

5.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

5.1.1 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Tuloslaskelma

	<u>Vuosi 2019</u>	<u>Vuosi 2018</u>
Liikevaihto	1 003 356,84	887 499,00
Valmistus omaan käyttöön		570,68
Liiketoiminnan muut tuotot	2 140,18	2 718,62
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-322 791,64	-286 620,28
Palvelujen ostot	-238 319,87	-241 054,37
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-111 252,80	-129 651,94
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-26 136,06	-27 187,51
Muut henkilösivukulut	-3 999,76	-4 604,95
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-292 247,92	-301 120,52
Liiketoiminnan muut kulut	-8 462,12	-6 386,42
Liikealijäämä yhteensä	2 286,85	-105 837,69
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	305,82	945,98
Korkokulut	-5 368,89	-8 212,78
Korvaus peruspääomasta	-61 448,11	-61 448,11
Muut rahoituskulut		-105,69
Alijäämä ennen varauksia	-64 224,33	-174 658,29
Poistoeron vähennys	14 167,71	15 741,90
Tilikauden alijäämä	-50 056,62	-158 916,39
Taseyksikön tuloslaskelman tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,1	-3,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-0,1	-4,9
Voitto, %	-6,4	-19,7

Rahoituslaskelma

	<u>Vuosi 2019</u>		<u>Vuosi 2018</u>	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikealijäämä	2 286,85		-105 837,69	
Poistot ja arvonalentumiset	292 247,92		301 120,52	
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-66 511,18</u>	228 023,59	<u>-68 820,60</u>	126 462,23
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-333 144,23		-194 078,89	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	<u></u>	-333 144,23	<u></u>	-194 078,89
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-105 120,64		-67 616,66
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset muilta				-3 360,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	605 000,00			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-59 333,00		-59 333,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-170 141,15		-63 901,02	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	<u>-190 000,00</u>	185 525,85	<u>190 000,00</u>	66 765,98
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos muilta	-95 948,01		-5 758,42	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	11 346,49		-9 471,70	
Korottomien velkojen muutos muilta	<u>4 196,31</u>	-80 405,21	<u>19 440,80</u>	4 210,68
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		105 120,64		67 616,66
RAHAVAROJEN MUUTOS		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Taseyksikön rahoituslaskelman tunnusluvut				
Investointien tulorahoitus, %		68,4		65,2
Laskennallinen lainanhoitokate		1,3		0,8

Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta kuvaa taseyksikön ja kunnan välisen yhdystilin muutosta.

Tase**VASTAAVAA****31.12.2019****31.12.2018****A PYSYVÄT VASTAAVAT****I Aineettomat hyödykkeet**

1. Muut pitkävaikutteiset menot

8 509,21

17 039,24

II Aineelliset hyödykkeet

1. Maa- ja vesialueet

60 298,03

60 298,03

2. Rakennukset

26 739,03

28 011,33

3. Kiinteät rakenteet ja laitteet

2 616 779,24

2 665 793,18

4. Koneet ja kalusto

99 482,59

37 653,51

6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

72 977,19

35 093,69

2 876 276,08

2 826 849,74

III Sijoitukset

1. Osakkeet ja osuudet

321 525,00

321 525,00

4. Muut saamiset

29 900,00

29 900,00

351 425,00

351 425,00

C VAIHTUVAT VASTAAVAT**II Saamiset**

Lyhytaikaiset saamiset

1. Myyntisaamiset

214 461,67

118 513,66

VASTAAVAA YHTEENSÄ**3 450 671,96****3 313 827,64****VASTATTAVAA****A OMA PÄÄOMA****I Peruspääoma**

4 096 540,68

4 096 540,68

IV Edellisten tilikausien alijäämä

-2 308 838,90

-2 149 922,51

V Tilikauden alijäämä

-50 056,62

-158 916,39

1 737 645,16

1 787 701,78

B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

1. Poistoero

127 509,37

141 677,08

E VIERAS PÄÄOMA**I Pitkäaikainen**

2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta

1 225 334,00

719 667,00

II Lyhytaikainen

1. Joukkovelkakirjalainat

190 000,00

2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta

99 333,00

59 333,00

3. Lainat kunnalta

110 617,73

280 758,88

6. Ostovelat

87 474,90

85 792,59

7. Muut velat

29 485,22

21 615,92

8. Siirtovelat

33 272,58

27 281,39

360 183,43

664 781,78

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**3 450 671,96****3 313 827,64****Taseyksikön taseen tunnusluvut**

Omavaraisuusaste, %

54,1

58,2

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

157,7

155,5

Kertynyt alijäämä, 1000 euroa

-2 359

-2 309

Lainakanta 31.12., 1000 euroa

1 435

1 250

Talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	TP 2018	TA 2019	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
Toimintatulot	890 789	944 250	944 250	1 005 497	-61 247	106,5
Toimintamenot	-695 505	-729 990	-729 990	-710 962	-19 028	97,4
Toimintakate	195 284	214 260	214 260	294 535	-80 275	137,5
Rahoitustulot ja -menot	-68 822	-70 570	-70 570	-66 511	-4 059	94,2
Muut rahoitustulot	946	880	880	306	574	34,8
Korkokulut	-8 213	-10 000	-10 000	-5 369	-4 631	53,7
Korvaus peruspääomasta	-61 450	-61 450	-61 450	-61 448	-2	100,0
Muut rahoituskulut	-105					
Vuosikate	126 462	143 690	143 690	228 024	-84 334	158,7
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot	-301 120	-308 880	-308 880	-292 248	-16 632	94,6
Tilikauden tulos	-174 658	-165 190	-165 190	-64 224	-100 966	38,9
Poistoeron muutos	15 742	14 160	14 160	14 168	-8	100,1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-158 916	-151 030	-151 030	-50 056	-100 974	33,1
Kokonaiskustannukset	-1 066 393	-1 110 320	-1 110 320	-1 070 027	-40 293	96,4

Valtuustoon nähden sitovia ovat tilikauden tulos ja poistoeron muutos.

Investointiosan toteutumisvertailu

		TA 2019	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
Rakennukset						
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus	Menot	-60 000	-15 000	-18 142	-3 142	120,9
Rakennukset yhteensä	Menot	-60 000	-15 000	-18 142	-3 142	121
Johtoverkostot ja laitteet						
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Menot	-60 000	-60 000	-49 364	10 636	82,3
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Menot	-60 000	-33 000	-42 552	-9 552	128,9
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus	Menot	-25 000	-25 000	-21 204	3 796	84,8
6214 Sukevan pienpumppaamoiden liittäminen jv-automaatioon	Menot	-30 000	-30 000	-30 099	-99	100,3
6215 Sukevan Pölkkyän jvp-saneeraus	Menot	-20 000	-35 000	-34 154	846	97,6
6216 Taivallahden jätevesipumppaamon uusiminen	Menot	-25 000	-40 000	-36 204	3 796	90,5
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriytytys	Menot	-55 000	-30 000	-24 781	5 219	82,6
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Menot	-275 000	-253 000	-238 358	14 642	94,2
Koneet ja kalusto						
6011 Vv-laitoksen huoltoauto	Menot	-40 000	-40 000	-35 603	-4 397	89,0
6015 Etäluettavat mittarit	Menot	-40 000	-40 000	-41 041	1 041	102,6
Koneet ja kalusto yhteensä		-80 000	-80 000	-76 644	-3 356	95,8
Vesihuoltolaitos yhteensä	Menot	-415 000	-348 000	-333 144	8 144	95,7

Investointiosa on valtuustoon nähden sitova hankkeittain.

Rahoitusosan toteutumisvertailu

Talousarviossa maksuvalmiuden muutos kuvaa vesihuoltolaitoksen taseyksikön ja kunnan välisen yhdystilin muutosta. Tilinpäätöksessä yhdystilivelan muutos esitetään lainakannan muutoksissa.

	TP 2018	TA 2019	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	126 462	143 690	143 690	228 024	84 334	158,7
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-194 079	-415 000	-348 000	-333 144	14 856	95,7
Toiminnan ja investointien rahavirta	-67 617	-271 310	-204 310	-105 120	99 190	51,5
Rahoituksen rahavirta						
Antolainasaamisten muutokset	-3 360					
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		717 000	717 000	605 000	-112 000	84,4
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-59 333	-59 340	-59 340	-59 333	7	100,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-63 901			-170 141	-170 141	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	190 000	-302 000	-302 000	-190 000	112 000	62,9
Saamisten muutokset	-5 758			-95 948	-95 948	
Lyhytaikaisten velkojen muutokset	9 969			15 542	15 542	
Rahoituksen rahavirta	67 617	355 660	355 660	105 120	-250 540	29,6
Maksuvalmiuden muutos	0	84 350	151 350	0	151 350	0,0

Valtuustoon nähden sitovia ovat antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät.

Hulevesi

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	TP 2018	TA 2019	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
Toimintamenot	-23	-12 710	-12 710	-3 382	-9 328	26,6
Toimintakate	-23	-12 710	-12 710	-3 382	-9 328	26,6
Rahoitustulot ja -menot						
Korvaus peruspääomasta	-3 012	-3 010	-3 010	-3 012	2	100,1
Vuosikate	-3 035	-15 720	-15 720	-6 394	-9 326	40,7
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot	-25 453	-28 400	-28 400	-28 632	232	100,8
Tilikauden tulos	-28 488	-44 120	-44 120	-35 026	-9 094	79,4
Tilikauden alijäämä	-28 488	-44 120	-44 120	-35 026	-9 094	79,4
Kokonaiskustannukset	-28 488	-44 120	-44 120	-35 026	-9 094	79,4

Investointiosan toteutumisvertailu

<u>Johtoverkostot ja laitteet</u>	TA 2019	Muutettu ta 2019	Toteutunut 2019	Poikkeama	Tot. %
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriyty	-55 000	-30 000	-24 781	-5 219	82,6
Menot yhteensä	-55 000	-30 000	-24 781	-5 219	82,6

Tase

<u>VASTAAVAA</u>	31.12.2019	31.12.2018
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
II Aineelliset hyödykkeet		
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	282 403	286 255
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>282 403</u>	<u>286 255</u>
 <u>VASTATTAVAA</u>		
A OMA PÄÄOMA		
I Jäännöspääoma	410 062	378 888
IV Edellisten tilikausien alijäämä	-92 633	-89 621
V Tilikauden alijäämä	-35 026	-3 012
	<u>282 403</u>	<u>286 255</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>282 403</u>	<u>286 255</u>

5.1.2 Toimintakertomus

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö. Valtuusto on kokouksessaan 28.9.2015 § 32 päättänyt Sonkajärven vesihuoltolaitoksen kirjanpidollisen taseyksikön perustamisesta.

Vesihuoltolaitoksen kustannuspaikat ovat vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteet

- Laatuvaatimusten mukaisen talousveden toimitus asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien käsittely ympäristölupaehtojen mukaisesti. Vuotovesiselvityksiä täydennetään ja niiden perusteella tehdään investointiohjelma.
- Vesihuollon tehostaminen ja uusien asiakkaiden tarpeeseen vastaaminen sekä haja-asutusalueen ja taajamien lähialueen vesihuoltoalueiden selvitykset ja mahdolliset laajennukset.
- Yhdyskunnan vesihuoltovarmuuden lisääminen tukipalveluilla, seudullisella yhteistyöllä ja henkilöstöä täydennyskouluttamalla.
- Vesihuoltolaitoksen kehityssuunnitelmien mukaisesti maksuja tarkistetaan ohjelman mukaan.

Vesihuoltolaitoksella on jätevedenpumppaamoja Sonkajärvellä 38 kpl, Sukevalla 24 kpl ja Jyrkällä 7 kpl. Sukevalla on jätevedenpuhdistamo ja Jyrkällä on pienpuhdistamo. Jätevesiverkostoja on Sonkajärvellä 70 578 metriä, Sukevalla 26 854 metriä ja Jyrkällä 2 140 metriä.

Sonkajärvellä on paineenkorotus- ja mittakaivoja 7 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkostoa 51 860 metriä. Sukevalla mittakaivoja on 4 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkostoa 97 744 metriä. Jyrkällä on mittakaivoja 2 kpl, yksi vedenottamo sekä vesijohtoverkostoa 2 793 metriä.

Talousveden tuottajana Jyrkän vedenottamo lukuun ottamatta toimii tukkuvesiyhtiö Ylä-Savon Vesi Oy.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella 2019

Sukevan Pölkkyän ja Taivallahden jätevesipumppaamot on saneerattu loppuvuodesta 2019. Jätevesipumppaamojen saneerauksia jatketaan niin Sonkajärvellä kuin Sukevallakin vuoden 2020 aikana.

Sukevan vesitornia vankilan alueen läheisyydessä on sisäpuolisin osin saneerattu. Vesitornin kuntoarvio teetetään vuoden 2020 aikana.

Pienpumppaamojen liittämistä vesihuoltoautomaatioon on tehty vuonna 2019 ja työt jatkuvat vuonna 2020. Tavoitteena on kaikkien pienpumppaamoiden liittäminen vesihuoltoautomaatioon.

Vesihuoltolaitos käynnisti monivuotisen projektin etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä asiakkaiden kiinteistöihin. Ennen mittarikanta on ollut pääosin vanhentunutta ja uusien vesimittareiden vaihto on ollut ajankohtainen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vesihuoltolaitos on osallistunut Ylä-Savon vesihuollon operointiselvitykseen. Vesihuollon operointi kytkeytyisi Ylä-Savon Vesi Oy:n yhteyteen, mutta omana kustannuseriteltyinä toimintona. Operointiyhtiö ja kunta tekisivät kuntakohtaisen sopimuksen ja kuntakohtaisista kustannuksista pidettäisiin erilliskirjanpitoa. Selvitys operointimallista valmistuu alkuvuodesta 2020 ja tavoitteena on saada niihin valtuustoilta kannanotto kesäkuussa 2020.

Henkilöstö

Vesihuoltolaitoksella on ollut yksi vesihuoltomestari ja kaksi vesihuoltoasentajaa. Asiakaspalvelun, sopimukset ja laskutuksen on hoitanut teknisen toimen palvelusihteeri (0,35 htv). Henkilöstön määrä on ollut alimitoitettu vesihuoltomestarin ollessa poissa. Tukiresursointia on tehty teknisen toimen puolelta.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesilaskutusta ja asiakkaiden maksukäyttäytymisestä seurataan kuukausitasolla. Asiakkaiden maksukäyttäytyminen on parantunut ja perintätoimet ovat tehokkaat, mutta edelleen mittarilukukorttien palauttamatta jättämiset kuntaan määräaikaan mennessä teettävät ylimääräistä työtä.

Taseyksikön talous

Jätevesilaskutuksen vesimäärä oli 106 653 m³ (114 555 m³ v. 2018). Käyttöveden osalta laskutettu vesimäärä oli 240 089 m³ (251 942 m³ v. 2018).

Vuoden 2019 liikevaihto oli 1,003 milj. euroa (0,887 milj. euroa v. 2018). Käyttömenot olivat 0,711 milj. euroa (0,695 milj. euroa v. 2018). Alijäämää muodostui 0,050 milj. euroa.

Tilikauden tuloksen käsittely

Tuloslaskelman mukaan vesihuoltolaitoksen tilikauden alijäämä ennen varauksia on -64 224 euroa. Tuloksen käsittelyä tehdään seuraavat toimenpiteet:

1. Kirjataan poistoeron vähennys (+) siirtoviemärin osalta 14 168 euroa.
2. Tilikauden alijäämä -50 057 euroa lisätään edellisten tilikausien alijäämään.

5.1.3 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus- ja jaksotuseriaatteet ja -menetelmät

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperiaatteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty kunnan liitetiedoissa.

Tuloslaskelman liitetiedot

Liikevaihto

Sisältää ulkoiset ja sisäiset tulot	2019	2018
Vesilaitos	495 954	422 927
Viemärlaitos	507 403	464 922
Yhteensä	1 003 357	887 849

Taseen liitetiedot

Pysyvät vastaavat

	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet					
		Muut pitkä- vaikutteiset menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät ra- kenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräi- set hankin- nat
Poistamaton hankintameno 1.1.	17 039,24	60 298,03	28 011,33	2 665 793,18	37 653,51	35 093,69	2 826 849,74
Lisäykset					76 644,19	256 500,04	333 144,23
Siirrot erien välillä				218 616,54		-218 616,54	0
Tilikauden poistot	-8 530,03		-1 272,30	-267 630,48	-14 815,11		-283 717,89
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 509,21	60 298,03	26 739,03	2 616 779,24	99 482,59	72 977,19	2 876 276,08

Pysyvien vastaavien sijoituksiin sisältyvät Ylä-Savon Vesi Oy:n osakkeet 321 525 euroa. Muihin pysyvien vastaavien saamiin sisältyy palautettavia sähköverkon liittymismaksuja 29 900 euroa.

Oma pääoma

	2019	2018
Peruspääoma	4 096 541	4 096 541
Edell. tilikausien alijäämä	-2 308 839	-2 149 923
Tilikauden alijäämä	-50 057	-158 916
Oma pääoma yhteensä	1 737 645	1 787 702

Vieras pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma

Vesihuoltolaitoksen osuus kunnan pitkäaikaisista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	828 002	487 335

Lyhytaikainen vieras pääoma
Siirtovelat

	2019	2018
Lomapalkkavelka	22 073	19 807
Muut siirtovelat	11 200	7 474
Siirtovelat yhteensä	33 273	27 281

6 Tilinpäätöksen tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet, liittymismaksut ja muut rahoitusosuudet. Investointitaso määritellään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi.

Vuosikate €/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnissa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulokseksi "toiminnan ja investointien rahavirta" itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta – välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investoinnit

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoito**Laskennallinen lainanhoitokate**

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennysten määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Maksuvalmius**Kassan riittävyys (pv)**

$$= 365 \text{ pv} \times \text{Kassavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Kassavarat 31.12.

$$= \text{Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset}$$

Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Käyttöomaisuusinvestoinnit

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Taseen tunnusluvut

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta; 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot koostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla keskimäärin n. 30 %.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat €/asukas

Tunnusluku lasketaan jakamalla lainakanta 31.12. tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukaisella asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Konsernin tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kunta-konsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Konsernin lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Konsernin lainat €/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan konserni-tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Tilinpäätös	sidottu

Tositelajit:

Numerosarja	Koodi	Nimitys
1	ALKUSA	Alkusaldot
2	BUD	Talousarvio
3	BUDL	Talousarviomuutokset
5	BUDKS	Talousarvion käyttösuunnitelmat
10	MUIST1	Ulkoiset muistiotositteet Raindance
15	MUIRO2	Ulkoiset muistiotositteet Rondo
20	MUISIS	Sisäiset muistiotositteet Raindance
25	MUIRS2	Sisäiset muistiotositteet Rondo
31	VYÖR	Vyörytystositteet
34	KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet
39	KOMMUI	Muistiotositteet käyttöomaisuus
40	SISROP	Sisäiset laskut Rondo
101	PANKKI	Pankkien tiliotteet
102	PALKAT	Palkkatositteet
170	YMR17	Myyntilaskut laji 17
460	YMR46	Myyntilaskut laji 46
510	YMR51	Myyntilaskut laji 51
511	YMRMAN	Myyntireskontran manuaalisuoritukset
521	YMRVII	Myyntireskontran viitesuoritukset
531	YMRHYV	Hyvityslaskujen kuittaukset myyntireskontrassa
540	YMR54	Myyntilaskut laji 54
590	YMR59	Myyntilaskut laji 59
710	YMR71	Myyntilaskut laji 71
730	YMR73	Myyntilaskut laji 73
740	YMR74	Myyntilaskut laji 74
750	YMR75	Myyntilaskut laji 75
760	YMR76	Myyntilaskut laji 76
801	OSTOT	Ostolaskut
899	OMAKSU	Ostolaskujen maksatustositteet
991	KLALKU	Konsernin alkusaldot
992	KLYHT	Konserniyhteisöjen yhdistely
993	KLKIRJ	Konsernikirjaukset
		Liitetietotositteet

SONKAJÄRVEN KUNTA**Tilinpäätöksen allekirjoitus**

Sonkajärvellä 30. 3. 2020

SONKAJÄRVEN KUNNANHALLITUS

 Riina Kurko

 Helmi Kinnunen

 Riitta Tammila

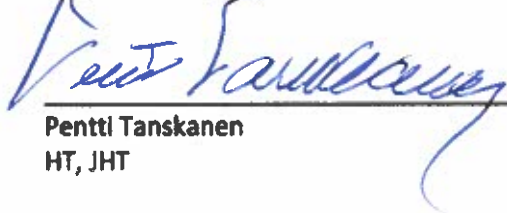

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Sonkajärvellä 28.5. 2020

BDO Audiator Oy

 Pentti Tanskanen
 HT, JHT

HENKILÖSTÖKERTOMUS 2019

Sisällysluettelo

1	Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma	1
2	Henkilöstön määrä ja rakenne	2
	Palvelusuhteen luonne	2
	Henkilöstön määrä toimialueittain	2
	Henkilöstön ikäjakauma	4
	Ikäjohtaminen	4
	Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin	4
	Henkilöstön määrä sopimusaloittain	5
	Henkilöstö työaikamuodoittain	5
	Henkilöstön eläköityminen	6
	Työurasuunnittelu	6
	Henkilöstön vaihtuvuus	6
3	Terveydellinen toimintakyky ja työhyvinvointi	7
	Sairauspoissaolot	7
	Työtapaturmasta johtuvat poissaolot	8
	Perhevapaat	8
	Työsuojelu ja yhteistoiminta	9
	Koulutus- ja virkistystoiminta	9
	Työterveyshuolto	9
	Johtaminen	10
	Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus	10
4	Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa	11
5	Palkkaus ja henkilöstökustannukset	11

1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma

Sonkajärven kunnanhallitus on hyväksynyt 17.12.2018 Sonkajärven kunnan henkilöstöohjelman vuosille 2019 – 2021. Henkilöstöohjelma on kunnan henkilöstöjohtamisen väline, jonka tarkoituksena on kunnan ja kuntakonsernin johtaminen kuntastrategian mukaisesti, sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen.

Kuntastrategiassa on määritelty Sonkajärven kunnan arvot:

AVOIMUUS:	OIKEUDEN- MUKAISUUS:	TASA-ARVO:	YHTEISTYÖ- JA PALVELUHENKI- SYYS:
Aito vuorovaikutus	Tasavertainen kohtaminen ja kohtelu	Tasavertaisuus ihmisten kesken	Aito ja rehellinen vuorovaikutus
Tiedon asiallinen jakaminen	Tehtävien tasapuolinen jakaminen	Yhdenvertainen kohtelu	Tahto tuottaa kilpailukykyisiä kunnallisia palveluja
Luottamukseen ja arvostukseen perustuva yhteistyö	Asioiden objektiivinen valmistelu ja johtaminen		

Henkilöstöohjelman tavoitteena on tukea kunnan strategisia tavoitteita (menestystekijöitä), joita ovat:

- Elinkeinoelämän kehittäminen
- Asuminen ja ympäristö
- Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen
- Tasapainoinen talous
- Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Edellä mainituista tavoitteista henkilöstöohjelma tukee erityisesti tavoitetta sille, että kunnassa on osaava ja motivoitunut henkilöstö. Osaava ja motivoitunut henkilöstö on vastuullinen, arvostaa työtään, vaalii omaa työkykyään ja yhteistä työyhteisöä sekä kehittää ammattitaitoaan.

Sonkajärven kunnan tahtotilana on olla hyvä työnantaja, joka toteuttaa henkilöstöjohtamisessa kunnan arvoja sekä kuntastrategiaa. Tavoitteena on hyvä ilmapiiri ja työyhteisö, jossa ihmisistä välitetään. Työyhteisö on turvallinen ja muutoksia johdetaan hallitusti.

Henkilöstöpolitiikan ja -ohjelman toteutumista arvioidaan vuosittain henkilöstökertomuksen avulla. Kuntatyönantajan on tunnettava henkilöstövoimavarat, joilla palvelut järjestetään. Henkilöstövoimavarojen ennakointi on osa strategiatyötä. Kunnallinen työmarkkinalaitos on julkaissut toukuussa 2013 suosituksen henkilöstöraportoinnin kehittämiseen `Henkilöstövoimavarojen arviointi`. Suositus antaa pohjan kehittää kunnan omaa raportointia, strategista henkilöstöjohtamista sekä henkilöstön ja työyhteisöjen jatkuvaa kehittämistä. Henkilöstöraportin käsittely edellyttää yhteistoimintamenettelyä.

2 Henkilöstön määrä ja rakenne

Palvelusuhteen luonne 31.12.2019

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2019 lopussa oli 167 henkilöä. Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miehiä henkilöstöstä oli 25,7 %, naisia 74,3 %. Vastavana ajankohtana vuonna 2018 henkilöstön määrä oli 155 henkilöä. Henkilöstön määrän lisääntyminen selittyy työllistettyjen määrällä, joka on kaksinkertaistunut edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstön määrä palvelusuhteen luonteen ja sukupuolen mukaan eriteltynä näkyy taulukossa 1 ja koko- ja osa-aikaisuuden mukaan taulukossa 2.

	Naiset	Miehet	Yht. 2019	Yht. 2018
Vakinainen	95	28	123	126
Määräaikainen (ei sij.)	11	6	17	16
Sijainen	6	0	6	4
Työllistetty	12	9	21	9
Yhteensä	124	43	167	155
%	74,3	25,7	100	100

Taulukko 1. Henkilöstön määrä 2018-2019 sukupuolen ja palvelusuhteen luonteen mukaan

	Kokoaikainen	Osa-aikainen	Yhteensä	%
Vakinainen	115	8	123	74
Määräaikainen (ei sij.)	17	0	17	10
Sijainen	6	0	6	4
Työllistetty	17	4	21	12
Yhteensä	155	12	167	100
%	93	7	100	

Taulukko 2. Henkilöstön määrä 31.12.2019 kokoaikaisuuden ja palvelusuhteen luonteen mukaan.

Kansalaisopiston sivutoimisia tuntiopettajia oli 31.12.2019 yhteensä 26, joista naisia 20 ja miehiä 6. Teknisessä toimessa yksi sivutoiminen talonmies sisältyy vakinaisten määrään.

Henkilöstön määrä toimialueittain 31.12.2019

Henkilöstön jakautuminen eri toimi- ja tulosalueille näkyy taulukossa 3.

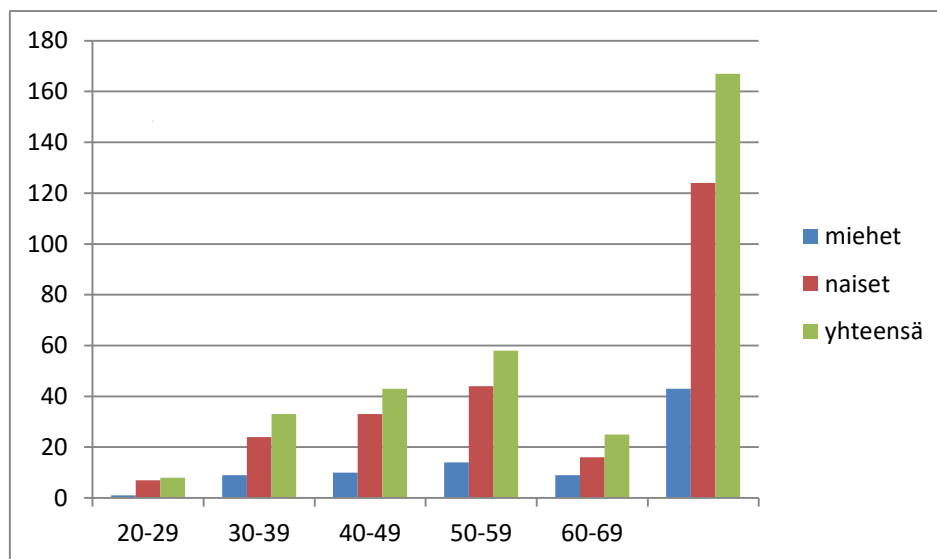
Toimi/tulosalue	Sisäinen luonne	Naiset	Miehet	Yhteensä	%
KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO				50	30 %
Yleishallinto	Vakinainen	6	1	7	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen	1	0	1	
		8	1	9	
Työllistäminen	Vakinainen	2	1	3	
	Määräaikainen	1	0	1	
	Työllistetty	11	6	17	
	Työllistetty osa-aik.	1	3	4	
		15	10	25	

Ruokapalvelu	Vakinainen	12	1	13	
	Vakinainen osa-aik.	2	0	2	
	Määräaikainen	1	0	1	
		15	1	16	
SUKEVAN ALUE- LAUTAKUNTA				1	1 %
	Vakinainen	1	0	1	
		1	0	1	
SIVISTYSLAUTA- KUNTA				94	56 %
Varhaiskasvatus	Vakinainen	26	0	26	
	Määräaikainen (ei sij.)	7	0	7	
	Sijainen	2	0	2	
		35	0	35	
Koulutoimi	Vakinainen	31	9	40	
	Vakinainen osa-aik.	2	1	3	
	Määräaikainen (ei sij.)	1	4	5	
	Sijainen	4	0	4	
		38	14	52	
Vapaa sivistystoimi	Vakinainen	5	1	6	
		5	1	6	
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Vakinainen	0	1	1	
		0	1	1	
TEKNINEN LAUTAKUNTA				22	13 %
Tekninen toimi	Vakinainen	6	8	14	
	Määräaikainen (ei sij.)	0	2	2	
	Sivutoimi	0	1	1	
		6	11	17	
Vesihuoltolaitos	Vakinainen	0	2	2	
	Vakinainen, osa-aik.	0	1	1	
		0	3	3	
Rakennusvalvonta	Vakinainen	1	1	2	
		1	1	2	
Kunta yhteensä		124	43	167	
		74,3 %	25,7 %	100 %	

Taulukko 3. Henkilöstö toimi- ja tulosalueittain 31.12.2019

Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2019

Koko henkilöstön (167 henkilöä) keski-ikä 31.12.2019 oli 48 vuotta.

Kaavio 1. Henkilöstön ikärakenne 31.12.2019

Ikäjohtaminen

Työyhteisötasolla on tavoitteena auttaa työntekijöitä näkemään eri-ikäisyys voimavarana herättäen avointa keskustelua ikään, elämänvaiheisiin, työntekoon ja työuraan liittyvissä kysymyksissä.

Ikäjohtamisessa on huomioitava ja havaittava eri-ikäisten ja eri elämäntilanteissa olevien tarpeet työn tekemisessä, erot tapa- ja viestintäkulttuurissa, tarpeet töiden yksilölliseen suunnitteluun sekä vaikutusmahdollisuudet omaan työhön ja työaikaan.

Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2019

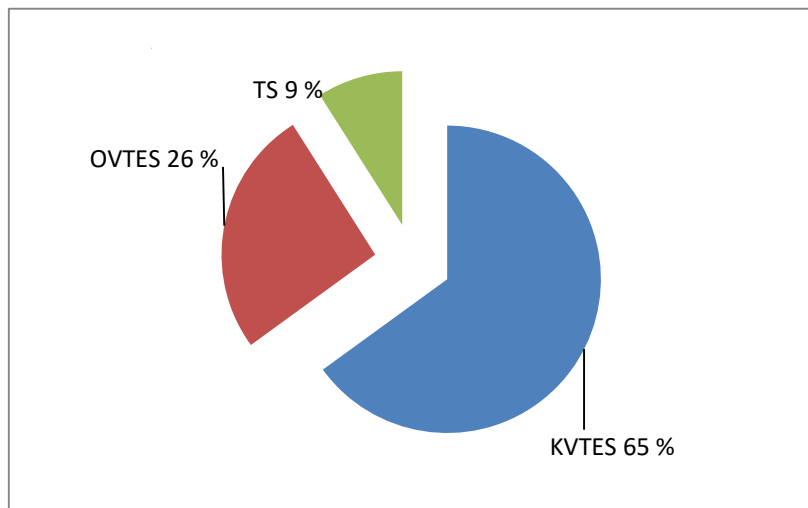
Henkilöstö yleisimpien ammattinimikkeiden mukaan 31.12.2019 näkyy taulukossa 4. Mukana on henkilöstöstä vakinaiset ja määräaikaiset.

Ammattiryhmä	2019
Luokanopettaja	11
Ravitsemistyöntekijä	14
Koulunkäynninohjaaja, kouluavustaja	10
Perhepäivähoitaja/ryhmäavustaja	7
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja/päivähoitaja	15
Varhaiskasvatuksen opettaja	6

Taulukko 4. Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin (yleisimmät) 31.12.2019

Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2019

Vakinaisesta henkilöstöstä enemmistö, 65 %, kuului kunta-alan sopimuksista Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piiriin. Henkilöstön jakautuminen eri sopimusaloille on esitetty kaaviossa 2.

Kaavio 2. Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2019

KVTES = kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus

OVTES = opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus

TS = teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus

Henkilöstö työaikamuodoittain 31.12.2019

Kunnassa käytössä olevien työaikamuotojen mukaan vakinainen ja määräaikainen henkilöstö on jakautunut seuraavasti:

Työaikamuoto	v. 2019 kpl	%
Toimistotyöaika	22	13
Yleistyöaika	73	44
Jaksotyö	9	5
Perhepäivähoito	3	2
Opetustyö	40	24
Päivätyö, keskim. 38,75h/vk	19	11
Muu työaika	1	1
Yhteensä	167	100

Taulukko 5. Henkilöstön määrä työaikamuodoittain 31.12.2019

Henkilöstön eläköityminen

Henkilöstöstä siirtyi vuonna 2019 vanhuuseläkkeelle yhdeksän työntekijää. Eläkepoistumaprosentti vuonna 2019 oli 5,9 % vuonna 2018 eläkepoistuma oli 3,2 %.

Eläkemuoto	2019	2018
Eläketapahtumat kertomusvuonna:		
Vanhuuseläke	9	3
Työkyvyttömyyseläke	1	-
Osatyökyvyttömyyseläke	1	2
Yhteensä	11	5

Taulukko 6. Henkilöstön eläketapahtumat v. 2018-2019

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä vuosina 2015-2019 näkyy taulukossa 7. Vuonna 2019 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 64,4 vuotta.

Vuosi	2015	2016	2017	2018	2019
Keski-ikä v.	63,9	63,8	63,5	63,8	64,4

Taulukko 7. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä v. 2015-2019

Vakituisen henkilöstön eläkepoistuma-arvio vuosina 2020-2024 on 6 henkilöä/vuosi. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeitä on vuosittain arviolta 1-2 kpl. Eläkepoistuma vuosina 2020-2024 on arviolta 24 % vakituisesta henkilöstöstä.

Työurasuunnittelu

Työkyvyttömyysriskin omaavissa töissä tai kun työkyvyssä on havaittavissa muutoksia, mietitään vähemmän kuormittaviin töihin siirtymistä ennen kuin työkyky on ehtinyt olennaisesti alentua. Eläkeikää lähestyttäessä käsitellään eläkkeelle siirtymistä ja sen ajankohtaa. Työntekijän kanssa käytävässä kehityskeskustelussa laaditaan yksilöllinen suunnitelma, jossa huomioidaan esim. työn kehittämistarpeet (työjärjestelyt, työajat jne.), työuralla jatkaminen sekä mahdollinen osaamisen siirto.

Henkilöstön vaihtuvuus

Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus vuonna 2019 oli 11,4 % (2018: 5,2 %), tulovaihtuvuus oli 7,3 % (2018: 1,3 %).

3 Terveellinen toimintakyky ja työhyvinvointi

Sairauspoissaolot

Henkilöstön terveydentilan tärkein seurantakeino on sairauspoissaolojen seuranta. Henkilöstöllä oli 1.1. - 31.12.2019 sairauspoissaoloja 3480 kalenteripäivää. Poissaolojen määrä vuosina 2017-2019 näkyy taulukossa 8 ja sairauspoissaolot keston mukaan taulukossa 9.

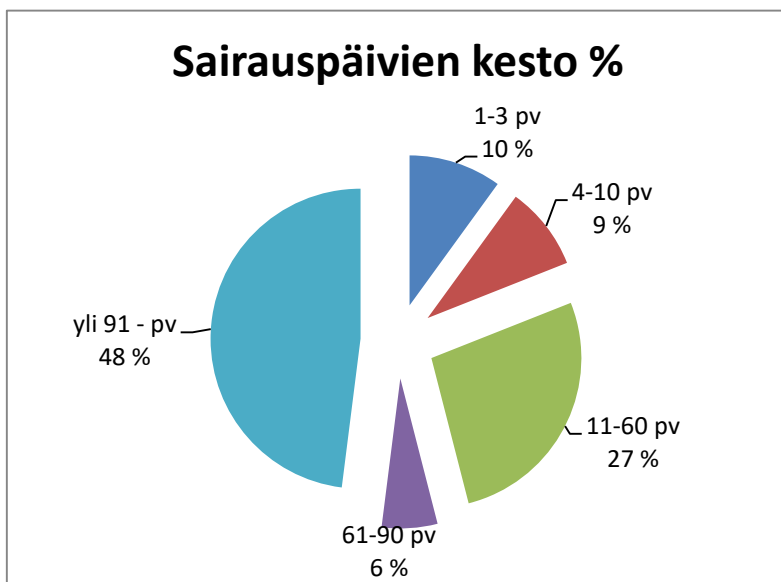
	2019	2018	2017
Sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivinä	3480	1488	2234
Sairauspoissaolot/kalenteripäivä	9,5	4,1	6
Sairauspoissaolot, kalenteripäivää/henkilö	20,8	9,6	14
Sairauspoissaoloprosentti	7,6	3,8	5,1

Taulukko 8. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä v. 2017 – 2019

Sairauspoissaolon kesto kalenteripäivää	1-3	4-10	11-60	61-90	91-	yhteensä
Päivien lkm 2019	362	311	921	209	1677	3480
Päivien lkm 2018	260	262	576	144	246	1488

Taulukko 9. Henkilöstön sairauspoissaolot keston mukaan v. 2018 ja v. 2019

Sairauspoissaolot ovat vuonna 2019 lisääntyneet 57 % verrattuna vuoteen 2018. Sairauspoissaolojen kestojen osalta määrät ovat olleet kaikissa ryhmissä suuremmat kuin aikaisempina vuonna. Sairauspoissaolojen lisääntyminen näkyy selvimmin pitkissä poissaoloissa, jotka selittävät poissaolojen suuren määrän. Pitkien sairauspoissaolojen (yli 61 päivää) osuus kaikista poissaoloista oli 54 % vuonna 2019, kun niiden osuus vuonna 2018 oli 26 %.

Kaavio 3. Sairauspäivien keston % -jakautuma v. 2019

Kansaneläkelaitoksen sairauspäivärahaa voidaan hakea sellaisista sairauspoissaolopäivistä, jotka ovat kestäneet yli 10 sairauspäivää (mukaan lasketaan lauantai).

Sairauspoissaoloprosentti kalenteripäivinä oli 7,6 % (2018: 3,8 %). Sairauspoissaolopäivät diagnosiryhmittäin jakaantuvat: 37 % tuki- ja liikuntaelinsairaudet, 28 % mielenterveyden häiriöt, 20 % muut, 9 % infektiot, 3 % tapaturmat ja 3 % verenkierto- ja aineenvaihduntasairaudet. Ikäkauma sairauspoissaoloissa oli alle 30 vuotta 2 % (3 %), 30-39 vuotta 8 % (22 %), 40-49 vuotta 16 % (15%), 50-59 vuotta 49 % (29 %) ja 60-64 vuotta 25 % (31 %).

Sairauspoissaolopäiviä tulosalueittain mitattuna oli eniten koulutoimessa 1241 (492) kalenteripäivää, varhaiskasvatuksessa 633 (379) kalenteripäivää ja teknisessä toimessa 798 kalenteripäivää (187) sekä työllistämisessä 326 kalenteripäivää. Sairauspoissaolopäiviä ei ollut yhtään koko vuonna 27 (52) henkilöllä (16 %) (2018: 34 %).

Työtapaturmasta johtuvat poissaolot

Poissaolot sisältävät työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Vuonna 2019 poissaolopäiviä oli 85 kalenteripäivää (tapaturmat ja työmatkatapaturmat). Vuonna 2018 poissaolopäiviä tapaturmien vuoksi oli 69 kalenteripäivää. Lisäksi vuonna 2019 tehtiin 13 tapaturmailmoitusta, jotka eivät aiheuttaneet poissaolopäiviä.

	2019	2018	2017
Poissaolotapauksia, kpl	7	5	4
Poissaoloaika yhteensä, työpä	64	47	146
Keskimääräinen poissaoloaika / hlö, työpä	9	9	36
Poissaoloaika yhteensä, kalenteripäiviä	85	69	206
Keskimääräinen poissaoloaika / hlö, kalenteripäiviä	12	14	51

Taulukko 10. Työtapaturmasta johtuvat poissaolot v. 2017-2019

Perhevapaat

Perhevapaisiin kuuluvat äitiys-, isyys-, vanhempainvapaa, hoitovapaa ja tilapäinen hoitovapaa.

	2019	2018
Äitiys-, isyys- ja vanhempainlomalla, henkilöä	3	3
Työpäiviä yhteensä	368	285
Kalenteripäiviä yhteensä	540	397
Palkattomalla hoitovapaalla (alle 3-vuotias lapsi), hlöä	-	1
Työpäiviä yhteensä		81
Kalenteripäiviä yhteensä		117
Tilapäisellä palkallisella hoitovapaalla (alle 12-vuotias lapsi), henkilöä	17	18
Työpäiviä yhteensä	57	50
Kalenteripäiviä yhteensä	57	50

Taulukko 11. Perhevapaat v. 2018-2019

Työsuojelu ja yhteistoiminta

Tyhy -työryhmä on kunnanhallituksen perustama työkykyä ylläpitävä työryhmä, jonka tehtävänä on kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen mm. koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa. Vastuu työkykyä ylläpitävästä toiminnasta on kuitenkin kuntatyönantajalla/esimiehillä.

Tyhy -työryhmään kuuluivat v. 2019 kunnanhallituksen jäsen Riitta Savolainen (puheenjohtaja), työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutetut, työterveyshoitaja (tarvittaessa) ja sihteerinä palvelusih-teeri.

Kunnan henkilöstöllä oli käytettävissä kaksi Tyhy -vuoroa/viikko kuntosalilla. Smartumin liikunta- ja kulttuuriseteleitä annettiin 10 kpl/henkilö veloituksetta, näitä käytti 127 työntekijää.

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yt-ryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa, työsuojelupääl-likkö/henkilöstöasioista vastaava, kolme järjestöjen edustajaa, kaksi työsuojeluvaltuutettua sekä tar-vittaessa työterveyshoitaja asiantuntijajäsenenä. Yt-ryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden 2019 aikana.

Koulutus- ja virkistystoiminta

Osaamisen ja ammattitaidon kehittämistä koskevat toimintaperiaatteet on kirjattu vuosittain tehtä-vään koulutussuunnitelmaan. Vuoden 2019 koulutussuunnitelman mukaisia koulutuspäiviä oli yh-teensä 226, jotka oikeuttavat koulutuskorvaukseen. Vuodelta 2019 koulutuskorvaus on 3 682 € ja se vähennetään työnantajalle määrätystä työttömyysvakuutusmaksusta.

Ensiapuvalmiuteen on viime vuosina kiinnitetty huomiota ja kannustettu henkilöstöä käymään ensi-apukursseja, joiden kustannuksiin kunta on osallistunut. Vuonna 2019 osallistui EA1 kurssille 13 henkilöä ja hätäensiapukurssin kävi kaksi henkilöä.

Kunnan henkilöstölle järjestettiin yleiset virkistysiltapäivät syyskuussa Sukevan pakoraitilla, jonka avajaisia vietettiin 6.9.2019. Sivistystoimen virkistysiltapäiviä vietettiin kullekin ryhmälle parhaiten sopivina ajankohtina syksyn aikana. Kunnan henkilöstön pikkujouluun osallistui 46 henkilöä.

Työterveyshuolto

Työnantajan henkilöstölle kustantamat työterveyspalvelut ovat tärkeä osa työhyvinvointitoimintaa. Kuntatyönantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Suomen Terveystalo Oy:ltä.

Työterveyshuollon kustannukset olivat 57 042 euroa (2018: 66 313 euroa), josta KELA -korvaus 29 370 euroa (2018: 25 532 euroa).

Terveystarkastuksia tehtiin seuraavasti:

Tarkastuksen suorittaja	Terveystarkastusten lukumäärä		
	2019	2018	2017
lääkäri ja erikoislääkäri	110	132	55
terveydenhoitaja	21	82	112
fysioterapeutti			2
psykologi	10	15	1
laboratoriotutkimukset	53	81	363
kuvantaminen	1	4	8

Taulukko 12. Terveystarkastukset ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2017- 2019

Terveystarkastusten lisäksi oli yksilön neuvonta- ja ohjauksikäyntejä lääkärillä 0 kpl, terveydenhoitajalla 24 kpl, fysioterapeutilla 33 kpl ja psykologilla 14 kpl.

Sairaanhoitokäyntien määrä vuonna 2019 näkyy taulukossa 13.

Tarkastuksen suorittaja	Sairaanhoitokäyntien lukumäärä		
	2019	2018	2017
lääkäri	247	152	276
terveydenhoitaja	65	56	142
erikoislääkäri	1	1	6
laboratoriotutkimukset	176	191	343
kuvantaminen	55	39	30

Taulukko 13. Sairaanhoitokäynnit ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2017-2019

Työterveyshuollon resursseja tulee jatkossa suunnata entistä enemmän ennakoivaan työhyvinvointiin. Esimiesten ja työterveyshoidon yhteistyötä tulee lisätä työterveyshuollon toimintasuunnitelman ja varhaisen tuen toimintaohjeen mukaisesti.

Työterveyshuollon järjestämiä työpaikkaselvityksiä tehtiin vuoden 2019 aikana koulukeskuksen keittiölle ja kiinteistöhoitajille.

Sonkajärven kunnalla on sopimus näönhuoltopalveluista Iisalmen Silmäaseman kanssa. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimukseen sisältyy myös henkilökuntaetuna henkilökunnalle ja heidän perheenjäsenilleen alennusta henkilökohtaisista ostoista.

Johtaminen

Esimiesten osaamista on edistetty kannustamalla esimiehiä osallistumaan Johtamisen erikoisammattitutkintoon tähtäävään koulutusohjelmaan. Johtamisen erikoisammattitutkinto-ohjelman suoritti vuonna 2019 yksi esimies.

Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus

Työtyytyväisyyttä mitataan joka toinen vuosi. Vuonna 2018 tehdyn työtyytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli 90,1 % (92,5 % vuonna 2016). Työmotivaation, työn mielekkyyden ja oma-aloitteisuuden työntekijät kokivat, arvoasteikolla 1-10, keskiarvoksi 8,3 (8,3). Työilmapiiri sai keskiarvon 7,9 (8,2). Palkkaus arvioitiin heikoimmaksi, keskiarvo 6,2 (6,3).

4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa

Vuoden 2017 aikana tehtiin tukipalveluselvitys talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta yhteistyössä Iisalmen, Kiuruveden, Vieremän ja Sonkajärven kuntien kesken. Kunnat sitoutuivat päätöksillään 2018 toimintamalliin, jossa kuntien välistä yhteistyötä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottamisen osalta syvennetään. Yhteistyösopimus hyväksyttiin tammikuussa 2019.

5 Palkkaus ja henkilöstökustannukset

Henkilöstökustannukset

Kilpailukyky sopimuksen mukaisesti lomarahoja leikattiin 30 prosentilla. Lomarahojen vähentäminen koskee lomanmääräytymisvuosia 2016–2017, 2017–2018 ja 2018–2019. Vuonna 2019 lomarahoja maksettiin 189 214 euroa (2018: 184 260 euroa).

Sairauslomista ja työtapaturmista aiheutuneiden poissaolojen pelkät palkkakulut olivat yhteensä 166 922 euroa. Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuskorvaukset ja vakuutusyhtiön tapaturmavakuutuskorvaukset olivat yhteensä 105 847 euroa (2018: 36 321 euroa).

Henkilöstökulut	2019 (1 000 €)	2018 (1 000 €)	Muutos %
Palkat ja palkkiot	-5 571	-5 449	2,2
Henkilöstökorvaukset	106	36	191,4
Henkilösivukulut	-1 812	-1 810	0,1
KuEL-maksut/ palkkaperusteiset	-789	-755	4,5
KuEL-maksut/Varhemaksu		-55	-100,0
KuEL-maksut/ eläkemenoperusteiset	-690	-639	8,1
Muut työeläkemaksut	-147	-152	3,3
Muut henkilösivukulut	-186	-209	-11,5
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelmassa	-7 277	-7 223	1,1
josta henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	28	25	10,2

Taulukko 14. Henkilöstökulut v. 2018-2019

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset ja jäsenet vuonna 2019

Valtuusto, 5 kokousta §:t 1-53 (jäsenten osallistuminen kokouksiin)

Kärkkäinen Ilpo, puheenjohtaja (5)
Luukkonen Eino, varapuheenjohtaja (4)
Halonen Ester (5)
Hynynen Vesa (5)
Kainulainen Helena (5)
Kainulainen Seppo (5)
Kuittinen Jyri (5)
Kurtelius Eero (5)
Luukkonen Hannele (5)
Mykkänen Juha (1)
Niskanen Tiina (5)
Partanen Ilpo (4)
Partanen Kari (5)
Pirkkalainen Tarja (5)
Rissanen Matti (5)
Rytkönen Seppo (5)
Savolainen Riitta (4)
Suokonautio Markku (5)
Tervo Kirsti (4)
Tommila Riitta (5)
Tuovinen Merja (4)

Varavaltuutettujen osallistuminen kokouksiin:

Karjalainen Hannele (2)
Koistinen Venla (1)
Raatikainen Eero (2)
Tissari Markku (4)
Vatanen Risto (1)
Väisänen Mervi (1)

Kunnanhallituksen jäsenten osallistuminen valtuuston kokouksiin

1.1.-10.6.2019:

Huusko Senja (2)
Partanen Usko (1)

11.6.-31.12.2019:

Huusko Senja (3)
Hynynen Veli (2)

Kunnanhallitus 1.1.-10.6.2019, 7 kokousta §:t 1-108

Tervo Kirsti, puheenjohtaja (7)
Kainulainen Helena, varapuheenjohtaja (7)
Partanen Kari (7)

Huusko Senja (6)
Partanen Usko (5)
Suokonautio Markku (7)
Tommila Riitta (7)

Savolainen Riitta (-)
Raatikainen Eero (-)
Kauppinen Jorma (-), 25.2.2019 saakka
Hynynen Veli (-), 26.2.2019 alkaen
Luukkonen Hannele (-)
Partanen Ilpo (2)
Rissanen Matti (-)
Tuovinen Merja (-)

Kunnanhallitus 11.6.-31.12.2019, 8 kokousta §:t 109-247

Partanen Ilpo, puheenjohtaja (6)
Kainulainen Helena, varapuheenjohtaja (8)
Huusko Senja (8)
Hynynen Veli (8)
Savolainen Riitta (8)
Tuovinen Merja (8)
Rissanen Matti (8)

Partanen Usko (2)
Raatikainen Eero (-)
Luukkonen Hannele (-)
Partanen Kari (-)
Karjalainen Hannele (-)
Tommila Riitta (-)
Suokonautio Markku (-)

Valtuuston puheenjohtajiston osallistuminen kunnanhallituksen kokouksiin:

Kärkkäinen Ilpo (14)
Luukkonen Eino (15)

Keskusvaalilautakunta, 4 kokousta §:t 1-12

Jäsenet:

Tuovinen Erkki, puheenjohtaja (4)
Närä Sari, varapuheenjohtaja (4)
Karppinen Väinö (3)
Vainikainen Maija (4)
Kauppinen Kalle (4)

Varajäsenet:

Karjalainen Hannele (1)
Suutarinen Anneli (-)
Niskanen Jari (-)
Väisänen Mervi (-)
Kainulainen Seppo (-)

Sivistyslautakunta, 8 kokousta §:t 1-48

Niskanen Tiina, puheenjohtaja (8)
Raatikainen Eero, varapuheenjohtaja (8)
Kuittinen Jyri (6)
Luukkonen Hannele (8)
Koistinen Venla (7)

Huoman Niina (-)
Heide Veikko (-)
Huttunen Pasi (-)
Pitkänen Helvi (-)
Tuovinen Merja (1)

Partanen Kari, kunnanhallituksen edustaja (3), 24.6.2019 saakka
Hynynen Veli, kunnanhallituksen edustaja (3), 25.6.2019 alkaen

Sukevan aluelautakunta, 3 kokousta §:t 1-12

Mykkänen Juha, puheenjohtaja (3)
Tommila Riitta, varapuheenjohtaja (3)
Partanen Tuula (1)
Partanen Seija (3)
Savolainen Pertti (1)
Suokonautio Markku, kunnanhallituksen edustaja (3)

Riekkinen Arto (-)
Eskelinen Marja Liisa (-)
Partanen Ilpo (1)
Huoman Niina (-)
Vatanen Risto (-)

Tarkastuslautakunta, 8 kokousta §:t 1-61

Pirkkalainen Tarja, puheenjohtaja (8)
Halonen Ester, varapuheenjohtaja (8)
Tuovinen Kalevi (8)
Leskinen Eila (8)
Vornanen Kari (8)

Huttunen Laura (-)
Vainikainen Maija (-)
Kauppinen Kalle (-)
Suutarinen Anneli (-)
Kainulainen Seppo (-)

Tekninen lautakunta, 11 kokousta §:t 1-82

Hynynen Vesa, puheenjohtaja (11)
Kurtelius Eero, varapuheenjohtaja (10)
Tissari Markku (11)
Savolainen Riitta (9)
Tuovinen Merja (9)
Huusko Senja, kunnanhallituksen edustaja (9)

Pursiainen Petri (-)
Kainulainen Seppo (-)
Mähönen Esa (-)
Karjalainen Hannele (2)
Koistinen Venla (2)

Arviointikertomus vuodelta 2019

Tarkastuslautakunta Kotaharjulla v. 2019

Arviointikertomus vuodelta 2019

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana on minulla ilo ja kunnia tuoda tässä arviointikertomuksen alussa esille muutama asia viime vuodelta.

Tämän vuoden kevätalvi toi meille ennakoimattoman yllätysvieraan. Korona-virus levisi nopeasti Kiinasta, ja Eurooppa on kokemassa mitä hankalinta aikaa vuosikymmeniin. Poikkeustilanne rauhan aikana on harvinainen maassamme. Vuosi on varmasti pitkällä, kun pääsemme arvioimaan vaikutuksia eri osa-alueilla. Toki voi olla, että meidän on vain opittava elämään sen kanssa. Myös Sonkajärvi elää poikkeustilanteessa ja sen vaikutus on suuri niin kunnassamme kuin kuntalaisiin. Kuntamme on yhdessä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja Sonkajärven seurakunnan kanssa reagoinut poikkeustilanteeseen hyvin. Voimia meille kaikille ja yhdessä tästä selviämme.

Vuoden 2019 aikana kunta teetti Palvelurakenneselvityksen. Sen valmistelijat kävivät valtuutetuille ja johtaville viranhaltijoille läpi valtuuston iltakoulussa. Selvitys antoi paljon ajattelemisen aihetta. Aiemmin kunta oli teettänyt Kiinteistöselvityksen, jonka valtuusto hyväksyi kokouksessaan 17.9.2018/30 §. Näistä saa kunnanvaltuusto vankan pohjan pohtiessaan jatkotoimia.

Seuraavassa muutamia esimerkkejä hyvistä asioista kunnassamme lyhyesti kuvattuna;

- Omatoimikirjasto täydentää hyvin kirjastojemme toimintaa yhdessä äänikirjapalvelun kanssa. Kansalaisopiston tarjonta on hyvää ja monipuolista.
- Kasper-kahvilan uudistaminen parantaa osaltaan viihtyvyyttä nuorille.
- Viskari-hankkeen onnistunut jatkoa arviointivuodella.
- Mosaiikin keittiöratkaisu on onnistunut, etenkin henkilökunnalle se on tärkeä.
- Työllistämiseen liittyviä palveluja on laajasti ja onnistuneesti tarjolla.
- Kunta on hoitanut asiallisesti investointeihin liittyvät vakuudet ja näin on turvattu niin yrittäjien kuin kuntalaisten etu.

Toiveenani meille kaikille luottamushenkilöille, että vastaisimme ainakin niihin sähköposteihin, joissa vastausta kaivataan. Pieni vaiva ja suuri hyöty sekä monella hyvä mieli 😊.

Omasta puolestani haluan kiittää hyvää yhteistyöstä lautakunnan kanssa ja lautakuntamme sisällä. Erityisen kiitoksen haluan antaa tilintarkastajallemme Pentti Tanskaselle hänen ammattitaidostaan.

Tarja Pirkkalainen
puheenjohtaja

1 Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Sonkajärven kunnanvaltuusto on päätöksellään 19.6.2017 § 26 valinnut toimikaudekseen 1.6.2017-31.5.2021 tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mom. 4 mukaan valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa Kuntalain 84 § 2 momentissa tarkoitettuja kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan sidonnaisuusilmoituksia sekä saattaa ilmoitukset edelleen valtuuston tiedoksi.

Sonkajärven kunnanvaltuusto on päätöksellään 19.6.2017 § 26 valinnut tarkastuslautakuntaan jäsenet ja varajäsenet seuraavasti:

jäsen

Kalevi Tuovinen
Eila Leskinen
Ester Halonen
Tarja Pirkkalainen
Kari Vornanen

varajäsen

Kalle Kauppinen
Anneli Suutarinen
Maija Vainikainen
Laura Huttunen
Seppo Kainulainen

Kunnanvaltuusto valitsi puheenjohtajaksi Tarja Pirkkalaisen ja varapuheenjohtajaksi Ester Halosen.

Kuntalain mukaisesta tilintarkastuksesta on huolehtinut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut HT - ja JHT –tilintarkastaja Pentti Tanskanen ja avustavana tarkastajana Eija Susitaival. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Pentti Tanskanen.

Arviointia varten lautakunta on hyväksynyt toimikaudekseen arviointisuunnitelman vuosittaisine painopistealueineen ja tarkemman työohjelman kutakin vuotta varten. Vuoden 2018 arviointikertomuksen jättämisen jälkeen tarkastuslautakunta on kokoontunut seitsemän kertaa.

Lautakunta on tavannut kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajat sekä johtavia viranhaltijoita ja kuullut heiltä katsaukset elinkeino- ja muista kunnan ja kuntakonsernin ajankohtaisista asioista sekä toiminnan ja talouden toteutumisesta. Lautakunta on kuullut työllisyysasioiden, varhaiskasvatuksen, koulutoimen, Sukevan alueen, vesilaitoksen, ruokapalvelun, kansalaisopiston, kirjaston ja koulutoimen vastuuhenkilöitä. Lisäksi lautakunnan kuultavana on ollut Sonkakoti Oy:n toimitusjohtaja, Aluepro Oy:n talouspäällikkö, Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän hoito- ja hoivajohtaja, yrittäjäjärjestöjen edustajat ja Kuusikuja-Koivukuja-rakennushankkeen rakennusvalvoja. Tarkastuslautakunta on tehnyt tutustumisvierailun Kotaharjun Majalle. Arvioinnin pohjana ovat lisäksi olleet jäsenten vuoden aikana tekemät käytännön havainnot eri lautakuntien alaisesta toiminnasta ja taloudesta.

Arviointikertomuksen laatimista varten lautakunta on tutustunut vuoden 2019 talousarvioon, hallintoelinten päätöksiin, kunnanhallituksen allekirjoittamaan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä henkilöstökertomukseen.

Tarkastuslautakunta on saanut selvitykset tilintarkastajan suorittamista tarkastuksista ja lautakunta on käsitellyt tilintarkastuskertomuksen.

Tarkastuslautakunta totesi lautakunnan jäsenten ja varajäsenten seuraavat esteellisydet:

-Tarja Pirkkalainen; Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän hallitus, jäsenyyden perusteella ja Ylä-Savon Vesi Oy:n hallitus, jäsenyyden perusteella

-Kari Vornanen; Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n hallitus, jäsenyyden perusteella

-Seppo Kainulainen; teknisen lautakunnan alaiset asiat varajäsenyyden perusteella ja Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän ympäristölautakunta, jäsenyyden perusteella.

2 Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Kunnanvaltuusto on 10.6.2019 § 17 merkinnyt vuoden 2018 arviointikertomuksen tiedoksi ja pyytänyt kunnanhallitukselta selvitystä arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista lokakuun loppuun mennessä. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 11.11.2019 § 45 merkinnyt tiedoksi kunnanhallituksen selvityksen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitetyt havainnot on kunnanhallitus pääosin huomionnut kunnan toimintojen ja talouden suunnittelun ja toteutuksen ohjaamisessa. Tilinpäätösraportointia on vuoden 2019 tilinpäätöksessä edelleen lisätty ja parannettu mm. konsernin raportoinnin ja sisäisen valvonnan raportoinnin osalta.

Arviointikertomuksissa esitettyä hule-vesien suunnitelmia ei kuitenkaan vielä ole laadittu ja myös katujen PTS- peruskorjaussuunnittelu on toteuttamatta.

Pohjois-Savon Pelastuslaitoksen osalta ei ole vielä määrätty toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

3.1. Kuntastrategia 2017-2021

Sonkajärven päivitetty kuntastrategia vuosille 2017-2021 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.12.2018/48 §. Strategian tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Kuntastrategiassa on esitetty tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit jokaiselle menestystekijälle ja ne ovat kaikkia toimielimiä ja tulosalueita sitovia. Tavoitteita on asetettu elinkeinoelämän kehittämiseen, asumiseen ja ympäristöön, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, seutukunnalliseen yhteistyöhön/verkostokunnan rakentamiseen, tasapainoiseen kuntatalouteen sekä osaavaan ja motivoituneeseen henkilöstöön. Toimielimet ja tulosalueet ovat esittäneet vuoden 2019 toimintasuunnitelmissaan strategian mukaisia tavoitteita ja selvittäneet toimintakertomuksessaan niiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta toteaa tyydytyksellä, että vuoden 2019 tilinpäätösraportoinnissa on nyt esitetty, tarkastuslautakunnan ehdottama, kunnanhallituksen tiivis katsaus kuntastrategiassa asetettujen olennaisten tavoitteiden ja toimenpiteitten toteutumisesta.

Yhteenvedossa on onnistumisina mm. todettu, että

- elinkeinojen kehittämisessä on parhaiten toteutunut työllisyyden parantaminen ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden väheneminen,
- strategiset tavoitteet on saavutettu hyvin tasapinoisen kuntatalouden osalta; tilikauden tulos oli 714.000 euroa ja velkamäärä/asukas alle kuntien keskiarvon
- Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän palvelusopimuksen mukainen palvelu toteutui pääosin; valinnanvapauskokeilun päättyminen ja sen seurauksena asiakkaitten palaaminen terveyskeskukseen sujui hyvin; kokonaisuutena sote-menot alittivat talousarvion, mutta erikoissairaanhoidon ylityksiä huomattavasti,
- henkilöstön työtyytyväisyyskyselyissä Sonkajärven kunta on saanut kokonaisuutena hyvät arviot.

Yhteenvedossa on negatiivisina asioina mm. todettu, että

- yritystoiminnassa on pulaa ammattitaitoisesta ja osaavasta työvoimasta; rekrytoinnin esteenä on erityisesti puolisotyöpaikkojen puute,
- henkilöstön sairauspoissaolot kasvoivat merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna; muutos 9,6 pv/henkilö > 20,8 pv/henkilö.

Vuoden 2020 toiminta- ja taloussuunnitelmassa toiminnalliset tavoitteet perustuvat aikaisempia vuosia paremmin kuntastrategian tahtotilan toteuttamiseen. Strategisten tavoitteiden saavuttamista vuonna 2020 tulee vaikeuttamaan merkittävästi alkuvuonna Suomeen saapunut koronavirus-epidemia.

Kuntastrategian päivityksen jälkeen on kunnan toiminnoissa ja taloudessa ennakoitu tapahtuvan olennaisia muutoksia huonompaan suuntaan. Kunnanhallitus on perustanut talouden tasapainottamistyöryhmän. Tarkastuslautakunta esittää, että kunnanvaltuusto päivittäisi kuntastrategiaa vastaamaan realistisesti muuttuneita olosuhteita esimerkiksi ennakoitua suuremman väestön vähenemisen ja ikärakenteen muuttumisesta aiheutuvan sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun osalta.

3.2. Kunnanvaltuusto ja –hallitus

Kunnanhallituksen teettämät erillisselvitykset

Kunnanhallitus teetti Palvelurakenneselvityksen, jonka laatijat toivat tiedoksi valtuutetuille ja johtaville viranhaltijoille valtuuston iltakoulussa. Selvityksessä oli esillä rakennuksiin ja toimintaan liittyviä asioita, joiden vaikutus talouteen on suuri. Kiinteistöjen tilanne oli esillä myös aiemmin laaditussa kiinteistöselvityksessä. Molemissa selvityksissä nousi esille mm. kiinteistöjen myynti- ja purkutarve. Vuosille 2019-2020 on purettavaksi tai myytäväksi suunniteltuja rakennuksia. Niiden ylläpito- ja poistokustannukset ko. vuosilta ovat yhteensä 130.298 euroa/vuosi ilman Virastotaloa ja Taitotaloa sekä Kangaslammin entistä koulua, joiden vastaavat kustannukset ovat yhteensä 257.700 euroa/vuosi.

Palvelurakenneselvityksessä merkittävät kustannussäästöt ovat mahdollisia. Esimerkiksi tehostetun palveluasumisen osuutta saadaan, toimintatapojen muutoksella, laskettua nykyisestä 11 %:n tasolta esimerkiksi 9 %:n tasolle, jolloin kustannusten aleneminen on merkittävä.

Kaiken kaikkiaan tässä palvelurakenneselvityksessä laatijat arvioivat päästävän jopa 2,58 milj. euron kustannussäästöihin. Jos näistä arvioiduista kustannuksista on mahdollista saada uusien toimintatapojen kautta esimerkiksi 30-50 % pienennettyä, niin kustannussäästöt olisivat 851.000 – 1.290.000 euroa.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että valtuusto paneutuu mainittuihin selvityksiin pohtien, mitkä niistä ovat kunnassamme mahdollista toteuttaa.

Pohdinnassa tulisi myös ottaa huomioon kunnan kiinteistötoimen ja Sonkakoti Oy:n vastaavan toiminnan mahdollinen yhdistäminen yhteiseksi isännöinti- ja huoltotoimeksi.

Yleishallinto

Yleishallinnon tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta, talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä kunnanvaltuuston ja –hallituksen päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta. Kunnan kirjanpito, osto- ja myyntireskontran hoito, palkanlaskenta, henkilöstöpalvelut, ICT-palvelut, arkistonhoito ja asianhallinta sekä yhteispalvelu kuuluvat yleishallintoon.

Suunnitelmassa asetetut tavoitteet on saavutettu hyvin. Kunnan viestinnän onnistumisesta kerätty palaute on ollut positiivista, tasapinoinen kuntatalous toteutui ja henkilöstön työtyytyväisyyskyselyissä kunta on saanut kokonaisuutena hyvät arviot. Yleishallinto on hoitanut tehtävänsä onnistuneesti. Tulosalue on toiminut talousarvion puitteissa.

Työllistäminen

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistymiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen.

Työllisyystilanne on parantunut niin Sonkajärvellä kuin koko Pohjois-Savon alueella vuonna 2019. Työttömyysaste oli Sonkajärvellä 9,6 % kun se edellisenä vuotena oli 12,5 %. Myös pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys on vähentynyt. Työmarkkinatuen kuntaosuus oli 0,198 milj. euroa, kun se edellisenä vuotena oli 0,212 milj. euroa. Työpajalle työllistettyjä ja työpajatoiminnassa erilaisissa toimenpiteissä oli 64 henkilöä. Kunta on ollut mukana kahdessa eri työllisyysshankkeessa.

Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien toimenpiteissä on onnistuttu ja kehitys on ollut positiivista. Yli 1000 päivää työttömänä olleiden määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta 56 % (54 > 24 henkilöön). Määrää on saatu vähennettyä tiiviillä yhteistyöllä monialaisen verkoston kautta. Myös nuorten työttömyys on vähentynyt edellisestä vuodesta 66 % (21 > 6 henkilöön). Tähän on vaikuttanut hyvä kouluun ohjautuvuus ja tiivis yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa. Positiivista on ollut myös työmarkkinatuen kuntaosuuden pieneminen.

Panostamalla edelleen nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Kaikki kesätöitä hakeneet nuoret työllistyivät.

Tulosalueen talousarvion toimintakate alitti talousarvion.

Ruokapalvelut

Tulosalueen tavoitteena on valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellisesti ruokaa sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Ateriasuoritteiden määrä, noin 255.000 suoritetta, kasvoi 13 % edellisestä vuodesta. Yksikköhinta 4,28 euroa/ateriasuorite nousi 2,6 % edellisestä vuodesta. 1.5.2017 voimaan tulleissa hankintasopimuksissa on huomioitu lähiruoan tarjoamisen mahdollisuus niin, että tuoteryhmäkohtaisten osatarjousten jättäminen on ollut mahdollista. Sellaisia ovat mm. tuoreet kasvikset, perunat, marjat ja leipomotuotteet. Lähiruoan osuus elintarvikehankinnoista on 17 %.

Suunnitelman mukaisesti terveystieteiden keittiötä ei peruskorjattu, vaan toiminta henkilökuntineen siirtyy uudistettuun Mosaiikin keittiöön. Investointi oli tarpeellinen, valmistuskeittiöiden määrä väheni, toiminta tehostui ja henkilöstön työskentelyolosuhteet parantuivat.

Tulosalueen tuotot ylittivät tuloarvion ja kulut ylittivät hieman talousarviomäärärahan toimintakatteen ollessa ylijäämäinen 89.000 euroa. Yksikköhinnan nousu oli kustannustason nousua vastaava.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Palvelut hankitaan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän 17,1 milj. euron maksuosuus alittui 0,2 milj. euroa ja olivat 0,1 milj. euroa edellistä vuotta pienemmät. Soten oman toiminnan talousarvio alittui 0,6 milj. euroa ja ostettu erikoissairaanhoidon ylittyi talousarvion 0,4 milj. euroa. Kunnan maksuosuus edelliseen vuoteen verrattuna aleni, kun ei huomioida kertaluonteisia tulokseen vaikuttavia erinä vuonna 2018 ja vuonna 2019) 0,432 milj. euroa = 2,5 %.

Tavoitteena ollut kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin kohoneminen ei toteutunut toivotulla tavalla; sairastavuusindeksi nousi 128,2 tavoitteen ollessa vuoden 2015 taso = 127,1. Terveystieteiden suunniteltu peruskorjaushanke siirtyi myöhemmäksi.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toiminta on ollut taloudellista ja tuloksellista. Toimintakulut alittivat talousarvion ja olivat edellistä vuotta alhaisemmat. Soten oman toiminnan osalta merkittävimmät ylitykset olivat perhepalveluissa (111,1 %) ja vammaispalveluissa (103,4 %).

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alueella toimi 31.7.2019 saakka palvelusetelikokeilu, jonka ansiosta Sonkajärvelle saatiin yksityisiä lääkäri- ja hoitajapalvelujen tuottajia. Kokeilun päätyttyä asiakkaat siirtyivät käyttämään julkisen puolen palveluita. Julkinen puoli onnistui kuitenkin hallitsemaan muuttuneen tilanteen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2018 tilinpäätösten mukaan Sonkajärven sosiaali- ja terveystoimen kustannukset olivat 4.426 euroa/asukas, kun keskiarvo Pohjois-Savon kunnissa oli 3.767 euroa/asukas. Kustannus oli 659 euroa/asukas eli noin 2,6 milj. euroa keskiarvoa korkeampi.

Erityisesti ero näkyy ikääntyneiden asumispalveluissa (tehostettu palveluasuminen), jossa Sonkajärven kustannukset olivat 973 euroa/asukas keskiarvon ollessa 516 euroa/asukas eli ero on noin 1,8 milj. euroa. Tehostetun palveluasumisen kustannukset olivat neljänneksi korkeimmat Pohjois-Savossa. Palvelurakenneselvityksessä on päädytty myös samaan tulokseen. Ko. asiaa tulee selvittää yhdessä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa.

Elinkeinojen kehittäminen

Tulosalueen tehtävänä on yritystoiminnan ja elinkeinoelämän edellytysten ja työpaikkojen turvaaminen.

Vuonna 2019 elinkeinotyöryhmä ei kokoontunut. Markkinointityöryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja toteuttanut tapahtumien yhteismarkkinointia. Yritysvaikutusten arviointeja päätöksenteossa on tehty 15 kpl. Yrittäjien kanssa on järjestetty kaksi tapaamista. Yritysten lukumäärä, 242 kpl, lisääntyi 3 % edellisestä vuodesta, mutta työpaikat vähenivät 5,7 %. Matkailualan yritysten lukumäärä pysyi samana. Maaseutuhallinnon tehtäviä hoitaa lisälmen kaupungin alaisuudessa toimiva yhteinen maaseutulautakunta, johon jokainen kunta on nimennyt kaksi jäsentä. Sen tehtävänä on myös maaseudun ja sen elinkeinojen kehittäminen. Maidon tuotantomäärä aleni 2 % ja naudanlihan tuotantomäärä kasvoi 8 %.

Kunta on tiiviisti mukana Ylä-Savon ja Pohjois-Savon yhteistyössä. Ylä-Savon seutukunnan ja Sonkajärven kunnan väestön määrät sekä työpaikkojen lukumäärät vähenivät.

Kunnan toteuttamat yritysvierailut saivat aiemmin myönteistä palautetta. Toteutuksesta vuoden 2019 aikana ei ole havaintoja. Yrityskäyntien havainnot ja yhteenvedot tulee saattaa tiedoksi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle.

Toimintatapa tulee vakiinnuttaa ja aikatauluttaa sekä luoda malli seurannalle.

Elinkeinotyöryhmän kokoonpanosta ja työskentelystä ei ole raportoitu tilinpäätöskertomuksessa. Sen roolista kunnassa on vaikea saada tietoa. Myös elinkeinotyöryhmän ideoiden eteenpäin viennille tulee muodostaa oma toimintatapsa.

Tähän on kunnassamme luotava toimintamalli.

Yrittäjä- ja tuottajajärjestöt ovat tyytyväisiä kunnan toimintaan. Yrittäjäkahvien tarpeellisuus on nähty erittäin tärkeäksi. Yrittäjien ja kunnan välistä yhteistyötä tulee edelleen kehittää mm. julkisen hankintalain soveltamisen ja tulkinnan osalta. Tuottajat ovat huolestuneita vedensaannin turvaamisesta kaikissa tilanteissa. Lisäksi puhtaan veden korkea hinta huolestuttaa.

*Aluekehityssäätöön hallinnoiman Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahaston pääoman käyttöä kunnan yritystoiminnan **kehittämiseen tulee aktiivisemmin** hyödyntää pienyritysten aloitus- ja kehittämispääomana.*

Hankinnoissa tulee erityisesti ottaa huomioon paikallisen ja alueen tarjoamat tuote- ja palvelumahdollisuudet.

Matkailu- ja vapaa-ajan palvelujen kehittämiseen tulee panostaa yhdessä yrittäjien kanssa. Hyvänä esimerkkinä ovat Jyrkän ja Nurmiojen alueet yhteistyö lisälmi ja tienoot-brandin. Eukonkanto-tapahtuman kehittäminen yhteistyössä Sonkajärven Yrittäjien kanssa. Yhteistyön kehittäminen muiden matkailualan yrittäjien kanssa esim. Tahko ja Vuokatti. Kunnan omien matkailuvalttien esille nostaminen esim. Pullomuseo.

Positiivista viestintää ja kuntamarkkinointia tulee edelleen tehdä aktiivisesti. Paikallisten yritysten näkyvyyttä paikallislehdissä tulisi lisätä. Lautakunta esittää, että kuntalaisille kilpailu ideoita esimerkiksi hissipuhe tai vastaava kunnastamme.

Elinkeinotoimen määrärahat alittivat talousarvion.

Kunnanhallituksen ja –valtuuston määrärahat olivat 21,006 milj. euroa, jotka alittuivat 0,250 milj. euroa. Alitus johtui lähinnä Sote-menoihin varattujen määrärahojen alittumisesta.

3.3. Sukevan aluelautakunta

Sukevan aluelautakunta turvaa yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä. Kävijämäärä yhteispalvelupisteessä työpäivisin oli 67 henkilöä. Kuntosalin käyttäjiä oli 156. Alueella järjestettyihin tapahtumiin osallistui 5.500 henkilöä.

Yhteispalvelupisteiden toimitilat ovat ajanmukaiset ja toimivat. Palvelupisteeseen on keskitetty kaikki olennaiset kuntalaisten tarvitsemat palvelut yhteen paikkaan (kunnan asiakaspalvelu, kirjasto, asiamiesposti, Kela, Matkahuolto, VR:n lippupalvelu, kalastusluvat, kunto- ja liikuntasalin varaukset). Pienellä panostuksella on saatu paljon hyvää palvelua ja positiivista asennetta. Toiminta on vakiintunut. Aluelautakunnan kautta ovat kuntalaiset päässeet myös vaikuttamaan yhteisiin asioihin.

Osoituksena kyläläisten, aluelautakunnan ja aluesihteerin aktiivisuudesta toteutettiin järjestöjen talkootyönä Ylä-Savon Veturin Leader-rahoituksena ja yhteistyössä ”Kirkonkylät palvelukeskuksena”-hankkeen kanssa Sukevan pakoraitti. Pakoraitti on liikunnallinen ulkoilu- ja kulttuuripolku ja sen yhteydessä tuodaan esille mm. kylän kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset. Reitistä tehtiin myös mobiilisovellus ja Retkipaikka-sivuston kautta voi lukea tai kuunnella tarinoita ympäri maailman. Sukevan pakoraitti palkittiin Pohjois-Savon Leader-tekona ja reitin suunnitellut toimijaryhmä palkittiin kunnan kulttuuripalkinnolla.

Talousarviossa ja tilinpäätöksessä on esitetty tunnusluvut/mittarit. Strategiaan perustuvat tavoitteet puuttuvat.

Aluelautakunnan 0,143 milj. määrärahat hieman ylittyivät.

3.4. Sivistyslautakunta

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää ja kehittää lapsille turvallisia, monipuolisia ja yksilölliselle kehitykselle ja oppimiselle myönteisiä varhaiskasvatuspalveluja yhdessä vanhempien ja muiden lapsia ja lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa.

Varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu valtakunnallisten raamien mukaisesti ottaen huomioon paikallisuuden. Uudistuneessa varhaiskasvatuslaissa 1.9.2018 alkaen on painotus pedagogisessa osaamisessa ja opettajien määrän lisäämisessä. Tämä on huomioitu uusissa rekrytoinneissa. Perhepäivähoito vähenee lakiuudistuksen sekä perhepäivähoitajien eläköitymisen myötä.

Päivähoitoa järjestetään Nallemuurin ja Nallelan päiväkodeissa Sonkajärvellä ja Männikön päiväkodissa Sukevalla. Esiopetusta järjestetään Rutakon ja Sukevan kouluilla. Lasten vuoroahoito toimii molemmissa taajamissa. Päiväkotipaikkoja oli 104 ja perhepäivähoitopaikkoja 16. Esiopetuksessa oli lapsia 18. Kotihoidon tuen piirissä oli 71 lasta. Päivähoidossa on 80 % 0-6-vuotiaista lapsista.

Lasten hoitomuoto on toteutunut perheiden ensisijaisen tarpeen mukaan ja hoito on järjestetty nopeasti. Sonkajärvi on mukana toisella kokeilukaudella Viskari-hankkeessa, jonka tavoitteena on järjestää maksutonta varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa kaikille 5-vuotiaille lapsille. Tavoite on toteutunut ja osallistumisaste oli 100 %.

Haasteeksi on muodostunut hankalissa elämäntilanteissa olevien perheiden lapset. Lastensuojelun ja huostaanotettujen lasten määrä on edelleen huolestuttavan suuri. Heidän tukemisensa vaatii henkilöstöltä osaamista ja sitoutumista. Moniammatillisen yhteistyön tarve on kasvanut. Perheentalo- ja avoimen päiväkotitoiminnan sekä kiertävän erityisopettajan toiminnalla on näihin haasteisiin pyritty vastaamaan. Myös Viskaritoiminnalla on saatu erityislasten ongelmia kiinni varhaisessa vaiheessa ja tarvittavia hoitoja on päästy aloittamaan ajoissa.

Varhaiskasvatuksen määrärahat 1,655 milj. euroa ylittivät 0,025 milj. euroa.

Koulutoimi

Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle. Toisen asteen lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan yleislukiassa. Koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulu-keskus ja Sukevan perhepalvelukeskus.

Kunnan kahdessa perusopetustoimipisteessä järjestetään oppilaan oman tason mukaista perusopetusta. Sonkajärven koulukeskuksessa tarjotaan laadukasta lähilukio-opetusta, joka hyödyntää nykyaikaisia opetusmetodeja, kuten etä- ja virtuaalioppimista. Opetusta järjestettäessä toimitaan yhteistyössä alueen muiden toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa. Koulutoimen alaisuudessa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa, mm. iltapäiväkerho sekä koulujen kerhotoimintaa yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Kerhotoiminta erityisesti alakoulussa on monipuolista ja vaihtoehtoja on runsaasti. Huoltajien, varhaiskasvatuksen ja koulun välistä yhteistyötä on tehty aktiivisesti. Yksilöllinen ja yhteisöllinen oppilashuolto ja varhainen puuttuminen on järjestetty yhteistyössä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kanssa.

Lukion 1. vuosikurssille aloittavat opiskelijat saavat opiskelijaetuutena maksuttoman kouluruuan, koulumatkaetuuden sekä mahdollisuuden ilmaiseen oppikirja-lainaukseen.

Perusopetuksen oppilasmäärä oli 337 (vuosi 2018 = 346) ja lukion oppilasmäärä 55 (vuosi 2018 = 63). Perusopetuksen kustannus 9.091 euroa/oppilas nousi 1 % ja lukion kustannus 10.158 euroa/oppilas nousi 18 %.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kunnassa annettava opetus on monipuolista ja laadukasta. Ongelmakohtat on tunnistettu ja niihin on tartuttu asianmukaisesti.

Päästötodistuksen sai 100 % ikäluokasta. Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä oli 35 % ikäluokasta tavoitteen ollessa 40 %. Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet Sonkajärvellä seudulliseen tilanteeseen nähden hyvin.

Perusopetuksen oppilaiden saama opetustuntimäärä on kuntien keskitasoa. Lukion vahvuutena on henkilökohtainen opintojen ohjaus pienissä opetusryhmissä. Lukiossa on hyvää kansainvälistä yhteistyötä, joka on tärkeää niin opiskelijoiden kuin henkilökunnankin näkökulmista.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja jatko-opintokelpoisuuden saavuttaminen on merkittävä asia perusopetuksen vuosiluokilla 7-9. Oman elämänhallinnan ja käyttäytymisen tukeminen korostuu. Koulutoimeen palkattiin kasvatusohjaaja ("koulutsemppari"), jonka tehtäväkuvaan yhdistettiin etsivä nuorisotyö. Koulutsempparin tuki nuorten koulunkäyntiin ja elämänhallintaan on ollut merkittävä erityisesti perusopetuksen päättövaiheessa olevien nuorten kohdalla.

Oppilasmäärän vähetessä koulutoimen rakenteita ja henkilöstön määrää tulee tarkastella monipuolisesti ja pitkällä tähtäimellä.

Sisäisen valvonnan dokumentointi puuttuu.

Koulutoimi alitti 4,269 milj. euron määrärahan 0,019 milj. eurolla.

Joukkoliikenne

Tavoitteena on järjestää kunnan alueella kattava ja kustannustehokas kuljetusverkosto yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Palveluiden järjestämisessä tehtiin yhteistyötä ELY-keskuksen ja muiden verkostokuntien kanssa. Waltti-lippu on käytössä seudullisesti yhtenä lippumuotona.

Waltti-lipun käyttöön otolla tuetaan yhtä kuntastrategian keskeistä tavoitetta eli asumista. Pali-palveluliikenteen palvelutaso noudatti samaa hyvää tasoa edellisvuosien tapaan.

Vanhus- ja vammaisneuvosto on tehnyt aloitteen Pali-liikenteen liikennöimiseksi myös taajama-alueella. Lisäksi on tehty aloite koulukuljetusperiaatteiden muuttamisesta yhteishuoltajuuden osalta maksuttomaksi.

Joukkoliikenteen määräraha 0,077 milj. euroa hieman ylittyi.

Vapaa sivistystoimi

Tulosalueeseen kuuluvat kansalaisopisto, kirjasto ja kulttuuritoimi.

Tavoitteena on järjestää kuntalaisille kattavat kirjastopalvelut sekä mahdollisuuksia omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin.

Kansalaisopiston oppituntien määrä oli 3.722 ja opiskelijoiden määrä 892, jotka määrät nousivat edellisestä vuodesta. Kurssien lukumäärät, kevät 84 kpl ja syksy 95 kpl, ylittivät asetetun tavoitteen 85 kpl. Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset olivat hyviä.

Kirjasto toimii omatoimikirjasto-periaatteella. Lainausten ja kirjastokäyntien määrät nousivat edellisestä vuodesta.

Kulttuuritapahtumia järjestettiin 10 kappaletta. Museokäyntejä oli 5.000 Jyrkkäkosken ruukilla, pullomuseolla ja kotiseututalolla.

Vapaan sivistystoimen toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin suunnitellulla tavalla. Kansalaisopiston monipuolinen ja kylille jalkautunut kohtuuhintainen kurssi-tarjonta ja omatoimikirjastojen toiminta palvelevat hyvin kuntalaisia ja edistävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kirjaston kotipalvelutoiminnan kehittäminen varmistaa erilaisten rajoitteiden omaaville kirjaston käytön. Lisäksi Celia-äänikirja-palvelu on saatu hyvin liikkeelle.

Vapaan sivistystoimen palvelut ovat monipuolisia ja kuntalaiset ovat aktiivisia palveluiden käyttäjiä.

Tulosalueen 0,725 milj. euron määräraha hieman ylittyi.

Nuoriso- ja liikuntatoimi

Nuoristyöllä tarkoitetaan nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukemista, sosiaalista vahvistamista sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista. Nuorisotyön tavoitteena on järjestää nuorille mielekästä toimintaa ja tarjota mahdollisuus omaehtoiseen vapaa-ajan viettoon nuoriso- ja liikuntatiloissa. Toiminnan painopiste on alle 20-vuotiaissa nuorissa ja etsivässä nuorisotyössä alle 29-vuotiaissa.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Nuorisotilojen aukioloaikoja on säädetty nuorten toiveiden mukaisesti. Liikuntahallin käytössä on ollut havaittavissa lievää vähenemistä. Nuorisovaltuusto on nuorten oma, aktiivinen vaikuttajaryhmä.

Yhteistyötä tehdään seurakunnan, paikallisten seurojen ja yhdistysten sekä naapurikuntien kanssa.

Etsivän nuorisotyön keskeisin tehtävä on löytää palveluiden ulkopuolelle jäämässä ja mahdollisesti jo jääneet nuoret sekä ohjata nuoria elämänhallinnan kaikilla osaluilla.

Nuoriso- ja liikuntatoimen toiminnalliset ja määrälliset tavoitteet on saavutettu hyvin. Etsivän nuorisotyön toiminta on monipuolista ja se tekee tiivistä yhteistyötä usean tahon kanssa, mm. oppilaitokset, sosiaalitoimi, terveydenhuolto, työpaja, Kela jne. Tässä tärkeässä tehtävässä on onnistuttu.

Kasper-kahvilan uudistaminen on tuonut viihtyisyyttä, monikäyttöisyyttä ja uutta ilmettä toimintaan sekä innostanut nuoria mielekkääseen vapaa-ajanviettoon.

Nuorisovaltuuston roolia esimerkiksi lautakuntatyön kautta tulee korostaa. Sen kautta on mahdollista lisätä nuorten kiinnostusta jatkossa kunnan luottamushenkilötoimintaan.

Etsivän nuorisotyön, Sonkajärven seurakunnan yhteistyö nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa on hyvää.

Tulosalueen määrärahat 0,384 milj. euroa alittuivat 0,010 milj. euroa.

Sivistyslautakunnan 7,110 milj. euron määrärahat toteutuivat 100 %:sta.

3.5. Tekninen lautakunta

Tekninen toimi

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut.

Kunnalla on riittävästi asunto- ja yritystontteja. Asuntotontteja Sonkajärvellä 26 kpl ja Sukevalla 10 kpl. Yritystontteja Sonkajärvi 8 kpl ja Sukeva 4 kpl. Sukevan osayleiskaavan päivitystyö on käynnissä. Kirkonkylän asemakaavan muutokset on hyväksytty.

Investointeja on toteutettu investointisuunnitelman mukaisesti. Kiinteistöjen valaistusta uusitaan LED-valaistuksella vv. 2018-2021. Virastotalon purkaminen tapahtuu vuonna 2020.

Alkupalvi 2019 oli lumisateinen ja sääolosuhteet pysyivät talvisina aina huhtikuun puoliväliin saakka. Vaikka sääolosuhteet olivat vaativat, katujen talvikunnossapito pidettiin hyvällä hoitotasolla.

Kesän kuivuus säästi hulevesien pumppauskustannuksia merkittävästi.

Tekniset toiminnan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla. Katujen kunnossapitokustannukset ylittivät asetetut tavoitteet. Tonttitarjonta on riittävää ja monipuolista. Ympäristö- ja viheralueita on kunnostettu ja näin parannettu asuin ympäristön viihtyisyyttä.

Maanrakennusurakoiden osalta tulee laadun seuranta ja suunnitelmien noudattamista edelleen kehittää. Tarjoukset tulee pyytää riittävän ajoissa.

Kiinteistönhoidon osalta tulee harkita yhteistyön lisäämistä Sonkakoti Oy:n kanssa. Kunnan tulisi tehdä aloite Ylä-Savon muille kunnille teknisen toimen yhteistyön/työnjaon lisäämiseksi ja mahdollisesti yhteisen yhtiön perustamisesta ko. tehtävien hoitamiseksi.

Teknisen toimen määräraha 2,943 milj. euroa ylittyi 0,173 milj. euroa.

Vesihuoltolaitos

Keskeisenä tavoitteena on laadukkaan talousveden toimittaminen ja jäteveden käsittelystä huolehtiminen laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden varustaminen valvonta- ja ohjausautomaatiolla laajenee portaittain. Automaatiolaitteiden saneerausta toteutetaan Sukevan jätevesipuhdistamolla ja Jyrkän jätevesipuhdistamolla. Molempien taajamien haja-asutusalueen jätevesipumppaamoita liitetään käytössä olevaan vesihuoltoautomaatioon vaiheittain.

Vuotovesisuunnitelman mukaiset toimenpiteet on käynnistetty ja niiden toteutusta jatketaan vuosina 2018-2021. Hulevesiverkostoja on aloitettu tekemään vanhoille alueille täydennysrakentamalla ja edetään niiden laajentumisessa kunnallistekniikan/katujen peruskorjausten yhteydessä. Ensisijaisesti niiden painopisteen toteutus on alueilla, joissa on todettu vuotovesiä esimerkiksi rakennusten salaojat, vuotavat kaivot ja kattovedet. Lupaehtojen vastaisia poikkeamia jäteveden käsittelyssä ei ollut.

Puhtaan veden toimitus ja jäteveden käsittely on ollut moitteetonta vuonna 2019. Puhtaan veden saanti kaikissa tilanteissa on turvattu, esimerkiksi Sukevan alueen varajärjestelmän järjestäminen.

Ylä-Savon vesihuoltoyhteistyötä syventävä vesihuollon operointiselvitys käynnistyi syksyllä 2019 ja esitys yhteistyöstä valmistuu vuonna 2020. Seuraavassa vaiheessa tulisi käynnistää yhteistyömahdollisuudet myös jätevesihuollon osalta.

Vesihuoltolaitoksen taloudellinen toiminta on ollut tappiollista useana vuotena. Taksoja korotettiin vuoden 2019 alusta alkaen 15 % ja tappio pieneni edellisiin vuosiin verrattuna, mutta oli noin 50.000 euroa. Tappioita on yhteensä vuoden 2019 tilinpäätöksessä 2,358 milj. euroa. Taksoja korotetaan edelleen myös tulevina vuosina ja näin pyritään suunnitelmallisesti pääsemään kustannusvastaavaan toimintaan.

Edellyttämme aktiivista seuranta ja toimenpiteitä, jotta taloudellinen tilanne tasapainottuu vesilaitoksen osalta.

Kunnan tulisi pohtia poistosuunnitelman muuttamista sellaiseksi, että korvausinvestointien osalta käytettäisiin perusteena 30 vuoden tasapoisto-järjestelmää.

Rakennusvalvonta

Tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvonta-toimen viranomaistehtävistä.

Lupien käsittely on tapahtunut tavoitellussa määräajassa. Lupahakemusten määrä kasvoi edellisestä vuodesta. Ylä-Savon kuntien yhteistyönä on uudistettu rakennusjärjestys, joka astui voimaan 1.1.2020.

Rakennusvalvonnan tehtävien hoitoa yhdessä naapurikuntien kanssa tulee harkita.

Määrärahat, 0,152 milj. euroa, alittuivat 0,024 milj. euroa.

Palo-, pelastus- ja suojeily

Tehtävästä huolehtii Kuopion kaupungin hallinnoima Pohjois-Savon Pelastuslaitos.

Tulosalue ei ole esittänyt omia toiminnallisia tai määrällisiä tavoitteita.

Tulosalueen määrärahat, 0,152 milj. euroa, alittuivat 0,024 milj. euroa.

Teknisen lautakunnan 4,229 milj. euron määrärahat ylittyivät 0,126 milj. euroa.

3.6. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Käyttötalous

Alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin tilikauden ylijäämäksi 0,072 milj. euroa ja tilinpäätöksen mukaan ylijäämä oli 0,430 milj. euroa.

Olenneisimmat erot alkuperäiseen talousarvioon nähden olivat seuraavat: toimintatuotot ylittivät 0,313 milj. euroa, henkilöstökulut alittivat 0,260 milj. euroa, palvelujen ostot alittivat 0,143 milj. euroa, tarvikemenot ylittivät 0,301 milj. euroa sekä avustukset ja muut toimintatuotot ylittivät 0,092 milj. euroa. Näiden vaikutus toimintakatteeseen olivat yhteensä + 0,323 milj. euroa.

Verotulot alittivat tuloarvion 0,243 milj. euroa ja valtionosuudet ylittivät 0,177 milj. euroa. Muut rahoitustulot (Savon Voima/Holding Oy) ylittivät tuloarvion 0,390 milj. euroa ja rahoituskulut alittivat talousarvion 0,046 milj. euroa. Näiden vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä + 0,370 milj. euroa.

Vuosikatteeksi oli ennakoitu alkuperäisessä talousarviossa + 1,300 milj. euroa ja tilinpäätöksessä vuosikate oli 1,993 milj. euroa eli 0,693 milj. euroa parempi.

Poistot olivat 0,015 milj. euroa talousarviota pienemmät.

Poistoeron lisäys 0,579 milj. euroa ja varausten lisäys 0,295 milj. euroa vaikuttivat 0,284 milj. euroa ylijäämää heikentävästi.

Kunnanvaltuusto oli hyväksynyt tilikauden aikana talousarviomuutoksia siten, että niiden yhteisvaikutus ylijäämään oli + 0,311 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tilikauden taloudellinen tulos oli ennakoitua parempi ja tilikauden ylijäämäksi muodostui 0,429 milj. euroa. Toimielimet eivät ylittäneet olennaisesti myönnettyjä määrärahoja. Kunnanvaltuusto on tilikauden aikana hyväksynyt talousarviomuutokset riittävällä tarkkuudella.

*Taseessa on kertynyttä ylijäämää 3,350 milj. euroa. Velkamäärä asukasta kohden on 2.781 euroa ja konsernin velkamäärä 5.750 euroa/asukas, jotka ovat kuntien keskiarvoa alhaisemmat. Omavaraisuusaste on 53,4 %, joka on lähes kuntien keskiarvon mukainen. **Maksuvalmius on heikko**, kassan riittävyys vain 3 päivää.*

Investoinnit

Investointeihin oli varattu talousarviomuutosten jälkeen 2,674 milj. euroa ja toteutuneet investointimenot olivat 2,576 milj. euroa. Suurimpia yksittäisiä investointihankkeita olivat Mosaiikin keittiöinvestointi 0,561 milj. euroa, Sukevan kyläkeskuksen katto 0,378 milj. euroa, koulukeskuksen korjaukset 0,189 milj. euroa ja Tuulikanteleen korjaukset 0,180 milj. euroa. Vuoden aikana ilmeni yllättäviä ja välttämättömiä investointeja, jotka oli toteutettava mahdollisimman pian. Esim. koulukeskuksen sisäilmaongelma ja Nallelan lattia.

Investointihankkeet on toteutettu investointisuunnitelman mukaisina eikä olennaisia määrärahojen ylityksiä yksittäisten hankkeiden osalta tapahtunut.

3.7. Tytäryhtiöt

Sonkakoti Oy

Yhtiöllä on hallinnassaan 294 vuokra-asuntoa, joista 80 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa. Asuinrakennuksia on 52 kpl. Kunta omistaa yhtiön 100 %:sti.

Yhtiön toimintaa on ohjattu ja johdettu tuloksellisesti. Keskivuokra 8,34 euroa/m²/kk on kilpailukykyinen. Käyttöaste on hyvä 97 %. Saatavien perintä on hallinnassa, saatavat ovat vain 0,8 % liikevaihdosta. Sonkakoti Oy:n rakennuttama uusi kunnan-talo valmistui keväällä 2019. Tiloissa on vuokralla Sonkajärven kunta määräaikaisella viidentoista vuoden vuokrasopimuksella. Yhtiön poistosuunnitelma on yhteneväinen kunnan poistosuunnitelman kanssa.

Lautakunta suosittelee selvitettäväksi yhteistyömahdollisuuksia ammatillisen koulutuksen kanssa esim. YSAO ja Savonia. Sisäisen valvonnan dokumentointi puuttuu.

Sonkajärven Virastokeskus Oy

Yhtiö omistaa ja hallitsee virastotalorakennusta. Kunnan omistusosuus on 100 %.

Rakennuksen purkaminen on tarkoitus toteuttaa vuonna 2020.

Aluekehityssäätiö ja Aluepro Oy

Säätiön toiminta on siirretty säätiön tytäryhtiö Aluepro Oy:lle. Yhtiön toiminta on lähinnä aluekoulutuksen järjestämistä. Säätiö hallinnoi edelleen Ylä-Savon Instituuttirahastoa ja Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahastoa. Konsernin liikevaihto oli vuonna 2019 noin 0,288 milj. euroa ja tulos alijäämäinen 0,041 milj. euroa.

4. Henkilöstö

Kunnanhallitus on hyväksynyt 17.12.2018 kunnan henkilöstöohjelman vuosille 2019-2021. Henkilöstöohjelma on kunnan henkilöstöjohtamisen väline, jonka tarkoituksena on kunnan ja kuntakonsernin johtaminen kuntastrategian mukaisesti, sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen.

Henkilöstön määrä on 155, joista vakinaisia on 126 henkilöä. Eniten henkilöstöä on sivistyslautakunnan alaisuudessa 94 henkilöä.

Henkilöstön keski-ikä on 48 vuotta. Vuonna 2019 jäi eläkkeelle 11 henkilöä. Eläkepoistuma vuosina 2020-2024 on 6 henkilöä/vuosi. Sairauspoissaolo-% on 7,6 %. Vuonna 2018 oli sairauspoissaolojen määrä 3,8 %. Sairauspoissaolopäiviä henkilöä kohden oli 20,8 päivää.

Työterveyspalvelut on ostettu Suomen Terveystalot Oy:ltä. Työtyytyväisyyskysely on toteutettu vuonna 2018.

Sairauspoissaolojen määrä on lisääntynyt huomattavasti edellisestä vuodesta. Sairauspoissaoloja oli vuonna 2019 keskimäärin 20,8 pv/henkilö, kun se edellisenä vuotena oli 9,6 pv/henkilö.

Henkilöstöä koskevissa ongelmatilanteissa tulee rohkeasti käyttää työnohjausta ja työterveyshuollon palveluita.

5. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Toimintakertomuksessa on kerrottu, miten riskien hallinta ja siihen liittyvä sisäinen valvonta on kunnassa järjestetty.

Merkittävänä riskeinä on todettu Sote-uudistus, jonka valmistelu on aloitettu uudelleen. Sote-palvelut siirtyisivät maakunnan hoidettavaksi, jolloin palvelujen saatavuuteen ja kunnan rahoitusosuuteen liittyy riskejä.

Riskinä on todettu myös kunnan väestömäärän pieneneminen ja ikääntyminen, joka heikentää kunnan rahoituspohjaa ja kasvattaa sosiaali- ja terveysmenoja.

Kunnan investointipaineet ovat merkittäviä tulevina vuosina. Investoinnit joudutaan rahoittamaan pääosin lainoitukselle. Riskinä on todettu lainamäärän kasvu, joka kasvattaa kunnan taloudellista liikkumavaraa.

Lisäksi tämän hetken suurimpana riskinä on todettu maailmanlaajuisesti puhjennut Koronavirus-epidemia, joka tulee merkittävästi vaikuttamaan kunnan toimintaympäristöön ja talouteen.

Aluepro Oy:n ja Aluekehityssäätiön toimintaan on todettu sisältyvän merkittäviä taloudellisia riskejä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnassa on hyvin tiedostettu olennaisten riskien olemassaolo.

Kunnalle on laadittu vuoden 2018 aikana uusi riskienhallintaohje ja -ohjelma, joiden avulla toimielimet ja tulosalueet jatkossa tunnistavat, hallinnoivat ja raportoivat riskejään ja sisäisen valvonnan tilaa. Toimintakertomuksessa on selvitetty tätä kunnan uutta riskien hallintaprosessia sekä raportoitu aikaisempia vuosia paremmin riskien hallinnasta ja sisäisestä valvonnasta.

Toimintakertomuksessa ei ole kuitenkaan raportoitu sisäisen valvonnan suunnitelmista, niiden toteutumisesta ja mahdollisista toimenpiteistä valvonnassa havaittujen seikkojen johdosta.

Lautakunta odottaa, että sisäisen valvonnan raportti toimitetaan puolivuositain myös tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

6. Yhteenveto

Tarkastuslautakunta on saanut luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta sidonnaisuusilmoitukset. Kunnanvaltuusto on merkinnyt päivitetyt sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan hallintoa ja taloutta on ohjattu ja johdettu kunnanvaltuuston hyväksymien strategialinjausten sekä vuoden 2019 toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Talouden vakaana pitämisessä on onnistuttu ja tilikauden taloudellinen tulos oli hyvä. Taseessa on ylijäämiä yhteensä 3,351 milj. euroa.

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin olennaisilta osiltaan. Taloudenhoidossa on noudatettu kunnanvaltuuston vahvistamaa talousarviota. Olennaisia sitovien toimintamenojen ylityksiä ei ollut. Ulkoiset toimintakulut nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,1 %. Kuntien keskimääräinen toimintakulujen nousu oli vuonna 2019 3,9 %.

Taloussuunnitelman 2020-2022 mukaiset nettoinvestoinnit ovat 6,5 milj. euroa, jotka joudutaan pääosin rahoittamaan velkarahalla. Tarkastuslautakunta on huolestunut velkamäärän kasvusta. Velkamäärä asukasta kohden nousee 2.700 eurosta 3.600 euroon. Mikäli korkotaso nousee olennaisesti, aiheuttaa se vaikeuksia talouden pitämisessä tasapainossa. Kunnalla on myös takausvastuita 4,6 milj. euroa. Lisäksi riskinä on kiinteistöjen ja infran korjausvelka ja sen hoitaminen.

Ottaen huomioon kunnan merkittävän korjausvelan ja tulevat suuret investoinnit, tulee tilaselvityksessä esitetyt toimenpiteet toteuttaa ja hyödyntää sitä investoinneista päätettäessä. Jatkossa oikein käytettynä, tilaselvitys helpottaa investointien suunnittelua ja kiinteistöjen käyttötarpeen määrittelyä.

Kunnan teettämä palveluverkkoselvitys antaa hyvät perusteet kehittää kunnan kaikkia toimintoja talouden pitämiseksi vakaalla pohjalla.

Kunnan tulee väestökehityksen sekä tila- sekä palveluverkkoselvityksen pohjalta tehdä selkeä toimenpide-ehdotus talousarvion ja taloussuunnitelman 2021 – 23 valmistelun yhteydessä.

Konsernin velkamäärä lisääntyy myös olennaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän suunnitteleminen mittavien investointien lainarahoituksen vuoksi.

Konsernin ylijäämät ovat 2,095 milj. euroa, joka on kunnan 3,351 milj. euroa pienempi.

Konsernin ylijäämiä pienentää olennaisesti Sonkakoti Oy:n ja Virastokeskus Oy:n poisto-oikaisut 5,293 milj. euroa. Ko. erä on yhdisteltäessä vähennetty ylijäämätililtä ja omaisuudesta. Poisto-oikaisu johtuu poistosuunnitelmien erilaisuudesta. Poistoaikaa oli aikaisemmin yhtiöillä 50 vuotta ja kunnalla 30 vuotta. Nyt poistosuunnitelma on yhdenmukaistettu eikä yhtiöiden uusista rakennuksista, mm. uusi kunnantalo, poisto-oikaisua enää tehdä. Konsernin velkamäärä on 22,395 m€ eli 5.750 euroa/asukas. Omavaraisuusaste on 32,1 %.

Omistajaohjauksessa tulee pohtia maakunnan suurten sosiaali- ja terveystoimen investointien vaikutusta pitkällä aikavälillä Sonkajärven kunnan toimintoihin ja talouteen sekä kunnan omiin rakennushanke-suunnitelmiin mm. terveyskeskuksen peruskorjaus.

Kunnan ja kuntakonsernin edellytykset selviytyä tulevien vuosien haasteista vaatii erityisesti panostusta markkinointiin kunnan imagon nostamiseksi yritysystävällisenä kuntana sekä viihtyisenä ja turvallisena asuinkuntana.

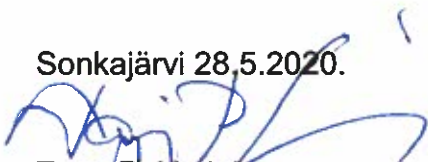
Kunta hoitaa palvelutehtäviä yhteistyössä muiden Ylä-Savon kuntien kanssa mm. seuraavilla palvelualueilla sosiaali- ja terveydenhuolto, ICT ja raakaveden tuotanto. Resurssien vähentyessä tulee kunnan tiivistää entisestään yhteistyötä naapurikuntien kanssa.

Esitämme pohdittavaksi, että Sonkajärven kunta tekisi aloitteen muille Ylä-Savon kunnille teknisen-, ravinto- ja siivoushuollon sekä laskentatoimen tehtävien hoitamiseksi yhdessä joko toimintoja yhtiöittämällä tai yhteistyösopimuksella.

Vaikka Korona-epidemia vaikuttaa kunnan toimintoihin ja talouteen merkittävästi kuluvana ja tulevina vuosina, uskomme, että kunta ja kuntalaiset selviytyvät tästä vaikeasta epidemiasta yhdessä ja yksituumaisesti toimien.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan luottamushenkilöitä ja henkilöstöä erittäin hyvin suoritetusta ja ansiokkaasta työstä kuntalaisten hyväksi.

Sonkajärvi 28.5.2020.

Tarja Pirkkalainen
Puheenjohtaja

Eila Leskinen
Jäsen

Kari Vornanen
Jäsen

Ester Halonen
Varapuheenjohtaja

Kalevi Tuovinen
Jäsen

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2019

Sonkajärven kunnanvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Sonkajärven kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2019. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Sonkajärvellä 28. toukokuuta 2020.

BDO Auditor Oy, tilintarkastusyhteisö

Pentti Tanskanen
JHT, HT

SONKAJÄRVEN KUNTAKONSERNIN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Toimintatuotot	27 628	28 167	28 110	27 744	28 541
Toimintakulut	-54 139	-54 868	-53 869	-54 601	-54 902
Toimintakate	-27 137	-27 159	-26 212	-26 831	-26 340
Verotulot	13 201	12 153	12 892	12 173	12 675
Valtionosuudet	16 225	16 517	16 624	16 968	16 654
Rahoitustuotot ja -kulut	96	-41	191	254	227
Vuosikate	2 386	1 470	3 495	2 562	3 216
Poistot ja arvonalentumiset	-2 197	-2 292	-2 398	-2 622	-2 558
Tilikauden tulos	190	-786	1 099	332	658
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	158	-813	1 097	321	638

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	51,0	51,3	52,2	50,8	52,0
Vuosikate/poistot, %	108,6	64,1	145,7	97,4	125,7
Vuosikate, €/asukas	559	350	858	644	826
Asukasmäärä vuoden lopussa	4 271	4 204	4 075	3 969	3 895

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-4 676	-5 838	-1 411	-2 273	-4 117
Investointien tulorahoitus, %	83,0	28,0	92,4	70,8	83,1
Laskennallinen lainanhoitokate					1,1
Lainanhoitokate	1,8	0,9	2,1	1,4	1,8
Kassan riittävyys, pv	20,0	16,2	18,4	26	18

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Omavaraisuusaste, %	33,7	30,8	31,7	31,0	32,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	40,7	46,2	46,4	49,4	48,6
Kertynyt yli-/alijäämä (1 000 €)	759	516	1 263	1 477	2 096
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	178	123	310	372	538
Lainakanta 31.12., 1 000 €	17 272	20 203	21 316	22 305	22 395
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 044	4 806	5 231	5 620	5 750
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €					23 401
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €/as					6 008
Lainasaamiset, 1 000 €	18	18	18	18	18

SONKAJÄRVEN KUNNAN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Toimintatuotot	3 561	3 423	3 418	3 525	3 824
Toimintakulut	-29 809	-30 470	-29 379	-29 853	-30 177
Toimintakate	-26 247	-27 047	-25 920	-26 303	-26 353
Verotulot	13 243	12 197	12 940	12 221	12 728
Valtionosuudet	14 671	15 346	15 586	15 657	15 241
Rahoitustuotot ja -kulut	265	133	353	401	377
Vuosikate	1 931	629	2 958	1 976	1 993
Poistot ja arvonalentumiset	-1 804	-1 561	-1 212	-1 291	-1 279
Tilikauden tulos	127	-932	1 746	684	714
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	200	-861	1 815	107	430

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,9	11,1	11,6	11,8	12,6
Vuosikate/poistot, %	107	40,3	244,1	153	156
Vuosikate, €/asukas	452	150	726	498	512
Asukasmäärä vuoden lopussa	4 271	4 204	4 075	3 969	3 895

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-3 098	-3 026	1 321	969	-1 276
Investointien tulorahoitus, %	113,2	22,1	133,3	126,5	77,3
Laskennallinen lainanhoitokate				1,5	1,5
Lainanhoitokate	2,4	0,8	3,0	1,5	1,9
Kassan riittävyys, pv	9,7	4,4	10	12	3

TASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Omavaraisuusaste, %	51,8	46,6	49,4	52,3	53,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	36,5	42,7	42,4	40,3	39,8
Kertynyt ylijäämä (1 000 €)	1 860	1 000	2 815	2 922	3 351
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	436	238	691	736	860
Lainakanta 31.12., 1 000 €	9 058	10 692	11 853	10 544	10 831
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 121	2 543	2 909	2 656	2 781
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa					12 445
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/as					3 195
Lainasaamiset, 1 000 €	318	256	240	186	91